

Specializirana revija za trajnostni razvoj

ESG

okolje družba upravljanje

211

JULIJ 2026

Vse več je vprašanj
kupcev glede
skladnosti embalaže
z Uredbo PPWR

- E** Energetsko učinkovite stavbe prihodnosti
- E** Jože Kastelic: Tekstilna panoga in ESG
- S** Dr. Marinka Vovk o perspektivi socialnega podjetništva
- S** Lucija Medved: »Zaupanje ni rezultat komunikacije, temveč njen temelj«
- G** Vloga UI na področju ESG v Sloveniji
- G** Maja Zdeličan: »Veliki živalski sistemi pomenijo dolgoročno stabilnost«

Zelena
Slovenija

ISSN 2820-5502

Poština plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Dnevno sveže informacije ESG

www.zelenaslovenija.si

številni primeri
dobrih praks

strokovni članki in
nasveti s področja
trajnostnosti

video
izobraževanja

Portal www.zelenaslovenija.si vam
poleg dnevno svežih **aktualnih
novic** s področja **trajnostnosti**
nudi tudi prebiranje **revije ESG**,
poslušanje **podcastov**, ogled
izobraževanj ter udeleževanje
webinarjev in **strokovnih konferenc**.

ESG postaja vprašanje zrelosti. **Kje je v celotni zgodbi človek?**

mag. Vanesa Čanji,
glavna urednica

V tej številki se iz različnih vsebin izrisuje ista smer. ESG se vse bolj odmika od jezika dobrih namenov, posameznih projektov in promocijskih sporočil. Vstopa v fazo dokazovanja, upravljanja in odgovornosti.

Poročila, standardi, podatki, vrednostne verige, embalaža, odpadki, voda, javno naročanje in družbeni učinki ... niso več ločena poglavja. Postajajo del istega vprašanja: kako zrela je organizacija v resnici.

Drugo leto poročanja po ESRS kaže, da trajnostno poročilo ni več samo dokument. Postaja ogledalo podjetja – njegovega razumevanja vplivov, tveganj in priložnosti, kakovosti podatkov, jasnosti odgovornosti in sposobnosti, da trajnostne informacije poveže s poslovnimi odločitvami. Podobno uredba o embalažni in odpadni embalaži (PPWR) embalažo postavlja v novo vlogo. Ni več zgolj tehnično ali nabavno vprašanje, ampak vprašanje skladnosti, materialne učinkovitosti, logistike, dokazil in odgovornosti v celotni vrednostni verigi.

Tudi analiza novic članov Zelenega omrežja Slovenije kaže pomemben premik. Trajnostnost v Sloveniji ni več začetniška tema. Vse manj je splošne promocije, vse več je merljivih ukrepov, standardov, sistemov in strateških pristopov. A prav to odpira naslednje vprašanje: ali znamo iz podatkov in poročil ustvariti boljše odločitve?

Ob tem vse močnejši poudarek dobivajo družbeni vidiki. Poleg okolja v ospredje prihaja človek. Ne kot

mehki dodatek k »resnim« temam, ampak kot ena ključnih dimenzij odpornosti organizacij. Okoljske vplive znamo danes vse bolje meriti. Pri človeku pa se šele učimo, kaj vse bi morali videti.

Kako torej gledati na človeka? Poznate odgovor? Ni samo podatek o fluktuaciji, bolniški odsotnosti, poškodbah pri delu, usposabljanjih ali raznolikosti. Njegovo stanje se odraža tudi tam, kjer kazalnikov še nimamo ali se šele oblikujejo – v občutku smisla, zaupanju, veselju do dela, notranji kapaciteti, kakovosti odnosov in sposobnosti sodelovanja.

Morda prav zato človek danes vse glasneje opozarja, da ni preprosto nadomestljiv. Tehnologija, umetna inteligenca in podatkovna orodja bodo spreminjali delo. A bolj ko se povečuje moč tehnologije, pomembnejše postaja vprašanje, kaj ostaja človeško: presoja, odgovornost, zaupanje, ustvarjalnost, sočutje in notranja stabilnost v nestabilnem svetu.

Poletni čas je lahko priložnost za pogled iz distance. Nase. Na organizacije, ki jih vodimo ali soustvarjamo. Na odločitve, ki jih sprejemamo. In na vrednote, ki nas pri tem vodijo.

V hitro spreminjajočem se svetu se orientacija ne izgubi samo zato, ker je premalo podatkov. Včasih se izgubi zato, ker ni prave perspektive. Perspektive na to, kako zrelo znamo ravnati s tistim, kar nam je zaupano – z viri, podatki, odnosi, delom, zaupanjem in človekom.

IMPRESUM

ESG (Environmental, Social, Governance)

– Okolje, družba, upravljanje,
specializirana revija za trajnostni razvoj

Izdala in založila: Fit media d.o.o., Celje

Glavna urednica: mag. Vanesa Čanji

Odgovorna urednica: mag. Marjetka
Raušl Lesjak

**Oblikovanje, prelom in
grafična priprava:** Boštjan Čadej, Fit
media d.o.o.

Tisk: Tiskarna Florjančič

Oglasno trženje: Fit media d.o.o.,
Kidričeva ulica 25, 3000 Celje,
tel.: 03/42 66 700,
e-naslov: info@fitmedia.si

Uredniški odbor: dr. Slavko Ažman
(Porsche Slovenija), Boštjan Jerončič
(Incom), mag. Bogomil Kandus (Savena),
Mojca Kodre (Atlantic Droga Kolinska),
Rok Kogej (Združenje bank Slovenije,
Intesa Sanpaolo Bank), Jaka Kranjc
(Ekologi brez meja), mag. Lilijana Madjar
(RRA LUR), Teodor Prosen (Telekom),
Matjaž Ribaš (Slovenski regionalno
razvojni sklad), dr. Klavdija Rižnar (ZRS
Bistra Ptuj), dr. Andrej Simončič (Kmetijski
inštitut Slovenije), dr. Marta Svoljšak
Jerman (Petrol), mag. Emil Šehić (Zeos),
Mateja Treven (Slovenske železnice), mag.
Ana Vučina Vršnak (Energetska zbornica
Slovenije), Sebastijan Zupanc (Zbornica
komunalnega gospodarstva Slovenije),
Matej Šuštaršič (Eurofins), dr. Radmila
Wollrab (KANSAI HELIOS Slovenija)

Celje, julij 2026

Naklada 2.200 izvodov

Revija je brezplačna.

**® Zelenja
Slovenija**

Kontakt za informacije:

T: 03/ 42 66 700

E: info@zelenaslovenija.si

W: www.zelenaslovenija.si

Partner

pri izdajanju revije ESG:

• Surovina d.o.o.

surovina

VSEBINA

5 Novice članov Zelenega omrežja

16 Od trajnostnih zgodb k strateškemu upravljanju

19 REPper: popravila kot priložnost za krožno prihodnost

20 Prihodnost mest je v prenovi degradiranih
območij, ne v širjenju na zelene površine

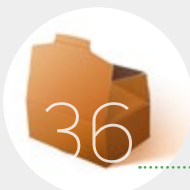
24 Od tehnologije do pametnega upravljanja energije

26 Drugo leto ESRS: podjetja od razumevanja standardov
prehajajo k razumevanju lastnega poslovnega modela

29 Podjetje Gorenje že drugo leto zapored
osvojilo platinasto medaljo EcoVadis

30 Od vplivov znotraj podjetja k
odgovornosti za celoten ekosistem

32 Okolju prijaznejši material ni vedno
bolj trajnostna izbira

36 Vse več vprašanj kupcev glede skladnosti
embalaže z Uredbo PPWR

40 V zdravstvu je varnost pacienta prva
– okoljski izziv pa vse večji

44 Zaupanje ni rezultat komunikacije, temveč njen temelj

47 S športom želijo mlade vračati na
igrišča, v naravo in med vrstnike

48 »Merimo dobiček, premalo pa vrednost,
ki jo ustvarimo za ljudi in okolje«

52 Vloga umetne inteligence na področju ESG v Sloveniji

56 »Veliki živilski sistemi pomenijo
dolgoročno stabilnost«

58 Kdo je kdo na področju ESG?

Novice članov Zelenega omrežja

[www.zelenaslovenija.si/
zeleno-omrezje](http://www.zelenaslovenija.si/zeleno-omrezje)

Za desni tir uporabno, za levi tir gradbeno dovoljenje

V družbi 2TDK smo na pristojno ministrstvo vložili vlogo za pridobitev uporabnega dovoljenja za desni tir, za levi tir pa zahtevo za izdajo integralnega gradbenega dovoljenja. En tir se torej zaključuje, medtem ko se že pripravljajo postopki za gradnjo novega. Desni tir med Divačo in Koprom je marca postal prevozen, zdaj se pridobiva uporabno dovoljenje, postopek pridobivanja pa vključuje preverjanje izpolnjevanja vseh pogojev za varno uporabo železniške infrastrukture, vključno z izvedenimi gradbenimi deli, geotehničnimi ukrepi, varnostnimi sistemi ter skladnostjo z okoljskimi in tehničnimi zahtevami. Uporabno dovoljenje je nujen pogoj za začetek nadaljnjih postopkov, med katerimi sledi še pridobitev dovoljenja za začetek obratovanja, ki bo omogočilo polno vključitev nove proge v železniški prometni sistem. Vložili smo tudi zahtevo za izdajo integralnega gradbenega dovoljenja za vzporedni levi tir, ki bo potekal ob desnem tiru, ki je že zgrajen. To dovoljenje združuje dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja (DGD) in presojo vplivov na okolje (PVO), ki sta ključna pogoja za začetek gradnje.

2TDK, d.o.o.

<http://www.drugitir.si>

Odgovorna izbira rokavic ne temelji le na ceni

Pri izbiri rokavic za enkratno uporabo je cena pogosto prevladujoč dejavnik, vendar tak pristop povečuje operativna, regulativna in varnostna tveganja. Rokavice so ključna zaščitna oprema, kjer razlike v kakovosti niso vidne na prvi pogled, temveč izhajajo iz materialov, proizvodnih procesov, nadzora kakovosti in skladnosti s standardi. Prav dokumentacija dokazuje zanesljivost, doslednost med serijami pa vpliva na uporabo rokavic v praksi. Cenejša rokavica lahko zaradi večje porabe dejansko poveča skupne stroške ter količino odpadkov. Poleg tega pomanjkljiva dokumentacija pomeni večje tveganje pri revizijah. Organizacije zato prehajajo od nabave na podlagi cene k nabavi na podlagi vrednosti, kjer imajo ključno vlogo standardi, sledljivost in dejanske zmogljivosti izdelka. Kaj pomeni odgovorna nabava rokavic? Na katere oznake in standarde je treba biti pozoren? Izvedite več v brezplačnem vodniku skupine ABENA na www.abena-helpi.si/svetovalni-center/za-strokovno-javnost/vodnik-za-odgovorno-izbiro-rokavic.

Abena-Helpi d.o.o.

<http://www.abena-helpi.si>

Mladi pokazali, da prihodnost temelji na sodelovanju

V Osrednji knjižnici Celje je bila konec maja zaključna prireditev 18. ustvarjalnega natečaja Cinkarne Celje o superjunakih in superjunakinjah zelene prihodnosti, ki je povezal kar 28 šol ter 521 učencev in učenk. Natečaj je pokazal, da mladi prihodnost razumejo bolj povezovalno, vključujoče in odgovorno. Komisijo so sodelujoči navdušili z izvirnimi idejami, raznolikimi ustvarjalnimi pristopi ter močnimi sporočili o skrbi za okolje, skupnost in medsebojno pomoč. Med prispelimi deli so bili izdelki iz recikliranih materialov, ilustracije, stripi, literarna dela, umetniške instalacije ter številne zgodbe o junakih ter junakinjah, ki spreminjajo svet z majhnimi, a pomembnimi dejanji. Posebno pozornost so pritegnili tudi kamenčki sreče, ki so jih otroci puščali na različnih lokacijah, da bi nekemu polepšali dan. V okviru dogodka so razglasili tudi nagrajence natečaja, podelili posebna priznanja za literarna dela in dve posebni nagradi.

Cinkarna Celje, d.d.

www.cinkarna.si

Aplast na mednarodnem dogodku CEDA Dredging Days

Na fotografiji Peter Antolin, direktor komercialne Aplast d.o.o. na konferenci CEDA Dredging Days, ki je v Antwerpnu povezala strokovne vsebine o poglobljanju morskega dna, novih tehnologijah in okoljskih vplivih s poudarkom na trajnosti.

V podjetju Aplast smo se udeležili mednarodnega dogodka CEDA Dredging Days 2026, v Antwerpnu. V Belgiji so se zbrali strokovnjaki s področja pristaniške infrastrukture, vodnih poti, tehnologije poglobljanja morskega dna, rečnih strug in pristaniških bazenov ter vplivov teh posegov na okolje. Dogodek je potekal v zanimivem kongresnem središču A Room with a Zoo, premišljeno umeščenem v okolje živalskega vrta, kar je konferenci dalo posebno izkušnjo in poudarilo povezavo med infrastrukturo, naravo in trajnostjo. Udeležba je bila za Aplast pomembna, saj razvijamo in proizvajamo visoko zmogljive plovce za potrebe poglobljanja morskega dna in drugih vodnih poti. Plovci so na voljo v različnih oblikah in dimenzijah, zasnovani za zahtevne pogoje uporabe, kjer sta ključna stabilnost in vzdržljivost. Gre za panogo, ki ima pomembno vlogo pri razvoju pristanišč, varni plovbi, vzdrževanju vodnih poti ter predvsem pri iskanju trajnostnih rešitev za prihodnost. Več o dogajanju si lahko preberete na spletni strani www.aplast.si.

Aplast d.o.o.
www.aplast.si

Ko gre za čebele, vsak kvadratni meter šteje

Ob svetovnem dnevu čebel smo v A1 Slovenija v sodelovanju z družbo BTC v Ljubljanskem BTC Cityju opozarjali na krčenje prostora za prehranjevanje in gnezdenje čebel. S simbolično gesto smo jim za en dan namenili 125 m² prostora, ki ga je zapolnilo skoraj 2.000 sadik medovitih rastlin. Mimoidoči so jih lahko odnesli domov in z

zasaditvijo na balkonih ali vrtovih prispevali k bolj prijaznemu okolju za oprasevalce. Čebele in drugi oprasevalci so namreč ključni za pridelavo hrane, vendar jim ljudje z urbanizacijo, prezgodnjo košnjo in drugimi posegi vse bolj jemljemo življenjski prostor. Tako lahko že majhne geste posameznikov pomembno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti. V A1 Slovenija že vrsto let z različnimi pobudami podpiramo čebele. Med drugim na strehi poslovne stavbe v Ljubljani skrbimo za šest čebeljih družin, v logotip podjetja pred poslovno stavbo pa smo skrili hotel za čebele samotarke in druge divje oprasevalce.

A1 Slovenija, d. d.
www.a1.si

Učinkovito upravljanje z vodo kot del trajnostne infrastrukture

Podnebne spremembe vse pogostejše prinašajo daljša sušna obdobja in intenzivne padavine, zato postaja učinkovito upravljanje z vodo eden ključnih izzivov trajnostnega razvoja. V podjetju AMT Projekt d.o.o. k temu prispevamo z razvojem in proizvodnjo rešitev za zbiranje, shranjevanje in upravljanje vodnih virov. Med pomembnejšimi rešitvami so cisterne za zbiranje deževnice, vodohrani ter sistemi za zadrževanje in upravljanje padavinskih voda. Takšni sistemi omogočajo zmanjševanje porabe pitne vode za namene, kjer ta ni potrebna, hkrati

pa prispevajo k večji odpornosti objektov in lokalnih skupnosti na posledice podnebnih sprememb. Kompozitni (GRP) materiali, iz katerih so izdelani sistemi, zagotavljajo dolgo življenjsko dobo, odpornost proti koroziji in minimalne potrebe po vzdrževanju, kar dodatno zmanjšuje okoljski odtis skozi celoten življenjski cikel izdelka. Trajnostna prihodnost zahteva premišljeno ravnanje z naravnimi viri. Z rešitvami za učinkovito upravljanje z vodo želimo prispevati k bolj odgovorni rabi vodnih virov ter k razvoju trajnostne infrastrukture za prihodnje generacije.

AMT Projekt d.o.o.
www.amtprojekt.si

Poenostavitve uredbe EUDR

Evropska komisija je objavila paket poenostavitve za Uredbo EU o krčenju gozdov (EUDR), s katerimi želi olajšati njeno izvajanje in zmanjšati administrativna bremena za podjetja. Predlog vsebuje sklop dodatnih ukrepov za nemoteno in učinkovito izvajanje po dogovoru sozakonodajalcev iz lanskega decembra. Ukrepi vključujejo poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu, posodobljen dokument s smernicami in pogostimi vprašanji ter osnutek delegiranega akta o obsegu proizvodov v okviru EUDR. Poleg tega Komisija državam članicam predstavlja posodobljen izvedbeni akt o informacijskem sistemu. Med drugim poenostavitve predvidevajo vključitev nekaterih nadaljnjih proizvodov, kot sta instant kava in določeni derivati palmovega olja. Hkrati predlagajo tudi izključitev določenih proizvodov iz obsega, kot so usnje ali obnovljene pnevmatike, ter izjeme, kot so vzorci izdelkov, nekateri embalažni materiali, rabljeni in ponovno uporabljeni izdelki ter odpadki. Uredba EUDR se bo začela uporabljati 30. decembra 2026, za mikro in mala podjetja pa leta 2027.

Bureau Veritas, d.o.o.
www.bureauveritas.si

Ponosni imetniki novega certifikata

V CMC GROUP smo poleg certifikata ISO 9001:2015, ki ga imamo že vse od leta 2006, dodali še mednarodno priznani standard za Sistem ravnanja z okoljem ISO 14001:2015. Certifikat, ki smo ga pridobili s strani Bureau Veritas, vodilnega podjetja na področju certificiranja, dokazuje, da aktivno spremljamo, obvladujemo in zmanjšujemo vplive našega delovanja na okolje. Našim partnerjem tako zagotavljamo, da poslujemo v skladu z najvišjimi okoljskimi standardi ter si prizadevamo za stalne izboljšave in učinkovitejšo rabo virov. Sofinanciranje upravičenih stroškov je bilo pridobljeno preko vavčerja »V3 - Vavčer za pridobitev certifikatov«. Naložbo sofinancira Evropska unija in se izvaja v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji. Pridobitev certifikata predstavlja pomemben korak v naši dolgoročni strategiji trajnostnega razvoja ter krepi zaupanje zaposlenih, partnerjev in širše skupnosti.

CMC GROUP d.o.o.
www.cmc-group.si

Trajnostna poslovna darila iz ostankov lesa

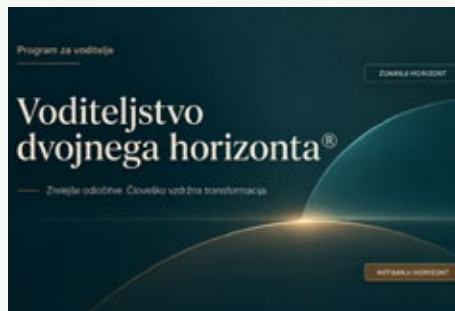
Na Fakulteti za dizajn je bil v sodelovanju s podjetjem CRI Celje, v okviru Kompetenčnega centra za razvoj kadrov v lesarstvu (KOCles) in pod mentorstvom doc. Mojce Perše, izveden projekt razvoja trajnostnih poslovnih in osebnih daril, iz ostankov masivnega lesa, ki nastajajo pri proizvodnji pohištva. Študenti so, po opravljeni analizi razpoložljivega materiala in pregleda trga, raziskali možnosti ponovne uporabe lesenih odpadkov ter razvili rešitve z višjo dodano vrednostjo. Oblikovanih je bilo pet idejnih konceptov, katerih funkcionalnost je bila preverjena z izdelavo prototipov v FabLabu Centra Rog. Med razvitimi izdelki so bili: namizna seta MODUL in DESK HOME, večnamenski okvir NEOFRAME, dišavni set

TRACE ter družabna namizna igra ROLLIX. Skupni projekt FD, KOCles in CRI Celje je prikaz, kako je mogoče proizvodnim ostankom, z inovativnim oblikovanjem podaljšati življenjski cikel in jih preoblikovati v estetsko dovršene ter tržno zanimive izdelke. Prototipi izdelkov bodo predstavljeni na GZS, kot primer dobre prakse povezovanja visokošolskega izobraževanja, oblikovanja in gospodarstva, pri uresničevanju načel krožnega gospodarstva.

Fakulteta za dizajn, samostojni visokošolski zavod
https://fd.si/

Voditelj prihodnosti: zrelejšje odločitve za človeško vzdržno transformacijo

V času umetne inteligence, avtomatizacije, regulative, pritiska na produktivnost in hitrih sprememb organizacije ne potrebujejo le hitrejših odločitev. Potrebujejo zrelejšje odločitve — takšne, ki so učinkovite, odgovorne, skladne z vrednotami in dolgoročno krepijo organizacijo. Akademija Zelena Slovenija zato izvaja program Voditelj prihodnosti – Vodenje dvojnega horizonta?, namenjen vodjem, ki želijo razvijati notranjo kapaciteto za jasno, odgovorno in človeško vzdržno odločanje pod pritiskom. Program vključuje 10 aktualnih modulov, med drugim: notranji odziv vodje na spremembe, notranjo kapaciteto vodje, model dvojnega horizonta, instrumentalizacijo človeka, vrednote, komunikacijo, moč vodje, psihološko

varnost, odgovorno uporabo AI ter vodstveni odločevalni laboratorij. Izvedba je možna v živo ali on-line, kot delavnice za vodstvene ekipe ali modularni razvojni program za organizacije, ki želijo tehnologijo, učinkovitost in transformacijo povezati z zaupanjem, odgovornostjo, dostojanstvom človeka in dolgoročno organizacijsko odpornostjo.

Obiščite: www.zelenaslovenija.si/akademija/

Fit media d.o.o. / Zelena Slovenija
www.zelenaslovenija.si

PPWR v praksi: iz plastične v kartonsko embalažo

Embalaža za piškote - razvoj iz popolnoma plastične embalaže v kartonsko s snemljivo/ločljivo folijo.

Nova evropska uredba o embalaži in odpadni embalaži (PPWR) od podjetij zahteva zmanjševanje količine embalaže ter izboljšanje možnosti recikliranja. V podjetju Jamnik d.o.o. te zahteve razumemo kot priložnost za razvoj novih rešitev, ki združujejo funkcionalnost, zaščito izdelka in trajnostni vidik. Eden izmed primerov je razvoj embalaže za prehranski izdelek, kjer smo skupaj s kupcem iskali alternativo obstoječi plastični embalaži. Namesto popolnoma plastične rešitve smo razvili kartonsko embalažo z odstranljivo prozorno folijo. Potrošnik lahko po uporabi enostavno loči kartonski in plastični del ter ju pravilno odloži v ločene tokove odpadkov. Takšna rešitev zmanjšuje delež uporabljene plastike, hkrati pa ohranja preglednost izdelka in njegovo privlačnost na prodajni polici. Projekt dokazuje, da je mogoče z dobrim načrtovanjem embalaže združiti zahteve trga, uporabniško izkušnjo in cilje krožnega gospodarstva. PPWR bo v prihodnjih letih spodbudil številne podobne prilagoditve. V Jamniku verjamemo, da bodo uspešna predvsem podjetja, ki bodo trajnost vključila že v fazo razvoja embalaže in ne šele ob uvajanju regulatornih zahtev.

Jamnik d.o.o.
www.jamnik.si

V trgovinah HOFER letos zbrali rekordno število očal za ljudi v stiski

Rekordnih 21.600 navadnih in sončnih korekcijskih očal so letos prispevali HOFERjevi kupci in drugi, ki so se pridružili akciji zbiranja rabljenih očal za slabovidne otroke in odrasle iz manj razvitih držav. Ti si okuliščične oskrbe pogosto ne morejo privoščiti. Akcijo smo pri HOFERju že 14. leto zapored organizirali skupaj z Lions klubom Ljubljana Barje in v vseh letih sodelovanja smo zbrali več kot 181.000 očal, s katerimi smo prav toliko posameznikom omogočili kakovostnejše življenje. Letos je projekt doživel nadgradnjo v vrtcih in šolah. V okviru izziva 'Misija: Jasen pogled' so otroci izdelovali kreativne škatle za zbiranje očal. Skozi ustvarjalnost in pogovor so spoznali, da lahko predmet, ki pogosto ostane pozabljen v predalu, nekomu drugemu bistveno pomaga - pri šolanju, delu in bolj samostojnem življenju. Projekt je odličen primer trajnostne ponovne uporabe, saj očala, ki nekomu ne služijo več, po temeljitnem pregledu, čiščenju in oskrbi postanejo nepogrešljiv pripomoček za nekoga drugega.

HOFER trgovina d.o.o.

www.hofer.si

Spletno orodje za okoljsko primerno zasnovo izdelkov

**POZNATE ZAHTEVE
EKODIZAJNA
ZA VAŠE IZDELKE?**

V času naraščajočih zahtev po okoljsko prijaznejših in energijsko učinkovitih izdelkih

Evropska komisija s prejetjem aktov postavlja smernice za prehod v krožno in trajnostno gospodarstvo. Za lažje razumevanje in pregled vzpostavljenega pravnega okvira smo na Zbornici elektroindustrije GZS, v sklopu projekta CIRCOTRONIC, vzpostavili spletno orodje za pomoč podjetjem v elektroindustriji. Proizvajalcem nudi hitro in pregledno podporo pri ugotavljanju, ali morajo njihovi izdelki izpolnjevati zahteve okoljsko primerne zasnove (ecodesign), označitve z energijsko nalepko oziroma uredbe o odpadni električni in elektronski opremi (WEEE). Trenutno je veljavnih 32 aktov za določene skupine izdelkov, ki se nadgrajuje z novimi akti. Nova Uredba (EU) o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovano za trajnostne izdelke (ESPR) pa dodatno širi področje na vse izdelke ter uvaja zahteve glede trajnosti, popravljivosti in digitalnega potnega lista izdelka (DPP). Orodje bo v prihodnje zajemalo tudi akte sprejete na podlagi ESPR. Spletno orodje najdete na spletni strani: <https://sustainable-legislative-framework.gzs.si/>

GZS Zbornica elektroindustrije

<https://www.gzs.si/zei>

Eno leto zanesljivega delovanja BHEE Talum

Baterijski hranilnik električne energije (BHEE) Talum v Kidričevem, ki je v lasti hčerinske družbe GEN-I Invest iz Skupine GEN-I, je zaznamoval prvo leto obratovanja ter potrdil svojo zanesljivost in pomembno vlogo v sodobnem energetskem sistemu. Sistem z nazivno močjo 12 MW in kapaciteto 24 MWh je v prvem letu realiziral približno 20 GWh trgovanja z električno energijo ob povprečno dveh ciklih dnevno. Deluje stabilno in brez večjih izpadov, kar potrjuje kakovost vgrajene opreme ter učinkovito upravljanje in vzdrževanje. BHEE Talum predstavlja pomemben infrastrukturni projekt Skupine GEN-I na področju shranjevanja energije. Takšni sistemi omogočajo večjo prilagodljivost elektroenergetskega sistema, učinkovitejše vključevanje obnovljivih virov

in večjo zanesljivost oskrbe z električno energijo. Z uspešnim prvim letom obratovanja projekt potrjuje svojo ključno vlogo pri razvoju trajnostnih energetskih rešitev in soustvarjanju stabilnega energetskega sistema prihodnosti.

GEN-I, d.o.o.

gen-i.si

Vključujoča delovna okolja kot pomemben del trajnostnega upravljanja

Nove obveznosti glede
preglednosti plačil

V odvetniški pisarni Jadek & Pensa smo v okviru Evropskega meseca raznolikosti skupaj z Listino raznolikosti Slovenija organizirali strokovni posvet Vračanje na delo in zaposlovanje oseb z invalidnostjo. Dogodek je združil predstavnike delodajalcev, zdravstvenega sistema, rehabilitacijskih institucij, kadrovske stroke in pravne strokovnjake, ki so razpravljali o izzivih dolgotrajnih bolniških odsotnosti, vračanja zaposlenih na delo ter oblikovanja vključujočih delovnih okolij. Razprava je pokazala, da dolgotrajne bolniške odsotnosti niso zgolj zdravstveno vprašanje, temveč tudi pomemben izziv za organizacijsko kulturo, upravljanje človeških virov in dolgoročno vzdržnost trga dela. Med ključnimi poudarki so bili pomen zgodnje in zakonite komunikacije z zaposlenimi v času odsotnosti, načrtovanje vračanja na delo, izvajanje razumnih prilagoditev delovnega mesta ter sodelovanje delodajalcev z medicino dela in rehabilitacijskimi institucijami. Kot podpisnica Listine raznolikosti Slovenija od leta 2022 odvetniška pisarna Jadek & Pensa aktivno spodbujamo vključujoče delovno okolje, ki temelji na spoštovanju posameznika, enakih možnostih in ničelni toleranci do diskriminacije. Verjamemo, da so raznolikost, vključevanje in skrb za dobrobit zaposlenih pomembni elementi trajnostnega poslovanja ter odgovornega korporativnega upravljanja.

Jadek & Pensa d.o.o. - o.p.

www.jadek-pensa.si

Odpadno jedilno olje kot vir za krožno gospodarstvo

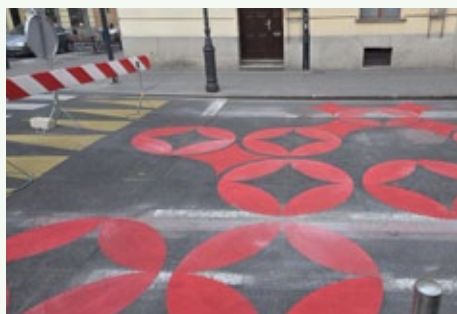
Javno podjetje Snaga iz Skupine JHMB že več let razvija mrežo zbiralnic za odpadno jedilno olje ter občanom omogoča preprosto in dostopno oddajo tega odpadka. Na območju Mestne občine Maribor deluje 12 uličnih zbiralnic, dve v občini Lovrenc na Pohorju in ena v občini Selnica ob Dravi. Zbiralnice so nameščene tudi v vseh devetih zbirnih centrih, ki jih upravlja Snaga. V okviru projekta »Zbirajmo olje za boljše okolje« (LEADER – LAS Srce Štajerske) se je mreža letos razširila še s petimi zbiralnicami v občini Miklavž na Dravskem polju in štirimi v občini Starše. V sklopu projekta bo postavljenih še deset zbiralnic, tako da bo Snaga skupaj upravljal 34 uličnih zbiralnic in devet zbiralnic na zbirnih centrih. Ob vzpostavitvi novih zbiralnic občanom razdeljuje tudi posebne kuhinjske posodice za zbiranje olja ter s tem spodbuja pravilno ravnanje že v gospodinjstvih. Ločeno zbiranje odpadnega jedilnega olja preprečuje zamašitve kanalizacije in obremenitve čistilnih naprav, hkrati pa omogoča njegovo predelavo v biogoriva in druge uporabne surovine. S širjenjem mreže zbiralnic Snaga krepi trajnostne navade, spodbuja krožno gospodarstvo in prispeva k čistejšemu okolju.

JHMB / Snaga
<https://snaga-mb.si/>

S premazi soustvarjamo novo podobo Miklošičeve

V Ljubljani se je začela prenova Miklošičeve ceste, pri kateri v podjetju KANSAI HELIOS Slovenija sodelujemo s premazi za poslikavo in označevanje površin. Trenutna rešitev je začasna in bo predvidoma veljala približno dve leti, dokler se ne uredi končna, celostno prenovljena podoba ulice. Prve poslikave

predstavljajo začetek projekta, ki se bo postopno dopolnjeval – med drugim bosta dodani tudi bela in oranžna barva, ki smo ju pripravili za ta namen. Pri projektu je poseben poudarek na uporabi okolju prijaznih materialov. Uporabljeni so napredni brizgani premazi za cestne površine, osnovani na akrilatni hladni plastiki, ki zagotavlja VOC-free nanos, zagotavlja izjemno odpornost proti obrabi ter UV staranju, visoko nočno vidljivost v suhih in mokrih pogojih, varnost proti zdrsu, hkrati pa imajo pridobljeno Evropsko tehnično soglasje (ETA) in okoljsko deklaracijo proizvoda (EPD). Prenova Miklošičeve vključuje ureditev kolesarske ulice, razširitev pešcove ter več zelenih in družabnih površin. S tem Mestna občina Ljubljana nadaljuje razvoj bolj trajnostnega in uporabnikom prijaznega mestnega središča. Ponosni smo, da lahko s svojimi rešitvami prispevamo k sodobni podobi Ljubljane in razvoju bolj trajnostnih urbanih površin.

KANSAI HELIOS Slovenija d.o.o.
www.Kansai-helios.si

Komunala Kranj primer dobre prakse na Blejskem vodnem forumu

Junija se je na Bledu odvil mednarodni Blejski vodni forum (BWF) pod krovnim naslovom »Voda in modro gospodarstvo – nove vodne strategije«. Dvodnevni dogodek je združil domače in tuje strokovnjake (iz več kot 60 držav), v razpravah o vodni odpornosti, infrastrukturi in tehnoloških inovacijah, pomembno vlogo na njem pa smo imeli tudi v kranjski komunali. Na pobudo organizacije Bled Water Forum nas je obiskala uradna delegacija iz Azerbajdžana in Južne Koreje, ki nas je prepoznala kot evropski primer dobre prakse. Strokovnega obiska in ogleda sistemov so se udeležili veleposlanik Republike Azerbajdžan v RS, njegova ekscelenc gospod Rovshan Sadigbayli, svetovalec predsednika Državne agencije za vodne vire Azerbajdžana Asad Shirinov

ter predsednik Korejskega mednarodnega someljejskega združenja Jaeyoun Ko. Vodja sektorja Vodovod Boštjan Dobrovoljc je visokim gostom podrobno predstavil strokovne pristope, delovanje sistemov ter sodobne tehnološke rešitve pri upravljanju z vodnimi viri v regiji. Aktivna prisotnost na forumu potrjuje zavezo Komunale Kranj k sledenju sodobnim trendom in uvajanju trajnostnih rešitev. Kot upravljavec skoraj 700 kilometrov dolgega vodovodnega omrežja, oskrbujemo 100.000 uporabnikov, stavimo na napredno telemetrijo in tehnologijo ultrafiltracije za neprekinjen nadzor poti vode od zajetja do pip. Mednarodna sodelovanja in izmenjava globalnih znanj nam prinašajo dragocene usmeritve za zagotavljanje nemotene oskrbe ter najvišje kakovosti pitne vode tudi v luči prihodnjih podnebnih izzivov.

Komunala Kranj d.o.o.
www.komunala-kranj.si

Kontron stavi na suverenost in varnost digitalnih omrežij

Janez Ōri, izvršni direktor poslovne enote Komunikacijske rešitve

V Kontronu utrjujemo vlogo ključnega ponudnika digitalne povezljivosti za kritično infrastrukturo, kot so transport, energtika, zdravstvo ter javna varnost. Naše rešitve temeljijo na zasebnih 5G omrežjih in oblčnih platformah, ki omogočajo varno in zanesljivo delovanje tudi v kriznih razmerah ter zagotavljajo nadzor nad podatki in sistemi. »Naše rešitve morajo biti visoko

zanesljive in suverene – da lahko država deluje tudi v izrednih razmerah,« poudarja Janez Ōri, izvršni direktor poslovne enote Komunikacijske rešitve. Razvijamo celovite digitalne platforme, ki vključujejo standard MCX za kritične komunikacije in združujejo tehnologije 4G in 5G. »Če združimo vse rešitve, ponujamo povezljivost naslednje generacije in oblačno okolje za kritične aplikacije,« pojasnjuje Ōri. Rešitve nadgrajujemo z umetno inteligenco, pomembno vlogo pa vidimo tudi v obrambnem sektorju. Ob tem že spremljamo razvoj 6G, ki bo v prihodnosti prinesel nove možnosti na področju povezljivosti in napredne analitike.

Kontron, d.o.o.

kontron-slovenia.com/sl

IQ Tap točilna naprava prejela nagrado Red Dot Award

Rešitev za točenje pijač IQ Tap je letos prejela prestižno nagrado Red Dot Award: Product Design 2026. To priznanje v podjetju Nektar Natura razumemo kot pomembno potrditev naše vizije: razvijati rešitve, ki niso le oblikovno dovršene, temveč tudi odgovorne do okolja, uporabnikov in prihodnosti gostinstva. Pri razvoju IQ Tap smo izhajali iz konkretnih trajnostnih izzivov in spoznanj ocene življenjskega cikla prejšnje rešitve. Osredotočili smo se na manjšo porabo materialov, večjo energetske učinkovitost, enostavnejše vzdrževanje, avtomatizirano čiščenje ter zanesljivo delovanje v zahtevnih hotelskih okoljih. Vsaka izboljšava je bila premišljena z vidika zmanjševanja okoljskega vpliva in hkrati večje uporabniške vrednosti. Red Dot Award je dokaz, da lahko trajnost, funkcionalnost in estetika delujejo kot celota. IQ Tap zato predstavlja pomemben korak v naših prizadevanjih za razvoj inovativnih, učinkovitih in okoljsko odgovornih rešitev za sodobno gostinstvo.

Nektar Natura d.o.o.

si.nektarnatura.com

Novi električni avtobusi v Ljubljani

Ljubljanski potniški promet je svoj vozni park obogatil s 25 novimi zgibnimi električnimi avtobusi Mercedes-Benz eCitaro. Z vključitvijo novih vozil bo v mestnem prometu skupno že 38 avtobusov, ki v lokalnem okolju ne povzročajo izpustov škodljivih onesažil, saj v Ljubljani že vozijo trije enojni električni avtobusi in deset avtobusov s pogonom na vodik. Gre za največjo posamično investicijo v posodobitev voznega parka v zgodovini družbe LPP. Skupna vrednost naložbe znaša 19.492.500 evrov brez DDV oziroma 23.780.850 evrov z DDV. Od tega 15 milijonov evrov predstavlja nepovratna subvencija Eko sklada. Naložba sledi dolgoročni strategiji razvoja javnega potniškega prometa v Ljubljani, ki temelji na postopnem prehodu na okolju prijaznejše pogonske tehnologije. Mestna občina Ljubljana je vključena v evropsko pobudo Misija 100 podnebno nevtrálnih in pametnih mest, v okviru katere si je zastavila cilj doseči podnebno nevtrálnost do leta 2030. Eden izmed pomembnih ciljev Ljubljane je, da do leta 2030 postopoma zamenja avtobuse na dizelski pogon z vozili na ogljikov nevtrálna goriva. V zadnjem obdobju so bile zato izvedene številne aktivnosti na področju elektrifikacije voznega parka, razvoja polnilne infrastrukture in uvajanja novih tehnologij v vsakodnevno izvajanje javnega prevoza.

Mestna občina Ljubljana

www.ljubljana.si

Pametna stavba v Luki Koper postavlja nove standarde upravljanja objektov

Z novim gasilskim domom je Luka Koper dobila prvo »pametno« stavbo, ki predstavlja pomemben korak pri digitalizaciji in trajnostnem upravljanju infrastrukture. Objekt združuje sodobne energetske, strojne

in elektro sisteme v enoten sistem nadzora in upravljanja SCADA/CNS, ki omogoča sprotno spremljanje delovanja, daljinsko upravljanje, učinkovitejšo rabo energije ter hitreje zaznavanje morebitnih odstopanj. Sistem omogoča spremljanje in upravljanje različnih sistemov – od ogrevanja, hlajenja in prezračevanja (HVAC), notranje in zunanje razsvetljave do garažnih vrat za intervencijska vozila in senčil, vključuje pa tudi spremljanje delovanja sončne elektrarne z močjo 74,7 kWp. Ta bo letno proizvedla približno 95 MWh električne energije in zmanjšala emisije CO₂ za okoli 25 ton. Po izračunu po standardu EN ISO 52120-1 bo napreden sistem upravljanja stavbe letno prispeval še k prihranku približno 20 MWh energije in zmanjšanju emisij CO₂ za okoli 4,9 tone. Več o projektu in tehničnih rešitvah si preberite na: <https://luskiglasnik.si/razvoj-in-rast/gasilski-dom-postavlja-nove-standarde-upravljanja-objektov/>.

Luka Koper, d.d.

<http://luka-kp.si>

»Hrana ni za tjavendan«

V Lidlu Slovenija in programu Ekošola smo uspešno zaključili 12. sezono projekta »Hrana ni za tjavendan«, ki spodbuja otroke, mladostnike, učitelje in starše k bolj odgovornemu odnosu do hrane ter ponuja konkretne pristope za zmanjševanje količin odpadne hrane. V letošnjem šolskem letu je v projektu ob podpori več kot 2.000 mentorjev sodelovalo več kot 29.000 otrok iz 301 vrtca, osnovne, srednje in višje šole. Sodelujoči so

količine zavržene hrane v povprečju zmanjšali za 30-odstotkov, najbolj uspešni pa celo za 75-odstotkov. Mladi so tekmovali v dveh natečajih: v Reciklirani kuhariji so ustvarjali domiselne recepte iz ostankov jedi – najboljše so objavljene v knjižici Reciklirana kuharija – v natečaju Hranozavest pa so s tehtanjem odpadkov in prilagajanjem porcij uvajali konkretne ukrepe v šolske jedilnice. Lidl Slovenija je najboljše ustanove – OŠ Drska, OŠ Mladika, SŠ za gostinstvo in turizem Maribor ter VIZ III. OŠ Rogaška Slatina – nagradil z Lidllovimi vrednostnimi karticami in praktičnimi darili, za nepozabno vzdušje na zaključnih dogodkih pa je poskrbel Zdravko Lidl, Lidlova maskota ozaveščenega prehranjevanja in gibanja.

Lidl Slovenija d.o.o. k.d.
www.lidl.si

Zeleni prehod in NLZOH

Zeleni prehod je eden ključnih razvojnih ciljev Evropske unije, pri katerem ima pomembno vlogo tudi zagotavljanje varne in zdravstveno ustrezne pitne vode. Podnebne spremembe, višje temperature, suše in intenzivni padavinski dogodki vplivajo na kakovost vodnih virov ter povečujejo tveganje za mikrobiološka in kemijska onesnaženja. Poleg mikrobioloških tveganj imajo pomembno vlogo tudi procesi korozije materialov, ki prihajajo v stik s pitno vodo. Direktiva (EU) 2020/2184 temelji na konceptu upravljanja tveganj vzdolž celotne oskrbovalne verige – od prispevnega območja vodnega vira do uporabnikove pipe. Posebej perspektivno področje predstavlja uporaba umetne inteligence in naprednih modelov za napovedovanje tveganj v vodovodnih sistemih. Integracija podatkov o kakovosti vode, materialih, temperaturi, hidravličnih razmerah in mikrobioloških parametrih omogoča razvoj modelov za zgodnje odkrivanje tveganj ter podpora odločanju pri upravljanju vodovodnih sistemov. Takšni pristopi pomembno prispevajo k digitalni transformaciji sektorja oskrbe s

pitno vodo in krepitvi njegove odpornosti na podnebne spremembe. Ali je voda za uživanje res varna, lahko preverite v našem laboratoriju. Nacionalni laboratorij za zdravje okolje in hrano izvaja vzorčenje in analizo pitne vode v skladu z Uredbo o pitni vodi (Ur. l. RS, 61/2023 in 192/2026) in Navodilom za izdelavo načrta preprečevanja legioneloz (Ur. l. RS, 35/24).

Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano
www.nlzoh.si

Vabljeni na Laško Pivovarsko turo

V Laškem sta STIK Laško, javni zavod za turizem, in Pivovarna Laško Union združila moči in zasnovala avtentično butično doživetje – Laško Pivovarska tura. Ta obiskovalcem ponuja vpogled v več kot 200-letno pivovarsko dediščino kraja in ogled Pivovarne Laško. Obiskovalci Laško Pivovarske ture skozi voden ogled sodobnega pivovarskega obrata in degustacijo postanejo del pivovarske zgodbe kraja, ki slovi kot zibelka slovenskega pivovarstva. Pri tem spoznajo celoten proces nastajanja piva – od varjenja in fermentacije do zorenja in polnjenja – pa tudi zgodovino Laškega pivovarstva in zgodbo blagovne znamke Laško ter dobijo vpogled v sodobne proizvodne procese in trajnostna prizadevanja podjetja. Doživetje bogati turistično ponudbo destinacije Laško in omogoča ogled žive proizvodnje, kar je redkost v slovenskem prostoru. Projekt je rezultat sodelovanja lokalne skupnosti in največjega pivovarskega podjetja v državi in je zasnovan kot platforma, ki ustvarja dolgoročno vrednost za skupnost – za ljudi, gospodarstvo in razvoj destinacije Laško. Tura prispeva k krepitvi znanja in zaposlitvenim priložnostim, odpira prostor lokalnim ponudnikom in gradi bolj odporen ter povezan turistični ekosistem. Več: <https://lasko.info/pivovarska-tura/>

Pivovarna Laško Union d.o.o.
<https://pivovarnalaskounion.com>

64. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA

AGRA, najpomembnejši tovrstni sejem v širši regiji bo od 22. do 26. avgusta s strokovnimi dogodki, razstavami in bogato ponudbo obeležil Mednarodno leto prostovoljcev za trajnostni razvoj, Mednarodno leto pašnikov in živinorejcev ter Mednarodno leto kmetič. Sejemska država partnerica bo Alžirija. Sejem bo predstavil najsodobnejše trajnostne tehnologije vodilnih svetovnih proizvajalcev in inovativnih mladih podjetij. Prizadeval si bo za krepitev podeželja, za boljši pridelek in varno preskrbo. Podčrtali ga bodo mednarodni poslovni dogodki, aktualni strokovni posveti in razstave v organizaciji najpomembnejših slovenskih in mednarodnih ustanov. Med številnimi sejemskimi atrakcijami bodo obiskovalce privabljale razstave sonaravne reje živali ter strokovni in praktični nasveti v Permakulturnem centru Pomurskega sejma. Povezovalnici pod sejemskim kozolcem, v gozdno parkovnem nasadu, Ekološkem poligonu, vrtu sodelovanja Biotehniške šole Rakičan in Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru ter Čebeljem paviljonu. Vsak sejemski dan prinaša pestro dogajanje s tekmovanji, pokušnjami izbranih jedi in vin, odlično kulinariko ter stanovskimi in družabnimi srečanji za vse generacije.

Pomurski sejem d.o.o.
www.pomurski-sejem.si

Uspeh v boju proti mikroplastiki

Rezultati 127-dnevnega preizkušanja sistema URBANFILTER na ulici Frederiksberg Allé v Københavnu so zelo spodbudni. Filter, posebej prilagojen dimenzijam danskih odtokov, so namestili v cestni odtok ob prometni ulici, po kateri v povprečju dnevno pelje 7.700 vozil. V primerjavi z

odtoki brez URBANFILTRA se je v njem zadržalo več kot dvakrat več trdnih delcev in mikroplastike. Filter je zadržal predvsem delce velikosti od 63 do 500 mikrometrov – v tem razponu so na primer zrna moke, pšeničnega zdroba ali sladkorja, delci mlete kave in človeški lasje. Rezultati kažejo, da je URBANFILTER lahko pomembna dopolnitev urbanim sistemom odvajanja voda, zlasti tam, kjer cestni odtoki niso povezani s čistilnimi napravami. Inovativen filtracijski sistem so razvili na Tehniški univerzi v Berlinu, s katero Okoljska fundacija Audi sodeluje že vrsto let. Več na <https://lab.audi.si/uspeh-v-boju-proti-mikroplastiki>

Porsche Slovenija, d.o.o.

<http://www.poslo.si>

Največji vozni park čistih vozil v Sloveniji

Na Pošti Slovenije smo s projektom vzpostavitve največjega voznega parka čistih vozil v Sloveniji v kategoriji Energetska učinkovitost v prometu in logistiki v organizaciji časnika Finance, postali zmagovalci po izboru bralcev, prav tako pa smo prejeli tudi posebno priznanje po izboru strokovne komisije. Nagrade in priznanja za energetska učinkovitost so bile podeljene na Dnevih energetikov. V našem voznem parku je na nivoju celotne Skupine Pošta Slovenije 3.470 vozil, od tega je že 885 čistih vozil, kar predstavlja 26-odstotni delež vseh vozil.

Pošta Slovenije d.o.o.

www.posta.si

Okoljski natečaj »Odpadno je uporabno«

Ob praznovanju 35-letnice poslovanja, 2. aprila 2026, smo v podjetju Saubermacher - Komunala uspešno zaključili tradicionalni okoljski natečaj Odpadno je uporabno, ki ga organiziramo že od leta 2007 in je v tem času prerasel v enega ključnih projektov podjetja na področju okoljskega ozaveščanja mladih. Natečaj spodbuja odgovorno ravnanje z odpadki, krepi razumevanje trajnostnega razvoja in krožnega gospodarstva ter mlade spodbuja k aktivnemu soustvarjanju bolj zdravega okolja. Vsako leto se osredotoča na drugo okoljsko tematiko in v šolskem letu 2025/2026 je bil v znamenju zbiranja odsluženih mobilnih telefonov. V akciji je sodelovalo 14 vzgojno-izobraževalnih zavodov, ki so skupaj zbrali 66,9 kilogramov telefonov, s čimer so prispevali k vračanju dragocenih surovin v krožni tok. Posebno dodano vrednost natečaja je predstavljal ustvarjalni vidik – udeleženci so telefonom priložili osebna SMS sporočila. Iz zbranih telefonov in zgodb pa je nastalo umetniško delo, ki simbolizira preobrazbo odpadka v novo vrednost. Projekt tako dokazuje, da lahko trajnostno ravnanje z odpadki povezuje okoljsko odgovornost, ustvarjalnost in sodelovanje skupnosti.

Saubermacher – Komunala d.o.o.

www.saubermacher-komunala.si

SIQ Ljubljana razširil akreditacijo na področje EU ETS 2

Na SIQ Ljubljana že vrsto let delujemo kot akreditiran preveritelj emisij toplogrednih plinov upravljavcev naprav (EU ETS). Letos smo pri Slovenski akreditaciji uspešno izvedli širitev akreditacije št. P-002 na področje EU ETS 2. S tem smo dodatno okrepili svojo vlogo pri neodvisnem preverjanju poročil o

emisijah toplogrednih plinov v Sloveniji. EU ETS 2 razširja obstoječi sistem trgovanja z emisijami na sektorja stavb in cestnega prometa. To pomeni vključitev novih reguliranih subjektov in večjo potrebo po zanesljivem spremljanju, poročanju ter neodvisnem preverjanju podatkov. V aprilu smo uspešno izvedli preverjanje poročil o emisijah pri štirinajstih reguliranih subjektih in izdali pozitivna mnenja. Postopki so potekali skladno z zahtevami Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2066 s spremembami in verifikacijskimi pravili. Izkušnje iz prvega cikla potrjujejo, da so kakovostno vzpostavljeni podatkovni tokovi, jasno opredeljene odgovornosti ter učinkovite notranje kontrole ključni dejavniki za zagotavljanje zanesljivih in preglednih podatkov o emisijah. S takšnim pristopom potrjujemo strokovnost in neodvisnost ter prispevamo k verodostojnosti sistema in preverjanja emisij, ki predstavlja pomembno podlago za učinkovito izvajanje podnebnih politik in doseganje podnebnih ciljev Slovenije ter Evropske unije.

SIQ Ljubljana

www.siq.si

TERMOPLASTI-PLAMA krepimo razvoj trajnostnih embalažnih rešitev

V podjetju TERMOPLASTI-PLAMA krepimo razvoj trajnostnih embalažnih rešitev z investicijo v novo 7-slojno ekstruzijsko linijo z integrirano MDO enoto podjetja Hosokawa Alpine. Tehnologija MDO (Machine Direction

Orientation) izboljšuje mehanske, optične in barijerne lastnosti folij ter omogoča učinkovitejšo rabo surovin in razvoj reciklabilnih embalažnih rešitev. Nova linija bo omogočila proizvodnjo MDO in MDO bariernih folij za tisk in laminacijo ter PE in PE bariernih folij za laminacijo- varilni sloj laminatov, s čimer bomo podprli nadaljnji razvoj visokobarierne trajnostne monomaterialne večslojne embalaže pri konverterjih ter prispevali k daljši obstojnosti pakiranih izdelkov. Pomemben del razvojnih aktivnosti bo predstavljala tudi uvedba sistema vodenja varnosti živil FSSC 22000, s katerim dodatno krepimo kakovost in varnost proizvodnih procesov izdelave folij. Z novimi naložbami utrjujemo usmerjenost v inovacije, trajnost in razvoj naprednih embalažnih rešitev za prihodnost.

Termoplasti-Plama d.o.o.

www.ter-plama.si

Lani zasnovani cvetoči travnik je zaživel

Lokovec sredi junija 2026, avtor Miroslav Bremec Šuligoj

V skrbi za ohranjanje kulturne krajine in biotske raznovrstnosti se vrstijo različni poizkusi obnove cvetočih travnikov, ki so bili nekoč zelo vidni element naše kmetijske krajine. Sprememba načina kmetovanja jih je zelo prizadela. Ponekje so se zaradi opuščanja košnje v cvetočih strmih senošetih spremenili v zaraščajoča se grmišča ali celo že mlade gozdove. Dolinski travniki so intenzivno gnojeni in pogosto košeni izgubili pestrost cvetočih travnikov. V naravi se je na različnih rastiščih nekoč pojavljala zelo bogata cvetoča primes travam. Je pa botanična sestava le-teh odvisna od marsičesa in se je od rastišča do rastišča zelo razlikovala. Zato tudi danes ni smiselno ustvarjati univerzalnih 'semenskih mešanic', ki naj bi bile uporabne 'vedno in povsod'. Sploh pa s primesmi poljščin in vrtnih enoletnic, ki v resnici le ovirajo rast divjih trajnih cvetočih travniških rastlin. Nujno je torej izbor rastlin premišljeno prilagoditi danim okoliščinam in rastiščem. Na mokrotni ali občasno poplavni

teren pač sodijo drugačne rastline, kot na odcedna in sušna tla. V okviru lanskoletnega Interreg projekta Meds Garden - sredozemski vrtovi, je v Lokovcu nastal tudi cvetoči travnik na sušnem rastišču. Zasajenih (ne posejanih!) je bilo nekaj tisoč vnaprej vzgojenih sadik posebej izbranih skromnih trav in cvetočih trajnic, sicer rastočih v naši naravi. Vzgoja sadik se je izognila vsem modernim vrtnarskim prijemom in je v vrtnariji Trajnice Golob-Klančič potekala asketsko na prostem in v navadni zemlji – ne v šotnici. Zato je jesensko sajenje že v naslednji pomladi/poletju ustvarilo bogato cvetočo sliko. Ker so med seboj družene le skromne rastline na skromnih, plitvih in sušnih tleh, kot se na takšnih rastiščih pojavljajo tudi v naravi, si med seboj ne konkurirajo, pač pa zagotavljajo trajno sobivanje.

Vrtnarija Trajnice Golob-Klančič

www.trajnice.com

Zmote in zablode o PPWR

Uredba EU o embalaži in odpadni embalaži (PPWR) je prinesla nešteto nadgrajenih predhodnih direktiv. Najpomembnejše je razumevanje, da PPWR ni le birokratska direktiva in plačevanje embalažnine (EPR dajatev). Niti ni samostojna regulativa. Niti ni le lovljenje nivoja reciklabilnosti ali PCR vsebnosti (reciklata). PPWR je upravljanje in optimiziranje materialnih tokov embalaže. VerdaLynx na podlagi lokalnih, regionalnih, evropskih in globalnih partnerstev in izkušenj prinaša celostno materialno vodenje in vrhunsko analitično platformo, ki je razvita na podlagi potreb posamičnih industrij, ali samih vlog v življenjski verigi. Ne naslavlja delnih rešitev, temveč tvori celostno rešitev za vse materialne in produktne tokove. Ne le embalaže, temveč tudi produktne, kar podjetjem zagotavlja celostno trajnostno upravljanje na enem mestu. Podjetja opolnomočimo, da verodostojno pristopajo k vsem direktivam, od PPWR do ESPR (DPP izdelka), trajnostnih poročil in verifikacij, skladnostnih

deklaracij (Declaration of Conformity), ISO skladne trajnostne analitike in še veliko več. Zaupajo nam velika podjetja in obrtniki, doma in v tujini. Stopite v stik z nami preko spletnega obrazca na verdalynx.com.

VerdaLynx, d.o.o.

<https://verdalynx.com/sl/>

Projekt ZEOS »LIFE Spodbujamo e-krožno« prejel nagrado LIFE Awards 2026

Direktor ZEOS-a Emil Šehić ob prevzemu nagrade v Bruslju

Družba ZEOS, d.o.o., je 3. junija letos v Bruslju prejela prestižno nagrado LIFE Awards 2026 v kategoriji »Krožno gospodarstvo in kakovost življenja« za projekt LIFE Spodbujamo e-krožno, ki je potekal pod sloganom »Še sem uporaben«. Projektna partnerja sta bila Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije ter TSD, d.o.o. Projekt LIFE Spodbujamo e-krožno je bil mednarodni projekt, usmerjen v pospeševanje prehoda v krožno gospodarstvo na področju električne in elektronske opreme. Njegovi ključni cilji so vključevali podaljševanje življenjske dobe izdelkov, spodbujanje ponovne uporabe in popravil ter zmanjševanje nastajanja odpadkov. Z vključevanjem različnih deležnikov ter izvedbo ozaveševalnih in izobraževalnih aktivnosti ter pilotnih rešitev je projekt pomembno prispeval k bolj trajnostnemu ravnanju z elektronskimi napravami. Prejeta nagrada pomeni priznanje strokovni kakovosti projekta, njegovi relevantnosti za evropske okoljske cilje ter uspešnemu sodelovanju med projektnimi partnerji in širšim krogom deležnikov. Hkrati potrjuje pomen sistematičnega pristopa k uvajanju krožnega gospodarstva na področju ravnanja z električno in elektronsko opremo ter vlogo takšnih projektov pri doseganju dolgoročnih okoljskih in družbenih učinkov.

ZEOS, d.o.o.

www.zeos.si

Zagožen prejel priznanje za dolgoletno in uspešno delo

Nagrado je prevzel Branko Potočnik, generalni direktor podjetja Zagožen d.o.o..

V podjetju Zagožen d.o.o. smo ponosni, saj smo na 40. Komunaladi Maribor 2026 prejeli priznanje Zbornice komunalnega gospodarstva Slovenije za dolgoletno delo, razvoj in prispevek k rešitvam za vodovodno, kanalizacijsko in energetska infrastrukturo. Komunaladi je vsakoletno strokovno in delovno srečanje, na katerem se zbere preko 3.000 zaposlenih v komunalnem gospodarstvu. Prejeti priznanje na takem dogodku predstavlja potrditev petih desetletij razvoja in usmerjenosti v zanesljive infrastrukturne rešitve. Smo pomemben slovenski ponudnik s celostnim spektrom izdelkov, najpomembnejši med njimi pa se že 25 let proizvajajo v našem hčerinskem podjetju Aplast. Vsi lastni izdelki, od vodomernih in kanalizacijskih jaškov, lovilcev olj, čistilnih naprav in zbiralnikov za vodo do številnih rešitev za vodovod in kanalizacijo, so zasnovani z mislijo na okolje, uporabnike in prihodnje generacije. Uvajamo tehnološke novosti in razvijamo napredne rešitve, namenjene različnim industrijam. Priznanje je spodbuda za nadaljnji razvoj rešitev, ki služijo okolju, uporabnikom in prihodnjim generacijam. Na Komunaladi smo bili prisotni tudi kot ponosni generalni sponzor. Naši izdelki so se uporabljali v delu tekmovanja na temo kanalizacije, ob našem jubileju pa smo na razstavnem prostoru gostili udeležence ter ustvarili prostor za sproščeno druženje. Več o dogajanju preberite na spletni strani www.zagozen.si.

Zagožen d.o.o.
www.zagozen.si

Na Logističnem kongresu predstavili nagrajeni projekt Optimizacija dostavnih točk

Na letošnjem 13. mednarodnem Logističnem kongresu Oskrbovalne verige v znanosti in praksi smo na Pošti Slovenije predstavili nagrajeni projekt Optimizacija dostavnih točk. Predstavili smo vzpostavitev inovativnega orodja za optimizacijo pisemske dostave, ki predstavlja pomemben korak k digitalizaciji dostave, zaposlenim pa zagotavlja pomoč tudi v obliki navigacije in podpore pri delu na terenu. Vzpostavitev novega sistema, ki je bil nagraden kot Logistični projekt leta, je med drugim povečala operativno učinkovitost, izboljšala odzivnost ter omogočila enakomernjšo porazdelitev obremenitev in prilagodljivost za prihodnje potrebe.

Pošta Slovenije d.o.o.
www.posta.si

Evropski projekti

Nova evropska orodja za lažji dostop do financiranja podnebne odpornosti

Prilaganje na podnebne spremembe postaja ključna naloga občin in regij. Vprašanje ni več, ali ukrepati, temveč kako zagotoviti finančna sredstva za izvedbo potrebnih ukrepov. Pomembno rešitev prinaša evropski projekt CLIMATEFIT, financiran v okviru programa Obzorje Evropa. Združil je lokalne in regionalne oblasti, strokovnjake za podnebno prilaganje ter finančne institucije z namenom prepoznavanja izzivov in

Digitalna platforma znanja in rešitev

Spletna platforma »Krožni življenjski slog - viri« predstavlja osrednje stičišče znanja, orodij in dobrih praks za spodbujanje krožnega gospodarstva v mestih (projekt NiCE). Namenjena je občinam, strokovnim organizacijam, MSP, odločevalcem in širši javnosti, ki želijo v urbana okolja uvajati krožne rešitve in pospeševati trajnostni razvoj. Na enem mestu združuje praktične vsebine, med drugim: metodologijo za vključevanje deležnikov v krožne življenjske sloge, priročnik za vzpostavitev in upravljanje večnamenskih centrov z viri, smernice za povezovanje trajnostno e-trgovino z mestnimi središči, model akcijskega načrta za vključevanje krožnih praks v mestne prostore, orodje za spremljanje napredka krožnega življenjskega slogov v mestih, okvir za spremljanje in vrednotenje krožnih pobud idr. Gre za celovit podporni sistem, ki povezuje znanje, izkušnje in praktične rešitve ter mestom pomaga pri prehodu v bolj trajnostne, odporne in povezane skupnosti.

ZRS Bistra Ptuj
www.circularlifestyle.eu

inovativnih pristopov k financiranju ukrepov prilaganja. Ključen rezultat projekta je razvoj praktičnih orodij, ki javnim organom pomagajo hitreje prepoznati ustrezne vire financiranja in pripraviti kakovostnejše projekte. Med njimi izstopa baza spodbujevalnih mehanizmov in orodje za njihov izbor (Incentive Mechanism Database and Selection Tool), ki uporabnikom omogoča pregled različnih finančnih instrumentov ter podporo pri izbiri najprimernejših rešitev glede na vrsto projekta. Orodje pomaga prepoznati ustrezne možnosti financiranja ter razumeti njihove prednosti, omejitve in pogoje uporabe. Pomembna novost je tudi Help Desk za finančne in investicijske institucije, ki kot podporna storitev omogoča

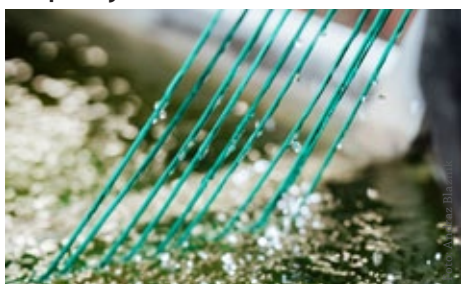
dostop do ključnih informacij o financiranju prilagajanja in možnostih sodelovanja z javnim sektorjem. V sodelovanju s programom Pathways2Resilience je bil pripravljen tudi pregleden katalog virov financiranja in finančnih instrumentov. Nova orodja občinam in drugim javnim organom pomagajo premostiti vrzel med prepoznanimi potrebami po prilagajanju in dejansko izvedbo ukrepov na terenu. Več informacij je na voljo na spletni strani projekta CLIMATEFIT in spletni strani programa Pathways2Resilience.

CLIMATEFIT
Funded by the European Union
This project has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement No101112705

Energetsko podnebna agencija za Podravje
www.energap.si

Cinkarna Celje partner v projektu RecovREE

I FEEL SLOVENIA
Sofinancira Evropska unija

Cinkarna Celje je partner v raziskovalno-razvojnem projektu Razvoj inovativnih »odpadek-v-vrednost« tehnologij za trajnostno reciklažo redkih zemelj in večvrednostno recikliranje magnetov (RecovREE). Cilj projekta je razvoj inovativnih tehnologij za pridobivanje, predelavo in ponovno uporabo redkih zemelj. Pri pripravi projekta za razpis je sodelovala razvojna skupina RPTPK iz PE Titanov dioksid. Posebna vrednost Cinkarne Celje v projektu je že obstoječa strategija zniževanja odpadkov ob hkratni možnosti izločanja redkih kovin, kar je za nas, ki ta material že imamo, a iz njega ne izločamo redkih kovin, dodana vrednosti. Izkoriščamo že obstoječe procesne tokove, ki

vsebujejo redke zemlje, kar omogoča razvoj in preverjanje novih rešitev v dejanskem proizvodnem okolju. Razvijali bomo postopke za ekstrakcijo redkih zemelj iz intermediatov in odpadnih tokov ter sodelovali pri pilotni validaciji tehnologij za njihovo trajnostno recikliranje. Hkrati bomo raziskovalnim partnerjem omogočili uporabo naših materialov pri razvoju in preverjanju novih metod pridobivanja redkih zemelj. Projekt poteka od 1. aprila 2026 do 31. maja 2029. Operacija je bila za sofinanciranje izbrana na Javnem razpisu »Spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih programov (TRL 3–6)«. Projekt delno financirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

Cinkarna Celje, d.d.
www.cinkarna.si

Trajnostnost skozi oči generacije Z

I FEEL SLOVENIA
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN MLADINO

Sofinancira Evropska unija
Operacijo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in mladino in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus (ESS+)

Kako mladi razumejo trajnostnost in kakšno vlogo ima ta pri razvoju blagovnih znamk prihodnosti? Na to vprašanje so iskali odgovore v okviru projekta Problemsko učenje študentov v delovno okolje (PUŠ) Mladi, kava in prihodnost: trajnostna blagovna znamka Barcaffè skozi oči generacije Z, ki je povezal UP Fakulteto za management in blagovno znamko Barcaffè. Raziskava je pokazala, da generacija Z trajnostnosti ne dojema več kot dodane vrednosti, temveč kot samoumeven del odgovornega poslovanja. Mladi od podjetij pričakujejo transparentnost, odgovorno ravnanje z viri, zmanjševanje okoljskih vplivov ter trajnostne prakse skozi celoten življenjski cikel izdelkov - od izbire surovin in proizvodnje do embalaže in končne uporabe. Ugotovitve so potrdile, da trajnostnost vse bolj vpliva na zaznavanje blagovnih znamk, nakupne odločitve in zaupanje potrošnikov. Projekt

je pokazal, da sodelovanje med akademskim okoljem in gospodarstvom pomembno prispeva k razumevanju trajnostnih izzivov in razvoju rešitev. Mladi pri tem ne želijo biti le uporabniki, temveč aktivni soustvarjalci trajnostnih rešitev.

Univerza na Primorskem, Fakulteta za management
www.fm-kp.si

Plastika prihodnosti nastaja iz odpadkov

investeko **THE NEW EFOE**
skaza **ED** **IETU**

plasticLIFEcycle project no. LIFE21/ENV/PL/074161
has received funding from the LIFE Programme of the European Union

V podjetju Plastika Skaza v projektu plasticLIFEcycle sodelujemo pri razvoju novih krožnih rešitev za ravnanje z mešanimi trdimi plastičnimi odpadki. Projekt naslavlja enega ključnih izzivov industrije: kako heterogene odpadne tokove pretvoriti v kakovostne reciklirane materiale, primerne za ponovno uporabo v izdelkih z višjo dodano vrednostjo. Vloga Plastike Skaza v projektu je predvsem dokazati, da je mogoče reciklate iz post potrošniškega recikliranega (PCR) polietilena (PE) in polipropilena (PP) uspešno vključiti v realne proizvodne procese ter iz njih izdelati funkcionalne, uporabne in tržno zanimive izdelke. Pomemben mejnik projekta je, da smo iz PCR PE in PP materialov že nabrizgali prve demonstratorje. Med njimi so naše pohodne plošče, Bokashi Essential Bin in Bokashi Organko Daily. S tem dokazujemo, da lahko odpadna plastika postane kakovostna surovina za nove izdelke, hkrati pa zmanjšujemo porabo primarnih materialov in podpiramo prehod v krožno gospodarstvo. Link do projekta: <https://plc.investeko.pl/>

Plastika Skaza d.o.o.
www.skaza.si

ANALIZA NOVIC ZELENEGA OMREŽJA

Od trajnostnih zgodb **k strateškemu** **upravljanju**

Trajnostnost v Sloveniji ni več nova ali obrobna tema. To potrjujeta primerjalni analizi komuniciranja članov Zelenega omrežja Slovenije za leti 2024 in 2025, ki temeljita na objavah v strokovni reviji ESG. Analizi ne ocenjujeta dejanske ESG uspešnosti podjetij, temveč spremljata, kako podjetja in organizacije komunicirajo o trajnostnosti, katere vsebine postavljajo v ospredje in kako zrelo predstavljajo svoje pristope. Kaj razkriva primerjava obeh let in kam se razvija slovenski ESG prostor, pojasnjuje mag. Marjetka Raušl Lesjak, odgovorna urednica revije ESG.

● **Analizi za leti 2024 in 2025 prvič omogočata primerjavo razvoja ESG komunikacije članov Zelenega omrežja Slovenije. Kaj je njuno najpomembnejše sporočilo?**

Najmočnejše sporočilo je, da ESG v Sloveniji ni več začetniška tema. Če smo še pred nekaj leti spremljali predvsem predstavitev posameznih trajnostnih aktivnosti, danes vidimo bistveno bolj zrelo komunikacijo. Organizacije vse pogosteje predstavljajo merljive ukrepe, standarde, certifikate, poročila in sistemske pristope. To pomeni, da se trajnostnost premika iz področja dobrih praks v področje upravljanja.

● **Na čem temelji ta ugotovitev?**

Na zelo konkretnih podatkih. Leta 2024 smo analizirali 283 objav 134 organizacij, leto pozneje pa 304 objave 111 organizacij. Že leta 2024 je bilo največ objav na ravni merljivih ukrepov, standardov, certifikatov ali sistemskih praks. Leta 2025 pa je ta usmeritev še izrazitejša, saj se je povečalo tudi število objav, ki kažejo strateške oziroma transformacijske pristope. To pomeni, da podjetja ne predstavljajo več le posameznih projektov, ampak vse pogosteje kažejo, kako trajnostnost vključujejo v način poslovanja.

● **Opazen je tudi velik upad splošnih promocijskih objav.**

To je eden najbolj zanimivih premikov. Leta 2024 smo zabeležili 30 objav, ki so bile predvsem promocijske oziroma ozaveševalne narave, leto pozneje jih je bilo le še 11. To jasno kaže, da trajnostnost ni več nekaj, kar podjetja predvsem razlagajo ali simbolno podpirajo. V ospredje prihajajo konkretni projekti, merljivi rezultati, sistemi upravljanja in poslovne usmeritve. Komunikacija postaja bistveno bolj vsebinska in dokazljiva.

● **Kaj ostaja najbolj stabilna ugotovitev obeh analiz?**

Da je okoljski steber še vedno najbolj razvit del ESG. V obeh letih prevladujejo teme,

povezane z energijo, podnebjem, emisijami, trajnostno mobilnostjo, krožnim gospodarstvom, materiali in odpadki. To ni presenetljivo, saj gre za področja, kjer so zahteve regulative najstarejše, učinke pa je mogoče razmeroma dobro meriti.

● *V ospredje prihajajo konkretni projekti, merljivi rezultati, sistemi upravljanja in poslovne usmeritve. Komunikacija postaja bistveno bolj vsebinska in dokazljiva.*

● **Se je tudi način komuniciranja okoljskih vsebin spremenil?**

Vsekakor. Okoljske vsebine so danes najbližje temu, kar lahko imenujemo merljiv ESG jezik. Organizacije veliko pogosteje navajajo podatke, kazalnike, standarde, certifikate, količine in tehnološke rešitve. Prav na okoljskem področju se je najprej zgodil prehod od odgovornosti k upravljanju. Naslednji korak pa bo še bolj sistemsko povezovanje okoljskih ciljev s poslovno strategijo in celotno vrednostno verigo.

● **Analiza za leto 2025 posebej izpostavlja rast upravljaljskega stebra. Zakaj je to pomembno?**

Ker kaže novo razvojno fazo. Leta 2024 so bile teme poročanja, standardov in skladnosti pomembne, leto pozneje pa so postale najpogostejša primarna tema analiziranih objav. To pomeni, da ESG vse bolj temelji na podatkih, dokazljivosti in standardiziranih pristopih. Organizacije se pripravljajo na okolje, kjer trajnostnost ne bo več stvar prostovoljne komunikacije, ampak del poslovnih zahtev, odločanja in upravljanja tveganj.

Mag. Marjetka Raušl Lesjak, odgovorna urednica revije ESG

● *Podjetja ne predstavljajo več le posameznih projektov, ampak vse pogosteje kažejo, kako trajnostnost vključujejo v način poslovanja.*

● **Ali to pomeni, da je ESG danes predvsem vprašanje regulative?**

Regulativa je pomemben pospeševalec sprememb, vendar sama po sebi ni cilj. Res je, da so poročanje, standardi in skladnost postali sestavni del poslovanja, vendar bo prava razlika nastala pri podjetjih, ki bodo te informacije uporabila za boljše odločitve. Nova meja ESG zrelosti ni več vprašanje, ali podjetje poroča, ampak ali podatki o trajnostnosti vplivajo na razvoj izdelkov, investicije, odnose z dobavitelji in dolgoročno strategijo.

● *Organizacije vse pogosteje predstavljajo merljive ukrepe, standarde, certifikate, poročila in sistemske pristope.*

● **Kaj pa družbeni steber?**

Ta je največja razvojna priložnost. V obeh analizah vidimo veliko kakovostnih vsebin o zaposlenih, zdravju, dobrem počutju, vključevanju, izobraževanju in povezovanju s skupnostjo. Manj pa je merljivih kazalnikov o razvoju kompetenc, zavzetosti zaposlenih,

psihosocialnih tveganjih, varnosti pri delu ali vplivih v vrednostni verigi.

● **Kaj bo torej zaznamovalo prihodnji razvoj družbenega vidika ESG?**

Premik od skrbi za zaposlene k strateškemu upravljanju človeškega kapitala. Organizacije bodo morale razmišljati, kako razvijajo kompetence prihodnosti, voditeljstvo, organizacijsko kulturo in odpornost zaposlenih. Družbeni steber postaja vprašanje dolgoročne sposobnosti organizacije za uspešno prilagajanje spremembam.

● **Analiza večkrat omenja pojem ESG zrelosti. Kako bi ga razložili?**

ESG zrelost ni odvisna od tega, koliko trajnostnih aktivnosti podjetje izvede ali koliko objav pripravi. Ključno je, kako trajnostnost vključuje v svoje odločanje. Zato govorimo o razvoju od posameznih aktivnosti prek sistemskega upravljanja in strateške integracije do transformacije, kjer trajnostnost postane del poslovnega modela in ustvarjanja dolgoročne vrednosti.

● **Kaj je po vašem mnenju največja razlika med letoma 2024 in 2025?**

Leto 2024 je bilo leto profesionalizacije in postavljanja temeljev. Organizacije so gradile sisteme, uvajale standarde in pripravljale podatke. Leto 2025 pa kaže, da se ta infrastruktura vse bolj uporablja tudi za

strateško upravljanje. Zato lahko rečemo, da slovenski ESG prostor postopno prehaja iz faze sistematizacije v fazo poslovne integracije.

● **Kakšno sporočilo prinašata analizi podjetjem?**

Predvsem to, da trajnostnost ni več ločeno področje ali komunikacijska tema. Najuspešnejše organizacije bodo tiste, ki bodo okoljske, družbene in upravljske vidike povezale z načinom vodenja, odločanja, inoviranja in ustvarjanja dolgoročne vrednosti. Prihodnji ESG voditelji ne bodo tisti z največ projekti ali najboljšim poročilom, ampak tisti, pri katerih bo trajnostnost postala sestavni del poslovnega modela.

● **Zakaj je pomembno, da takšne analize nastajajo?**

Ker omogočajo vpogled v razvoj celotnega prostora. Ne gre za ocenjevanje posameznih podjetij, ampak za spremljanje, kako člani Zelenega omrežja Slovenije komunicirajo o trajnostnosti in kako se skozi leta spreminjajo poudarki. Prav takšno spremljanje pokaže, da slovenski ESG prostor dozoreva. Od posameznih trajnostnih zgodb prehaja k sistemskemu upravljanju, naslednji razvojni korak pa bo, da trajnostnost postane eden ključnih dejavnikov poslovne konkurenčnosti in dolgoročne odpornosti organizacij.

Ključne ugotovitve analize novic članov Zelenega omrežja

ESG v Sloveniji ni več začetniška tema

Leta 2024 je bilo največ objav že na ravni merljivih ukrepov, certifikatov, standardov, poročil ali sistemskih praks: 129 od 283 objav. Leta 2025 je bilo na tej ravni 124 od 304 objav, dodatnih 85 objav pa je bilo ocenjenih kot strateški ali transformacijski ESG pristop. To pomeni, da slovenski ESG prostor prehaja iz faze dobrih praks v fazo sistemskega upravljanja.

Splošna promocija močno upada

Leta 2024 je bilo 30 objav na ravni splošne promocije, leta 2025 samo še 11. To pomeni, da komunikacija postaja bolj konkretna. Trajnostnost se vse manj komunicira kot simbolna aktivnost in vse bolj kot dokazljiv ukrep, projekt, sistem ali poslovna usmeritev.

Okoljski steber ostaja najbolj zrel

Obe analizi kažeta, da so okoljske vsebine najbolj razvite: energija, podnebje, emisije, mobilnost, krožnost, odpadki, embalaža, materiali. V letu 2024 sta bili najmočnejši temi podnebje/energija/mobilnost s 80 objavami in krožnost/materiali s 60 objavami.

V letu 2025 okolje ostaja najboljše merljivo ESG jeziku, saj se pri okoljskih objavah

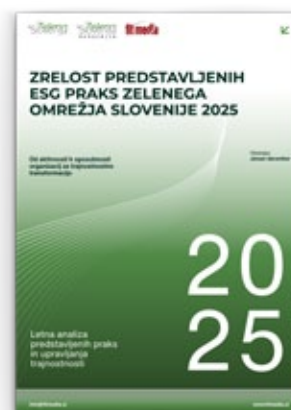
pogosteje pojavljajo številke, standardi, certifikati, količine in tehnološke rešitve. Okolje je tako prvo področje, kjer se je zgodil premik od odgovornosti k upravljanju.

Največji premik leta 2025 je rast področja upravljanja (G)

V letu 2025 je najpogostejša primarna tema postalo upravljanje, poročanje, standardi in skladnost, s 76 objavami. To kaže, da ESG vstopa v fazo dokazljivosti, podatkov, standardov in regulativne profesionalizacije. ESG ni več le vprašanje dobrih praks, ampak postaja vprašanje podatkov, skladnosti, dokazljivosti in odločanja.

Družbeni steber je največja razvojna priložnost

Obe analizi zelo dobro ugotavljata, da je »S« prisoten, a manj merljiv. Veliko je objav o zaposlenih, dobrem počutju, skupnosti, vključevanju, zdravju, donacijah in izobraževanju, manj pa je kazalnikov o fluktuaciji, absentizmu, zavzetosti, psihosocialnih tveganjih, kompetencah, varnosti pri delu ali vplivih v vrednostni verigi. Prihodnost družbenega ESG ne bo samo skrb za zaposlene, ampak strateško upravljanje človeškega kapitala, kompetenc, kulture, psihosocialnih tveganj in organizacijske odgovornosti.

Dostopajte do vseh naših
analiz na spletu

[www.zelenaslovenija.si/
zaloznistvo/#analize](http://www.zelenaslovenija.si/zaloznistvo/#analize)

Največja priložnost: od skladnosti k poslovni transformaciji

Najmočnejši zaključek analize 2025 je, da prihodnji ESG voditelji ne bodo tisti z največ trajnostnimi aktivnostmi, ampak tisti, ki bodo ESG vključili v vodenje, odločanje, inovacije in ustvarjanje dolgoročne vrednosti. Nova meja ESG zrelosti ni zgolj, ali podjetje poroča, ampak ali trajnostnost spreminja način odločanja.

Postanite član Zelenega omrežja Slovenije!

Člani Zelenega omrežja Slovenije:

- Se *povezujejo* z drugimi člani Zelenega omrežja in skupaj ustvarjajo **nove posle**.
- Si *ustvarijo* **trajnostni profil** na www.zelenaslovenija.si.
- Objavljajo **strokovne novice** v reviji ESG in na spletnem portalu Zelena Slovenija.
- Redno *prejemajo* **revijo ESG**.
- Dodatna *promocija vsebin* članov na družabnih omrežjih (Facebook, LinkedIn, YouTube).
- *Deležni* so mnogih drugih **ugodnosti**.

Pridružite se nam v
Zelenem omrežju Slovenije!

Pokličite nas na 03 42 66 700 ali
nam pišite na zeleno-omrezje@zelenaslovenija.si

[www.zelenaslovenija.si/
zeleno-omrezje/postanite-clan](http://www.zelenaslovenija.si/zeleno-omrezje/postanite-clan)

ZELENO OMREŽJE

REPper: popravila kot priložnost za krožno prihodnost

REPper – REPair PERSpective je evropski projekt, sofinancirana iz programa Interreg Euro-MED, ki odpira vprašanje, kako popravila ponovno postaviti v središče vsakdanjih odločitev, lokalnega gospodarstva in krožnega prehoda. Osredotoča se na popravila, ponovno uporabo, razvoj veščin, podporo malim in srednje velikim podjetjem ter ozaveščanje potrošnikov.

Izhodišče je preprosto, popravilo mora postati odgovorna, dostopna in zaupanja vredna izbira. S tem se podaljšuje življenjska doba izdelkov, zmanjšuje količina odpadkov in krepi odgovoren odnos do virov.

Evropski okvir: pravica do popravila

REPper se povezuje z evropskimi politikami, zlasti z Direktivo (EU) 2024/1799 o pravici do popravila, ki spodbuja popravila kot alternativo zamenjavi izdelkov in poudarja pomen dostopnosti do informacij, storitev ter večjega zaupanja potrošnikov. REPper ta načela prenaša v prakso z razvojem rešitev, ki povezujejo potrošnike, podjetja, izobraževalne ustanove, javne organe in nevladne organizacije.

REPper Hubi kot prostor sodelovanja

REPper Hubi oz. kontaktne točke za popravila so ključen rezultat projekta. Namenjeni so informiranju, usposabljanju, izmenjavi znanja in novih pristopom. Ne delujejo kot komercialne storitve, temveč kot podporni okolja za razvoj popravilne kulture.

Delovanje Hubov je odvisno od lokalnih potreb, partnerstev in razvitosti popravilnega okolja. Nekateri delujejo predvsem digitalno in potrošnikom ponujajo informacije o popravilih, pravicah in vzdrževanju izdelkov. Drugi so bolj praktično usmerjeni ter vključujejo delavnice, popravilnice, Repair Café dogodke, izmenjevalnice, usposabljanja in lokalne akcije. Skupni cilj vseh je okrepiti kulturo popravil ter jih narediti bolj vidna, dostopna in uporabna.

Izmenjava znanja in izkušenj med partnerji

Pomemben del projekta je medsebojno učenje. Partnerji in strokovnjaki iz različnih mediteranskih držav so izmenjevali izkušnje o popravilni ekonomiji, opolnomočenju potrošnikov, poslovnih modelih, lokalnih ukrepih ter vključevanju mladih v popravila.

Izmenjava znanj je pokazala, da ovire za popravila niso tehnične. Ljudje pogosto ne popravljajo zato, ker nimajo informacij, kam se obrniti, ker se jim zdi popravilo predrago, ker ne zaupajo rezultatu ali ker je nakup novega izdelka preveč enostaven. Uspešna popravilna ekonomija potrebuje celosten ekosistem: jasne informacije, praktične storitve, usposobljene strokovnjake, podporne politike, digitalna orodja, in zaupanje potrošnikov.

Veščine, podjetja in zelena delovna mesta

Popravilna ekonomija potrebuje ljudi s tehničnim znanjem, razumevanjem krožnega gospodarstva, delom s strankami in sposobnostjo prenosa znanja. REPper podpira usposabljanje trenerjev, učiteljev in poslovnih podpornih organizacij.

Popravila so priložnost za lokalna podjetja, serviserje, socialna podjetja, centre ponovne

uporabe in mlade strokovnjake. Prispevajo k novim zelenim delovnim mestom in močnejšim lokalnim ekonomijam.

Maja 2026 je v Bologni potekala zaključna konferenca projekta REPper, kjer smo spoznavali različne značilnosti popravilnih praks iz evropskih držav. Iz Slovenije so sodelovali predstavniki Ekologov brez meja, CPU Slovenske Konjice in EKO d.o.o. iz Ormoža. Na Repair Café dogodku so predstavili slovenske izdelke in prakse s področja popravil, ponovne uporabe in krožnega gospodarstva.

Projekt ozavešča, da popravilo ni le tehnično dejanje, temveč način razmišljanja, poslovna priložnost, učna izkušnja, okoljski ukrep in skupnostna praksa. S popravili lahko zmanjšamo količino odpadkov, podaljšamo življenjsko dobo izdelkov, razvijamo zelene veščine, podpremo lokalna podjetja in prispevamo k prehodu v bolj trajnostno prihodnost.

Interreg
Euro-MED

Co-funded by
the European Union

REPper

MICHAL MACO TRAJNOSTNI URBANI RAZVOJ

Prihodnost mest je v prenovi degradiranih območij, ne v širjenju na zelene površine

Evropska mesta se vse bolj odmikajo od modela širjenja na obrobje in svojo prihodnost gradijo z oživljanjem degradiranih urbanih območij. Takšen pristop ne zmanjšuje le pritiska na kmetijska zemljišča in naravne ekosisteme, temveč omogoča učinkovitejšo rabo infrastrukture, bolj trajnostno mobilnost ter kakovostnejše bivalno okolje. O tem, kako lahko prenova nekdanjih industrijskih območij prispeva k bolj zelenim, odpornejšim in prijetnejšim mestom za življenje, smo se pogovarjali z Michalom Macom, direktorjem podjetja Corwin Slovenija. V intervjuju pojasnjuje, zakaj je gradnja mesta navznoter postala temelj sodobnega urbanizma ter kako lahko projekti, kot je Nordika v Ljubljani, ustvarjajo merljive okoljske in družbene koristi za širšo skupnost.

MAG. MARJETKA RAUŠL LESJAK

Prepoznavna značilnost projektov družbe Corwin je zelena streha (Foto: Corwin SI)

se vse bolj zavedajo, da nenehno širjenje na nerazvita zemljišča ni niti okoljsko niti ekonomsko vzdržno. Namesto tega je poudarek na oživitvi degradiranih in premalo izkoriščenih lokacij znotraj obstoječih urbanih območij.

Dobro delujoče mesto potrebuje določeno stopnjo gostote. Številne evropske prestolnice, ki se dosledno uvrščajo med najboljša mesta za življenje, kot so München, Dunaj, København ali Berlin, imajo relativno kompaktne urbane strukture. Razvoj z manjšo gostoto zmanjšuje učinkovitost javnega prevoza, povečuje stroške infrastrukture in pogosto vodi do daljših dnevnih voženj.

Degradirana območja pogosto delujejo tudi kot fizične in psihološke ovire, ki delijo soseske. S preobrazbo v trajnostne skupnosti z mešano rabo – s kakovostnimi javnimi prostori, zelenimi strehami, deževnimi vrtovi in pešcem prijaznimi ulicami – ustvarjamo več priložnosti za družbeno interakcijo in bolje izkoriščamo urbana zemljišča.

● Kako bi opredelili ključni premik v evropskem urbanizmu, kjer se mesta vse bolj usmerjajo v prenovu degradiranih območij namesto širjenja na nepozidana zemljišča? Gre za eno najpomembnejših sprememb v sodobnem evropskem urbanizmu. Mesta

● Kaj za Ljubljano in njen razvoj pomeni dejstvo, da ima v bližini centra še vedno več nekdanjih industrijskih in premalo izkoriščenih območij?

Michal Maco, direktor podjetja Corwin Slovenija (Foto: Corwin SI)

Ta območja trenutno predstavljajo breme za mesto. Pogosto so to asfaltirana, premalo izkoriščena območja, ki malo prispevajo k mestnemu življenju, hkrati pa imajo negativne vplive na okolje. Velike neprepustne površine povečujejo odtekanje meteorne vode, obremenjujejo kanalizacijske sisteme in prispevajo k učinku mestnega toplotnega otoka.

Hkrati predstavljajo eno največjih razvojnih priložnosti Ljubljane. Nekdanja industrijska območja so običajno dobro povezana z javnim prevozom, obstoječo infrastrukturo in storitvami. To pomeni, da tam lahko nastanejo nove stanovanjske soseske brez dragega širjenja mesta na okoliške zelene površine.

Z vidika trajnosti je oživitev takšnih območij še posebej dragocena, saj omogoča rast z minimalnim vplivom na okolje. Ker so ta območja že razvita in pogosto večinoma brez vegetacije, lahko preobrazba dejansko poveča količino zelenja, biotske raznovrstnosti in prepustnih površin v mestu. V mnogih primerih dobro zasnovan projekt precej izboljša stanje območja z okoljskega vidika.

● **Projekt Nordika nastaja na enem takšnih območij. Katere so po vašem mnenju največje dodane vrednosti te lokacije z vidika trajnostnega urbanizma?**

Nordika je odličen primer, kako lahko trajnostni urbani razvoj zanemarjeno območje spremeni v živahen del mesta. Projekt bo

znotraj obstoječega urbanega tkiva Ljubljane premalo izkoriščeno in močno asfaltirano območje nadomestil s skoraj 290 novimi domovi.

Ena največjih prednosti je povezljivost. Lokacija je med najboljšimi v mestu kar se tiče javnega prevoza, kolesarskih poti in dostopnosti za pešce. To prebivalcem ponuja odlične alternative vsakodnevnemu uporabi avtomobilov in omogoča bolj trajnostne vzorce mobilnosti.

Druga pomembna značilnost je, da se vsa parkirna mesta nahajajo v podzemni garaži. To omogoča, da prostor okoli stanovanjske stavbe ni zapolnjen s parkirišči, ampak z zelenjem in javnim prostorom, ki je namenjen življenju skupnosti. Posledično lahko projekt zagotovi večjo gostoto stanovanj, hkrati pa ustvari prijetnejše in okolju prijaznejše urbano okolje.

● **Kako pomembno vlogo ima pri sodobnih stanovanjskih projektih načelo gradnje mesta navznoter in ne navzven?**

Mislim, da je to osnova. Evropska mesta se ne morejo več zanašati na neskončno širitev navzven, če želijo ostati trajnostna, cenovno dostopna in odporna.

Gradnja navznoter pomeni boljšo izrabo obstoječih mestnih zemljišč, infrastrukture in omrežij javnega prevoza. Vsak dom, zgrajen v mestu, zmanjšuje pritisk na kmetijska

zemljišča, gozdove in naravni prostor zunaj mesta. Prebivalcem omogoča tudi, da živijo bližje delovnim mestom, šolam, storitvam in kulturnim dejavnostim, kar zmanjšuje potrebo po dolgih dnevniških vožnjah.

Z okoljskega in gospodarskega vidika je rast navznoter bistveno učinkovitejša. Mestom omogoča, da se prilagodijo rasti prebivalstva, hkrati pa izboljšajo kakovost urbanega bivanja. Najuspešnejša evropska mesta prenove degradiranih območij ne dojemajo kot alternativne rasti, temveč kot prednostni način za dosego rasti.

● **Katere konkretne trajnostne rešitve danes že postajajo standard?**

Za nas so standardna značilnost praktično vsakega projekta zelene strehe, saj prinašajo več okoljskih koristi.

Prvič, pomagajo zadrževati deževnico in jo postopoma vračati nazaj v okolje z izhlapevanjem, kar zmanjšuje pritisk na drenažne sisteme. Drugič, neodvisne meritve kažejo, da so lahko zelene strehe v vročih poletnih dneh do 25 stopinj Celzija hladnejše od običajnih streh, kar zmanjšuje porabo energije in pomaga zniževati temperature v mestih.

Izboljšujejo tudi kakovost zraka in zagotavljajo dragocen prostor za biotsko raznovrstnost. V našem projektu Guthaus na Slovaškem so raziskave biotske raznovrstnosti odkrile številne vrste žuželk, ki

naseljujejo zelene strehe, vključno z zaščitnimi vrstami, ki so običajno povezane z gorskimi okoljem.

Te ugotovitve kažejo, da lahko zelene strehe delujejo kot pomembni ekološki otoki v mestih. Čeprav v državah, kjer poslujemo, zelene strehe še niso obvezne, menimo, da bi morale postati standardna komponenta novih projektov.

● *Zelene strehe lahko delujejo kot pomembni ekološki otoki v mestih.*

● **Kako takšni projekti vplivajo na mikroklimo v mestu in na zmanjševanje učinka mestnega toplotnega otoka?**

Do učinka mestnega toplotnega otoka pride, ker je v mestih veliko asfaltiranih površin, ki absorbirajo in zadržujejo toploto, hkrati pa preprečujejo, da bi deževnica naravno pronicala v tla. Posledično so lahko temperature v mestih za nekaj stopinj višje kot na okoliških podeželskih območjih.

Dober primer je naš projekt Blumental v Bratislavi. Zgrajen je na nekdanjem degradiranem območju, združuje pa tipologijo stavbnega bloka z obsežnimi zelenimi strehami in urejenimi javnimi prostori. Osem let po zaključku smo lahko ocenili njegov dolgoročni vpliv. Čeprav se javni prostori nahajajo nad podzemnimi garažami, je vegetacija uspevala, drevesa pa zdaj dosegajo višino od šest do osem metrov. Zelene strehe ostajajo bistveno hladnejše od običajnih streh in še naprej naseljujejo žuželke in ptice.

Raziskava, ki jo je izvedla Tehniška univerza v Košicah, je v vročih poletnih obdobjih zabeležila približno 5 stopinj Celzija nižje temperature kot v okolici, skupaj z nižjimi koncentracijami delcev v zraku in zmanjšano ravno hrupa. Vse to kaže, da lahko dobro zasnovan projekt ustvari bolj zdravo in udobnejše urbano okolje.

● **V kolikšni meri lahko prenova degradiranih območij vpliva tudi na širšo kakovost življenja v okoliških soseskah, ne le v samem projektu?**

Koristi segajo daleč preko meja projekta. Prvič, degradirana območja pogosto prekinajo urbano tkivo in ustvarjajo ovire med soseskami. Njihova preobrazba izboljša povezanost in dostopnost.

Drugič, ti projekti lahko ustvarijo nove javne prostore in zelene površine, ki so na voljo

širši skupnosti, ne le stanovalcem soseske. Je pa kakovost tu pogosto pomembnejša od količine. Številni modernistični projekti so vključevali (pre)velike zelene površine, ki so bile v praksi pogosto premalo v uporabi, saj niso bile zasnovane v človeškem merilu in niso zagotavljale dovolj udobja za uporabnike.

Urbani misleci, kot sta Jan Gehl in David Sim, so pokazali, da imajo ljudje raje prostore, zasnovane okoli človeške interakcije. Na proporcionalno zasnovanih dvoriščih, trgih in ulicah pogosto poteka več aktivnosti kot na velikih, neopredeljenih odprtih območjih.

Ko degradirana območja oživijo v skladu s temi načeli, lahko okolica uživa v izboljšanih javnih prostorih, boljši povezanosti in močnejšemu občutku skupnosti.

● *Mesta se vse bolj zavedajo, da nenehno širjenje na nerazvita zemljišča ni niti okoljsko niti ekonomsko vzdržno.*

● **Kako pomembna je vloga javnih in odprtih prostorov pri ustvarjanju sodobnih urbanih sosesk, kot je Nordika?**

Javni prostor je bistvenega pomena, saj je to kraj, kjer se odvija urbano življenje. Domovi zagotavljajo zasebno udobje, javni prostori pa ustvarjajo priložnosti za interakcijo, rekreacijo in gradnjo skupnosti.

Pri projektih, kot je Nordika, se javni prostor ne obravnava kot preostanek zemljišča med stavbami, ampak kot ključni element razvojnega koncepta. S tem, ko zanemarjeno in neprivlačno območje nadomestimo z visokokakovostnimi javnimi površinami, zelenjem in pešcem prijaznimi ulicami, ustvarimo vrednost tako za prebivalce soseske kot za širšo skupnost. Uspešnih mest navsezadnje ne opredeljujejo stavbe, temveč kakovost prostorov med njimi.

● **Ljubljana je v zadnjih letih pogosto izpostavljena kot primer mesta z dobrim potencialom za trajnostni razvoj. Kje so še njene priložnosti?**

Ljubljana ima več edinstvenih prednosti. Njena osrednja lega, naravno okolje, reka in bližina gora ustvarjajo izjemno kakovost življenja, s katero se lahko kosa malo evropskih prestolnic.

Mesto je sprejelo tudi številne napredne

odločitve - naložbe v infrastrukturo za pešce, kolesarje in javni prevoz ter oživitve degradiranih območij, ki so Ljubljano že uvrstile med naprednejša evropska mesta v smislu urbanega razvoja.

Hkrati povpraševanje po stanovanjih ostaja zelo močno. Mladi želijo živeti in delati v Ljubljani, oni pa so bistveni za gospodarsko vitalnost in kulturno živahnost mesta.

Ključni izziv bo zagotoviti, da bo Ljubljana ostala trajnostna in cenovno dostopna. Če bo še naprej usmerjala razvoj v dobro zasnovane urbane soseske, hkrati pa ohranila visoke okoljske standarde, lahko postane ena najprivlačnejših prestolnic za življenje v Evropi.

● **Ali lahko pri takšnih projektih že govorimo o merljivih okoljskih učinkih (npr. biotska raznovrstnost, voda, energija) ali gre še vedno predvsem za dolgoročne cilje?**

Danes so številni vplivi na okolje že merljivi in niso več zgolj ambiciozni cilji. Na primer, projekti, kot sta Guthaus in Einpark v Bratislavi ter Vilharia v Ljubljani, so zasnovani tako, da zadržijo vso deževnico. Namesto da gre neposredno v kanalizacijsko omrežje, se deževnica s kombinacijo zelenih streh, deževnih vrtov in zadrževalnih sistemov ujame, ponovno uporabi za namakanje in potem postopoma vrne v naravni vodni krog. Ta rešitev je predvidena tudi pri Nordiki.

Poleg posameznih projektov smo izvedli več prvih projektov v panogi, vključno s prvo ogljično nevtralno poslovno stavbo v srednji Evropi in nekaterimi največjimi sistemi zelenih streh v regiji. Objavljamo tudi celovita poročila o trajnostnem razvoju v skladu s standardi GRI, zaradi česar je naša okoljska uspešnost pregledna in javno preverljiva.

● **Kako vidite prihodnost urbanega razvoja v naslednjih 10–20 letih? Bodo mesta postajala bolj zelena po strukturi ali bo to še vedno odvisno od posameznih projektov in investorjev?**

Prihodnost bo v veliki meri odvisna od tega, kako se bodo mesta lotila razvoja. Trajnostne rešitve že obstajajo; izziv je, kako jih razširiti na celotna mesta. Mesta, ki želijo pospešiti zeleni prehod, bi morala ustvariti spodbude za projekte, ki prinašajo merljive okoljske koristi s predvidljivimi predpisi, hitrejšim pridobivanjem dovoljenj in podporo inovacijam. Verjamem, da bodo mesta v naslednjih dveh desetletjih postala vse bolj zelena, vendar bo uspeh odvisen od sodelovanja med občini, investitorji, načrtovalci in lokalnimi skupnostmi. Na ta način trajnostni razvoj postane standard in ne izjema.

MAJHEN DEL INVESTICIJE ZA ENERGETSKI USPEH ZGRADBE

Naraščajoči stroški energije in kolektivna želja po trajnem in zdravem okolju lastnike in upravljavce zgradb izpostavlja pritiskom po energetski učinkovitosti ter zagotavljanju kvalitetnega notranjega okolja. V zadnjih letih so načrtovalci zgradb zato intenzivno naslavljali investicije v varčnejše sisteme ogrevanja, hlajenja, prezračevanja in razsvetljave. Ampak ali bo investicija v visoko učinkovito toplotno črpalko in nov hladilni agregat dosegla cilj, če zaradi neusklajenosti prvi sistem zgradbo greje, medtem ko jo drugi sočasno hladi?

Preprečevanje takih anomalij je, med drugim, naloga sistema avtomatizacije zgradbe. V stroki se je zanj uveljavilo ime **Centralni nadzorni sistem – CNS**. Ta ni le kos programske opreme, temveč je množica različne elektrokrmilne opreme in algoritmov, ki povezujejo uporabnika s celovito energetsko verigo v objektu - od proizvodnje in distribucije, do porabe energije. S tem postane CNS platforma za doseganje energetske učinkovitosti, zanesljivega delovanja objekta in izpolnjevanja ESG ciljev. Poleg izbire kvalitetne opreme za avtomatiko pa ima največji vpliv na končni uspeh sistemski integrator – torej izvajalec CNS-ja. Ta mora imeti dovolj veliko ekipo inženirjev s poglobljenim, multidisciplinarnim znanjem o strojništvu, avtomatiki in programiranju. Hkrati pa mora izkušen sistemski integrator zelo dobro razumeti namembnost zgradbe.

Iz tega sledi, da je prvi korak investicije v pamet zgradbe to obravnavati ne samo kot še en sklop inštalacij, temveč kot temelj na katerem se zgradi energetska učinkovitost objekta. Zaradi majhnosti tega segmenta napram celotni investiciji, je to dejstvo v praksi pogosto zane-marjeno – **morda hecno, saj je od majhnega deleža investicije dolgoročno odvisen celotni (energetski) uspeh zgradbe.**

V **Metroniku** se z avtomatizacijo, digitalizacijo in energetskim nadzorom v zahtevnih objektih ukvarjamo že več desetletij. Izkušnje iz farmacije, industrije in zgradb nam omogočajo dobro razumevanje potreb posameznega objekta ter izbiro najbolj smiselne tehnične rešitve. Prav zato je Metronik v Sloveniji izvedel nekatere največje in najzahtevnejše sisteme, kot so Kristalna palača, IKEA Ljubljana, Occidental Hotel in poslovno-stanovanjski objekt Schellenburg.

Metronik svoje rešitve gradi na krmilni platformi podjetja **Honeywell Building Automation**. Njihove rešitve, kot npr. Honeywell Energy Manager in Remote Building Manager so namenjene investitorjem, ki želi-jo imeti merljiv, nadzorovan in ESG pripravljen objekt.

»Pametna zgradba ni tista, ki ima največ tehnologije, temveč tista, pri kateri tehnologija ustvarja merljivo vrednost. Tu nastopi sistemski integrator, kot je Metronik, katerega naloga je vzpostaviti sistem prilagojen namembnosti zgradbe. Investitorji se za Metronik ne odločajo le zaradi kakovostne opreme in izvedbe, temveč tudi zato, ker vedo, da lahko na nas računajo danes in čez deset let.«

-Luka Lorbek; Vodja programa avtomatizacije zgradb; Metronik

Investitor	Višja dolgoročna vrednost objekta, optimizirana raba energije, boljši nadzor nad obratovalnimi stroški in podatkovna podlaga za ESG poročanje.
Upravljavec	Celovit pregled nad sistemi v zgradbi, hitrejše odkri-vanje odstopanj, lažje vzdrževanje, upravljanje na daljavo in hitra tehnična podpora.
Uporabniki	Stabilni in udobni pogoji za delo, obisk ali bivanje; temperatura, kakovost zraka, razsvetljava in senčila se prilagajajo zasedenosti, vremenu, urnikom in dru-gim želenim pogojem.

Več informacij:
www.metronik.si

Kontaktirajte nas:
+386 1 514 08 00

Pišite nam:
info@metronik.si

ENERGETSKO UČINKOVITE STAVBE PRIHODNOSTI

Od tehnologije do pametnega upravljanja energije

Energetski prehod spreminja način načrtovanja, gradnje in upravljanja stavb. Evropski cilji razogljichenja, zahteve po večji energetske učinkovitosti ter vse večja potreba po energetske neodvisnosti spodbujajo razvoj naprednih rešitev, ki presegajo tradicionalno razumevanje energetskega sistema. Če je bila v preteklosti pozornost usmerjena predvsem v posamezne naprave, so danes v ospredju celoviti energetske ekosistemi. Sodobne stavbe postajajo aktivni udeleženci energetskega sistema: proizvajajo energijo iz obnovljivih virov, jo shranjujejo, optimizirajo njeno porabo in se prilagajajo potrebam uporabnikov ter razmeram na energetske trgu.

Učinkovita raba energije ostaja najcenejši vir energije

Največji energetske potencial še vedno predstavlja učinkovita raba energije. Ne glede na to, kako napredni so sistemi za proizvodnjo energije, ostaja zmanjševanje porabe prvi korak k nižjim stroškom in manjšemu vplivu na okolje.

V zadnjih letih se zato povečujejo naložbe v energetske prenove stavb, izboljšanje toplotnih ovojev, sodobne sisteme ogrevanja in hlajenja ter energetske učinkovite naprave. Posebno pozornost investitorji namenjajo tudi zmanjševanju obratovalnih stroškov, saj energija postaja eden pomembnejših dejavnikov dolgoročne konkurenčnosti podjetij.

Strokovnjaki poudarjajo, da energetska učinkovitost ni več zgolj okoljski cilj, ampak pomemben poslovni dejavnik, ki vpliva na vrednost nepremičnin, stroške poslovanja in doseganje ESG ciljev.

Ogrevanje in hlajenje postajata del integriranega sistema

Med ključnimi tehnologijami energetskega prehoda ostajajo toplotne črpalke, ki zaradi visoke učinkovitosti in možnosti povezovanja z obnovljivimi viri energije postajajo osrednji element sodobnih energetskega sistemov.

Razvoj gre v smeri nizkotemperaturnih sistemov, pametnega uravnavanja delovanja ter povezovanja z lokalnimi viri energije. Poleg ogrevanja pridobiva vse večji pomen tudi učinkovito hlajenje stavb, saj podnebne spremembe prinašajo vse pogostejše in intenzivnejše vročinske valove.

Pomemben del sodobnih rešitev predstavlja tudi sistemi prezračevanja z vračanjem toplote, ki omogočajo kakovostno bivalno in delovno okolje ob hkratnem zmanjševanju energetskega izgub.

Obnovljivi viri energije povečujejo energetske neodvisnost

Sončne elektrarne so v zadnjih letih postale ena najhitreje rastočih tehnologij v stavbnem sektorju. Zaradi nižjih stroškov tehnologije in hitrejša povrnitve investicij jih vse pogostejše nameščajo tako gospodinjstva kot podjetja.

Vse večjo vlogo dobivajo tudi baterijski hranilniki energije, ki omogočajo boljše izkoriščanje lastno proizvedene električne energije ter večjo odpornost na nihanja cen energije in morebitne motnje v oskrbi.

Prihodnost energetskih sistemov bo temeljila na povezovanju različnih virov energije v enotne platforme, ki bodo omogočale optimalno uporabo razpoložljivih energetskih virov glede na trenutne potrebe in razmere v omrežju.

Podatki postajajo nova energija

Digitalizacija bistveno spreminja način upravljanja stavb. Napredni sistemi energetskega monitoringa omogočajo natančen vpogled v porabo energije, hitro odkrivanje neučinkovitosti ter sprotno optimizacijo delovanja posameznih sistemov.

Pametne stavbe zbirajo velike količine podatkov o delovanju ogrevanja, hlajenja, prezračevanja, razsvetljave in drugih naprav. Na podlagi teh podatkov lahko upravljavci sprejemajo boljše odločitve in zmanjšujejo porabo energije brez negativnega vpliva na udobje uporabnikov.

Digitalna orodja postajajo nepogrešljiv del sodobnega upravljanja objektov, saj omogočajo večjo preglednost, nižje stroške in učinkovitejše vzdrževanje sistemov.

Umetna inteligenca odpira novo razvojno poglavje

Naslednji korak v razvoju energetskega upravljanja predstavlja umetna inteligenca. Napredni algoritmi omogočajo napovedovanje porabe energije, prilagajanje delovanja sistemov vremenskim razmeram, optimizacijo stroškov in izboljšanje energetske učinkovitosti.

S pomočjo umetne inteligence lahko stavbe samodejno prilagajajo delovanje energetskih sistemov glede na prisotnost uporabnikov, cene energije ali proizvodnjo iz obnovljivih virov. Takšen pristop omogoča dodatne prihranke ter še bolj učinkovito izrabo razpoložljivih energetskih virov.

Po ocenah strokovnjakov bo prav povezovanje digitalizacije, avtomatizacije in umetne inteligence eden ključnih dejavnikov razvoja stavb v prihodnjem desetletju.

Razogljičenje stavb kot del ESG strategij

Stavbe so odgovorne za pomemben delež porabe energije in emisij toplogrednih plinov, zato imajo ključno vlogo pri doseganju podnebnih ciljev. Podjetja vse pogostejše vključujejo energetske učinkovitost in obnovljive vire energije v svoje trajnostne strategije ter ESG poročanje.

Naložbe v energetske učinkovite tehnologije ne prinašajo zgolj okoljskih koristi, temveč tudi boljše upravljanje tveganj, večjo odpornost na energetske krize ter dolgoročno višjo vrednost nepremičnin.

Prav zato postajajo energetske učinkovite stavbe pomemben del trajnostnega poslovanja in konkurenčne prednosti podjetij.

Prihodnost pripada povezanim energetskim sistemom

Energetske učinkovite stavbe prihodnosti bodo temeljile na povezovanju različnih tehnologij v enoten, inteligenčen sistem. Ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, sončne elektrarne, hranilniki energije in digitalne platforme bodo delovali usklajeno ter se sproti prilagajali potrebam uporabnikov in energetskega sistema.

Ključni cilj ne bo zgolj zmanjšanje porabe energije, temveč ustvarjanje stavb, ki bodo energetske učinkovite, trajnostne, tehnološko napredne in pripravljene na izzive prihodnosti.

Takšne stavbe ne bodo le porabniki energije, temveč aktivni gradniki trajnostnega energetskega prehoda.

LCA

Zakaj analiza LCA?

- Obvladajte in zmanjšajte emisije, odpadke in porabo virov,
- prepoznajte neučinkovite procese, kjer lahko dosežete prihranke,
- analizirajte izvor težav v povezavi oziroma primerjavi določenih izdelkov/proizvodov,
- optimizirajte izdelek/proizvod,
- spremenite izdelke/proizvode ob upoštevanju trajnostnih predlogov,
- primerjajte izdelke/proizvode (okoljsko označevanje),
- krepite organizacijo na zelenih trgih,
- izboljšajte podobo izdelka/proizvoda ter procese odločanja,
- poročajte in izpolnite zahteve celotne vrednostne verige,
- omogočajte izbor izdelka/proizvoda z manjšimi vplivi na okolje,
- potrdite družbeno odgovornost,
- pridobite konkurenčno prednost,
- primerjajte alternativne postopke ravnanja z odpadnimi materiali ter
- ocenjujete učinke alternativnih tehnologij ter posredujete informacije o vplivih na okolje širši javnosti in drugim deležnikom.

SimaPro

Naša analiza LCA je izdelana z uporabo profesionalne programske opreme SimaPro, ki je opremljena s posodobljenimi metodami ocene učinka in podatkovnimi bazami, ki vključujejo tudi najnovejšo bazo podatkov Ecoinvent.

® Zelena Slovenija

Kontakt za več informacij:
Ana Brodar, mag. okolj. ved
ana.brodar@fitmedia.si
064 286 886

TRAJNOSTNO POROČILO POSTAJA OGLEDALO ZRELOSTI PODJETJA

Drugo leto ESRS: podjetja od razumevanja standardov prehajajo k razumevanju lastnega poslovnega modela

»Prvo leto smo predvsem spoznavali ESRS. Drugo leto pa smo veliko bolje razumeli, kaj nam standardi pravzaprav povedo o podjetju.« Tako bi lahko povzeli eno ključnih sporočil strokovne okrogle mize Zelene Slovenije o izkušnjah drugega leta poročanja po evropskih standardih trajnostnega poročanja (ESRS). Razprava je pokazala, da se največji premik ne dogaja pri samem dokumentu – številu strani, strukturi poglavij ali številu razkritij. Bistvena sprememba se dogaja znotraj organizacij: pri kakovosti podatkov, procesih, odgovornostih in povezovanju trajnostnih informacij s poslovnimi odločitvami.

Za ogled posnetka
celotne okrogle
mize poskenirajte
QR kodo

Okroglo mizo je vodila **mag. Vanesa Čanji**, direktorica podjetja Fit media / Zelena Slovenija in glavna urednica revije ESG. Izkušnje iz prakse so predstavili **dr. Tanja Rajkovič**, organizator specialist v oddelku Trajnostni razvoj, kakovost in varnost, Petrol d.d., Ljubljana, **mag. Mateja Treven**, CFA, vodja službe za trajnostno poslovanje, kakovost in optimizacijo procesov, Slovenske železnice, d.o.o., **Mojca Kodre**, strokovnjakinja za ESG, Atlantic Grupa, in **Kristian Lipovac**, pooblaščenec za okolje, Talum d.d. S pisnimi odgovori je zaradi odsotnosti sodelovala tudi **Jasmina Roškar**, strokovnjakinja področja dela za trajnostni razvoj v OE Strategija, Pošta Slovenije d.o.o.

Podjetja prihajajo iz različnih sektorjev – energetike, industrije, transporta, logistike in proizvodnje izdelkov široke potrošnje. Prav zato njihove izkušnje kažejo širšo sliko: ESRS ni več samo regulativni projekt priprave poročila, ampak postopoma spreminja način, kako podjetja razumejo vplive, tveganja, priložnosti in dolgoročno odpornost.

- *Podjetja morajo razumeti dve dimenziji – kako s svojim poslovanjem vplivajo na okolje in ljudi ter kako trajnostni dejavniki vplivajo na njihovo poslovanje.*

Več strani ne pomeni manj zrelosti

Ena od uvodnih tem razprave je bilo vprašanje, ali se po prvem letu uporabe ESRS že kaže trend krajšanja trajnostnih poročil. Evropske analize namreč kažejo, da podjetja postopoma iščejo bolj osredotočeno in manj obsežno poročanje. Toda izkušnje slovenskih podjetij kažejo nekoliko drugačno razvojno fazo.

»Pri nas se poročilo ni zmanjšalo. Predvsem smo šli v smer bolj kakovostnega odgovarjanja na zahteve standardov in povezovanja vsebin,« je izkušnjo Petrola predstavila dr. Tanja Rajkovič.

Drugi cikel je po njenih besedah prinesel predvsem boljše razumevanje standardov in možnost, da podjetje jasneje poveže posamezna razkritja v celoto. Ne gre več samo za odgovarjanje na posamezne podatkovne točke, ampak za prikaz sistema upravljanja.

Podobno izkušnjo je predstavila Pošta Slovenije. Jasmina Roškar je v pisnih odgovorih pojasnila, da se je njihov trajnostni del poročila povečal s 109 na 152 strani. Razlog ni bil širjenje nabora pomembnih trajnostnih tem, ampak vključitev podrobnejših obveznih in prostovoljnih trajnostnih informacij na podlagi priporočil preveriteljev.

Da to ni samo izkušnja posameznih podjetij, so pokazali tudi odgovori ESG strokovnjakov, ki so sodelovali na okrogli mizi Zelene Slovenije. Na vprašanje, kako se je spremenil obseg trajnostnega poročila v drugem letu poročanja, jih je 67 % odgovorilo, da je ostal približno enak, 29 % jih je pripravilo obsežnejše poročilo, le 5 % pa krajše.

Rezultati kažejo, da podjetja trenutno niso predvsem v fazi zmanjševanja števila strani, ampak v fazi utrjevanja sistema. Več pozornosti namenjajo jasnejšim povezavam med pomembnimi vplivi, politikami, ukrepi, cilji in kazalniki ter pripravi informacij na zunanje preverjanje.

Vprašanje zrelosti trajnostnega poročanja zato ni več vprašanje obsega.

Pomembnejše postaja vprašanje, ali trajnostno poročilo odraža dejansko sposobnost podjetja za upravljanje pomembnih vplivov, tveganj in priložnosti.

Dvojna pomembnost ni projekt, ampak proces zorenja

Največji metodološki premik, ki ga je prinesel ESRS, ostaja ocena dvojne pomembnosti. Podjetja morajo razumeti dve dimenziji – kako s svojim poslovanjem vplivajo na okolje in ljudi ter kako trajnostni dejavniki vplivajo na njihovo poslovanje.

Prvi cikel je bil za številna podjetja predvsem obdobje učenja. Drugi cikel pa že kaže večjo zrelost presoje.

V Talumu so se zato odločili, da proces ocene dvojne pomembnosti ponovno izvedejo. »Drugo leto smo imeli bistveno več znanja in razumevanja. Zato smo lahko tudi samo oceno dvojne pomembnosti izvedli kakovostneje,« je poudaril Kristian Lipovac.

Njihova izkušnja kaže pomembno sporočilo: dvojna pomembnost ni enkratna metodološka naloga, ampak proces, ki zori skupaj z razumevanjem podjetja, njegovih vplivov in poslovnega okolja.

Mag. Vanesa Čanji

Dr. Tanja Rajkovič

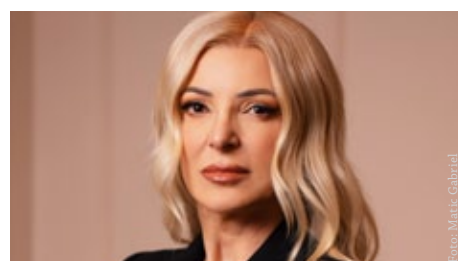
Mag. Mateja Treven

Mojca Kodre

Kristian Lipovac

Jasmina Roškar

Tudi Atlantic Grupa je ponovno preverila pomembne vplive, tveganja in priložnosti. Mojca Kodre je pojasnila, da so število pomembnih IRO zmanjšali s 44 na 35. »Z dodatnimi analizami smo bolje razumeli, kateri vplivi so za našo vrednostno verigo res pomembni,« je poudarila.

Petrol ima podobno izkušnjo. Število pomembnih vplivov, tveganj in priložnosti je ostalo podobno, vendar so jih vsebinsko nadgradili – z večjo jasnostjo, boljšimi povezavami in uporabnostjo za upravljanje.

Pri Slovenskih železnica je bil poseben izziv kompleksnost skupine. Mag. Mateja Treven je izpostavila vprašanje, kako pri tako raznolikem sistemu oceniti, kateri vplivi posameznih družb postanejo pomembni na ravni celotne skupine.

Da drugo leto ni bilo predvsem leto zmanjševanja števila pomembnih tem, potrjujejo tudi rezultati ankete med udeleženci okrogle mize. Pri 67 % sodelujočih je število pomembnih vplivov, tveganj in priložnosti ostalo približno enako, 19 % jih je število zmanjšalo, 14 % pa povečalo.

● *ESRS spreminja način, kako podjetja razumejo vplive, tveganja, priložnosti in dolgoročno odpornost.*

Podatki potrjujejo eno ključnih spoznanj drugega leta: razvoj se ne meri predvsem v manjšem številu IRO, ampak v kakovosti njihove opredelitve.

Dobra ocena dvojne pomembnosti zato ni seznam ESG tem. Je strateški zemljevid dejavnikov, ki vplivajo na prihodnost podjetja.

Ko ESG tveganja postanejo poslovna tveganja

Eden največjih premikov drugega leta je razumevanje, da vplivi, tveganja in priložnosti niso namenjeni samo pripravi trajnostnega poročila. Njihova prava vrednost nastane, ko se povežejo s strategijo, investicijami in obstoječim sistemom upravljanja tveganj.

»Ključno je, da trajnostna tveganja niso ločen seznam, ampak da jih povežemo z

obstoječim sistemom upravljanja tveganj,« je poudaril Kristian Lipovac.

Takrat ESG izgubi oznako dodatnega projekta. Podnebna tveganja, dostopnost materialov, spremembe cen energije, zahteve kupcev ali stabilnost dobavnih verig postanejo del enotnega pogleda na prihodnost podjetja.

Tudi Pošta Slovenije trajnostne teme vključuje v strateško načrtovanje, upravljanje tveganj, investicijske odločitve in razprave najvišjega vodstva.

Podatki bodo določili naslednjo stopnjo ESG zrelosti

Če je bilo prvo leto predvsem leto razumevanja standardov, drugo leto pa leto povezovanja vsebin, bo naslednja faza predvsem leto podatkov. Dr. Tanja Rajkovič je pri tem opozorila na pomembno izkušnjo: »Orodje samo po sebi ne reši težave, če podatki in procesi niso urejeni.«

ESG digitalizacija zato ni samo vprašanje izbire programske rešitve. Pred tem mora podjetje odgovoriti na osnovna vprašanja: kdo je lastnik podatka, kako nastane, kako ga preverjamo in katera metodologija se uporablja.

Finančni podatki imajo desetletja razvite sisteme, odgovornosti in kontrole. ESG podatki pa to pot šele vzpostavljajo. Podjetja zato danes ne gradijo samo trajnostnih poročil, ampak novo podatkovno infrastrukturo.

Vrednostne verige razkrivajo novo raven kompleksnosti

ESRS je podjetja spodbudil, da pogledajo širše od svojih organizacijskih meja. Pomembni vplivi pogosto nastajajo pri dobaviteljih, materialih, transportu, uporabi izdelkov in storitev.

Za Petrol so zaradi globalne narave energetskih trgov vrednostne verige posebej zahtevne, saj podjetje nima vedno neposrednega dostopa do vseh informacij ali možnosti neposrednega vplivanja.

Pri Slovenskih železnica je pomemben razvojni izziv povezovanje vrednostnih verig z emisijami obsega 3 in postopno izboljševanje kakovosti podatkov.

Talum opozarja, da vrednostna veriga ni samo okoljsko vprašanje. Dostopnost materialov, stabilnost dobav in geopolitična tveganja neposredno vplivajo na odpornost poslovanja.

● *Dobra ocena dvojne pomembnosti je strateški zemljevid dejavnikov, ki vplivajo na prihodnost podjetja.*

Od ESG strokovnjaka do ESG organizacije

Drugo leto poročanja je pokazalo še eno pomembno spremembo: trajnostnosti ni mogoče upravljati iz enega oddelka. V Pošti Slovenije poudarjajo pomen interdisciplinarnega pristopa, vključevanja najvišjega vodstva in povezovanja različnih strokovnih področij.

Podobno ugotavljajo tudi druga podjetja. ESG povezuje finance, strategijo, tveganja, nabavo, kadre, proizvodnjo in druge poslovne funkcije. Trajnostno poročilo zato vse bolj kaže tudi organizacijsko zrelost podjetja.

Prihodnost: manj administracije, več uporabnosti

Aktualne evropske razprave o poenostavitvah trajnostnega poročanja prinašajo pričakovanja zmanjšanja administrativnih obremenitev. Toda osnovna smer razvoja ostaja. Podjetja bodo morala še naprej razumeti svoje vplive, tveganja, podatke in odpornost vrednostnih verig. Drugo leto ESRS poročanja je zato pokazalo pomemben premik: trajnostno poročilo ni končni cilj. Je ogledalo tega, kako dobro podjetje pozna sebe. Največja vrednost ESRS zato ne bo v daljših ali krajših poročilih. Ampak v boljših poslovnih odločitvah.

Preberite celotno analizo izkušenj drugega leta poročanja (poskenirajte QR kodo)

Gorenje med najbolj trajnostnimi podjetji na svetu

Dvakrat zapored v 1 % najboljših podjetij na področju trajnosti.

V Gorenju trajnost razumemo kot odgovornost, ki se odraža v vsakem delu našega poslovanja. Zato z jasnimi cilji, merljivimi rezultati in nenehnimi izboljšavami iz leta v leto napredujemo.

Da smo na pravi poti, potrjujejo številni certifikati in nagrade, med njimi še posebej platinasta medalja EcoVadis, ki smo jo prejeli že drugo leto zapored. Z njo se Gorenje uvršča med najboljših 1 % ocenjenih podjetij na svetu na področju trajnostnega poslovanja, kar nas postavlja v sam vrh svetovne industrije gospodinjskih aparatov. To priznanje odraža uravnotežen napredek na vseh ključnih področjih trajnosti – od varovanja okolja in odgovornega ravnanja z naravnimi viri do skrbi za zaposlene, etičnega poslovanja in transparentnega upravljanja.

Dosežki v nadaljevanju kažejo, kako te zaveze pretvarjamo v konkretne rezultate in vsak dan gradimo bolj trajnostno prihodnost.

Trajnostni poudarki leta 2025

širitev sončne elektrarne v Velenju na skupno moč **5,3 MW**, s čimer smo povečali energetske samozadostnost

dodatne ukrepe za izboljšanje ravnesja med **poklicnim in zasebnim** življenjem

projekte energetske učinkovitosti, ki prinašajo letne prihranke v višini **1.760 ton ekvivalenta CO₂**

aktivno **vključevanje potrošnikov** v razvoj izdelkov, zlasti za ranljive skupine

digitalno spremljanje porabe energije v več kot polovici **proizvodnih procesov**

prvo povezavo letnega poročila z **neodvisno verifrirano** izjavo **EMAS**

optimizacijo dobavne verige, saj **33 odstotkov** materialov pridobivamo od lokalnih dobaviteljev, še **36 odstotkov** pa iz držav EU

prva zunanja **verifikacija ogljičnega odtisa** obsegov 1, 2 in 3, kar predstavlja pomemben mejnik pri krepitvi transparentnosti in kredibilnosti poročanj

širitev pobud krožnega gospodarstva, vključno s ponovno uporabo in popravilom komponent, pri čemer smo obnovili **1.954 krmilnih plošč** za pomivalne stroje

ohranjanje certifikatov za kakovost (**ISO 9001**), ravnanje z okoljem (**ISO 14001**), varnost in zdravje pri delu (**ISO 45001**) ter družbeno odgovornost in etične delovne prakse (**SA8000**).

nadaljnja **vlaganja v** zdravje, varnost in dobro počutje zaposlenih

MARJETA ŽONTA ISO 14001:2026 IN NOVA ODGOVORNOST PODJETIJ DO OKOLJA

Od vplivov znotraj podjetja k odgovornosti za celoten ekosistem

Nova različica standarda ISO 14001:2026 po besedah Marjete Žonta, strokovnjakinje za trajnostno upravljanje iz družbe Kolektor, ne prinaša le tehničnih popravkov, temveč precej globlji premik v razumevanju okoljskega upravljanja. Podjetij ne presoja več zgolj po tem, kako obvladujejo vplive znotraj svojih proizvodnih meja, temveč vse bolj tudi po njihovem vplivu na podnebje, vire, biotsko raznovrstnost in širšo vrednostno verigo. V ospredje stopajo ogljični odtis, kakovost podatkov, zahteve kupcev in bank ter kompetence, brez katerih zeleni prehod ne bo mogoč.

MAG. MARJETA RAUŠL LESJAK

Oglejte si posnetek webinarja »Kaj prinašajo spremembe standarda ISO 14001:2026 – Sistemi ravnanja z okoljem?«

● Kako bi na kratko povzeti bistvo prenove standarda ISO 14001:2026: kaj se je za organizacije dejansko spremenilo?

Nova verzija okoljskega standarda nas postavlja pred dejstvo, da smo dejansko odgovorni za stanje celotnega ekosistema našega planeta, ne samo za vplive naših dejavnosti in izdelkov znotraj meja našega podjetja. To bomo morali znati tudi dokazati – s kompetencami, izračuni in aktivnostmi, ki nas peljejo v smeri zelenega prehoda – ničelnih emisij toplogrednih plinov in zavestni zavezani za izboljšanje stanje našega življenjskega prostora.

● Katere spremembe so po vašem mnenju na prvi pogled neopazne, a bodo v praksi najbolj vplivale na podjetja?

Težko si je priznati, da smo s svojim načinom življenja sami krivi za podnebne spremembe, ki se nam dogajajo. Da jih mi povzročamo, čeprav emisije morda ne nastajajo v naših proizvodnih objektih, jih pa spustimo v zrak z materiali, ki nam jih izdelajo neke na drugem koncu sveta in nam jih dostavijo do vrat. Najprej se moramo zavedeti vzrokov, da lahko začnemo vplivati na boljšo (ali pa vsaj enako) prihodnost za naše zanamce. To ne bo lahko razumeti, je pa tak način razmišljanja precej bližje generacijam, ki se sedaj zaposlujejo v naših podjetjih.

● Nova verzija standarda močneje širi kontekst organizacije – na ravni onesnaževal, razpoložljivost naravnih virov, podnebne spremembe, biotsko raznovrstnost in stanje ekosistema. Zakaj je ta razširitev tako pomembna prav danes?

Res je, evolucija sistema nas po novem uči, da okolja ne opisujejo več samo kvantitativni kazalniki, izraženi s številkami in procenti, ampak potrebe človeške vrste enači s potrebami vseh drugih živih bitij na našem planetu. Vsem nam je bilo dano življenje in skupaj s tem potreba po hrani in zdravem bivanjskem prostoru, ki nam ga je začelo primanjkovati.

Z znanjem in predvsem z našim odgovornim ravnanjem lahko zavestno vplivamo na stanje našega okolja, na podnebne spremembe, pa tudi na zagotovitev življenjskega prostora za vsa živa bitja.

● Odgovorni smo za stanje celotnega ekosistema našega planeta.

● Se vam zdi, da ISO 14001:2026 organizacije premika od upravljanja vplivov znotraj podjetja k razumevanju širšega vpliva po celotni vrednostni verigi? Kaj to pomeni za vodstva podjetij?

Absolutno. Najvišje vodstvo podjetja mora biti zgled za zaposlene, enako kot starši svojim otrokom. Živimo v časih, ko ostane vsaka beseda, vsako dejanje zabeleženo, ni več delitve na v službi in doma. Vrednote podjetja se morajo odsevati v vsakodnevnem ravnanju vodstva organizacije, odnos do ljudi in okolja se vedno bolj izenačuje s finančno uspešnostjo podjetja. Upam si trditi, da najbolj perspektivni iz generacij, ki se sedaj zaposlujejo, ne bodo zaposlovali v podjetjih, ki nimajo visoko izraženih standardov glede odnosa do zaposlenih in okolja. Plača ni več glavni dejavnik, to je dejstvo in še vedno velja star pregovor, da »besede mičejo, zgledi vlečejo«.

● Kako bo življenjski cikel aktivnosti, proizvodov in storitev spremenil presoje in razmišljanje podjetij?

Verjetno se marsikdo ne bo več čutil kompetentnega za izvajanje presoj, tako internih kot zunanjih. Še posebej, če se sedaj prvič srečuje s ogljičnim odtisom, s specifičnimi zahtevami kupcev, z obsežnim seznamom evropskih direktiv na temo trajnostnega razvoja. To so tematike, ki se jih ne da naučiti v parih dneh in kdor v praksi tega še ne izvaja,

Marjeta Žonta, strokovnjakinja za trajnostno upravljanje v družbi Kolektor

bo imel velike težave - če želi doseči nivo, kot ga novi standard predvideva. Ampak neka-ko bo že šlo, ključna zahteva standarda je zame še vedno nenehno izboljševanje in če se obrnemo v pravo smer, potem je namen standarda dosežen.

● **Katere vrste sprememb bodo morale organizacije po novem bistveno bolj sistematično obvladovati?**

Vsekakor so to kazalniki, povezani z ogljičnim odtisom in viri energije, pa tudi sistematično zbiranje, shranjevanje in poročanje o materialih, ki jih vgrajujemo v naše izdelke.

● **Na ISO 14001 ne vplivajo več le zakonodajne zahteve, ampak tudi banke, kupci in dobavne verige. Kako se po vaših izkušnjah spreminja razmerje med zahtevami in tržnimi pričakovanji?**

V zadnjih letih smo na področju javnega poročanja o naših okoljskih kazalnikih res doživeli veliko sprememb. Še nekaj let nazaj je bilo s strani kupcev edino vprašanje »Ali ima podjetje certificiran sistem ravnanja z okoljem?«, danes pa brez rednega poročanja številnih podatkov o emisijah, rabi energentov, vode, količini odpadkov, deležu reciklatov ..., ne bi bili več zraven pri nobenem resnem poslu.

● **Katere od konkretnih zahtev kupcev (PFAS, PPWR, IMDS, CDP, EcoVadis, ipd.) po vašem mnenju podjetja trenutno najbolj podcenjujejo?**

Občutek imam, da podjetja podcenjujejo samo razumevanje podatkov, ki jih dajejo od sebe. Da je dovolj, če samo izpolniš prvo stran, izbereš opcijo še nismo izračunali ali preprosto prezrejo zahteve in pričakovanja odjemalcev, ki po različnih kanalih pritekajo v podjetja - češ, saj Kitajci tudi ne izpolnjujejo tega. Zelo narobe.

● **Kje vidite največje tveganje za podjetja, ki bodo z obravnavo ogljičnega odtisa odlašala, čeprav ta že dolgo ni več le tema poročanja? Zalo preprosto - izgubili bodo posel. Če nisi sposoben izračunati ogljičnega odtisa, potem ti verjetno še za kaj drugega ni mar, morda za vsebnost strupenih SVHC (Substances of Very High Concern) v izdelkih, za oceno varnost zaposlenih, za informacijsko varnost podatkov podjetja in s tem tudi podatkov tvojih kupcev - skratka, uvrščaš se med tiste, ki predstavljajo tveganje za resne posle.**

● **Kje vidite največji potencial AI pri izračunih ogljičnega odtisa in kje največjo nevarnost?**

Samo točni vhodni podatki o virih energije

in materialih ter ustrezno izbrani faktorji dajejo prave rezultate. Take, da lahko na njih postavljáš realne cilje v smeri Net-zero, saj je to edini cilj zmanjševanja toplogrednih plinov. Iz izkušenj vem, da se umetna inteligenca prav na področju ogljičnega odtisa pogosto zelo konkretno zmoti in zato tudi razumem, zakaj so za resne kupce dovolj dobri samo verificirani rezultati, ki so pridobljeni iz realnih podatkov na računih in izračunani po metodologiji, ki pojasnjuje vire za uporabljene faktorje in način samega izračuna.

● *Za računanje ogljičnega odtisa organizacije in izdelka (še) ni čudežnega orodja, ki bi nadomestilo človeško delo.*

● **Katere nove kompetence bodo morale organizacije najhitreje razviti?**

Kompetence je potrebno nenehno graditi in izpolnjevati, emisije toplogrednih plinov so trenutno prioriteta na tem seznamu. Za računanje ogljičnega odtisa organizacije in izdelka (še) ni čudežnega orodja, ki bi nadomestilo človeško delo. In predvsem to je ključno, da bo nekdo v podjetju znal na primeren način vsakemu zaposlenemu razložiti, za kaj se sploh gre - kaj je vzrok in kaj je posledica. Zakaj je fosilno gorivo problem, zakaj so invazivne vrste nezaželeni, zakaj je pomembno, da se vsi odpadki vrnejo v reciklirani obliki nazaj ... Ne samo to, kaj moramo narediti, ampak tudi zakaj je to potrebno. Gre za vzgojo, zgolj posredovanje zahtev nima več učinka. Ni naključje, da je nova verzija standarda izraz »fulfill« zamenjala z »meet« - ne gre zgolj za sopomenko.

● **Kaj vas danes pri upravljanju okoljskih vplivov najbolj skrbi in kaj vam daje največ optimizma?**

V bistvu nimam nobenih skrbi, me pa marsikaj jezi [smeh]. Ravno to pretirano zanašanje na umetno inteligenco, ki naj bi namesto nas računalna, pisala ugotovitve presoje, korektivne ukrepe, cilje ... Kot pomoč - vsekakor da, kot prva izbira in podpora naši lenobi pa nikakor ne. Odnos do okolja mora biti tak, kot je odnos do sočloveka. Pristen, čustven, s polno mero naravne inteligence. Če bomo izbrali ta način, potem ne dvomim, da gremo v pravo smer in da bomo na globalni ravni uspeli vsaj za kakšno desetinko ohladiti naše vode in ozračje - ne samo zase, tudi za vse rastline in živali ter prihodnje generacije.

JOŽE KASTELIC TEKSTILNA PANOGA IN ESG

Okolju prijaznejši material ni vedno bolj trajnostna izbira

.....

Tekstilna industrija je pred zahtevno preobrazbo – kako zmanjšati okoljske vplive, zagotoviti večjo sledljivost dobavnih verig in preiti od logike hitre menjave izdelkov k daljši uporabi, popravi-lom in odgovornemu ravnanju z viri. Pri profesionalnih in taktičnih oblačilnih sistemih je ta izziv še zahtevnejši, saj trajnostnih rešitev ni mogoče uvajati na račun varnosti, zaščite in funkcionalnosti izdelkov. V podjetju UNI&FORMA z blagovno znamko UF PRO zato trajnostnost razumejo skozi celoten življenjski cikel izdelka – od premišljene izbire materialov in razvoja vzdržljivih oblačilnih sistemov do odgovorne dobavne verige, popravil in zmanjševanja ogljičnega odtisa. Njihova izkušnja, kot v intervjuju pojasnjuje direktor podjetja Jože Kastelic, kaže, da krožni prehod ne temelji na hitri zamenjavi obstoječih rešitev, ampak na iskanju ravnotežja med zmogljivostjo, dolgo življenjsko dobo in manjšimi vplivi na okolje.

.....

● Kako vidite glavne izzive ESG v industriji specialnih/taktičnih oblačil? V čem se vaša panoga razlikuje od klasične modne industrije z vidika trajnostnosti?

Glavne ESG izzive v industriji taktičnih oblačilnih sistemov vidimo predvsem v povezavi z okoljem, nekoliko manj pa so izpostavljeni družbeni in upravljavski izzivi.

Naša industrija se sooča s podobnimi temeljnimi izzivi kot klasična modna industrija, vendar pa ima bistveno drugačen kontekst, prioritete in tudi kompromisne točke, ki bistveno vplivajo na trajnostne pristope. Največji okoljski izziv niše taktičnih oblačil izhaja iz dejstva, da so izdelki namenjeni ekstremnim razmeram in kritičnim uporabam, kjer funkcionalnost, varnost in zanesljivost nimajo alternativ.

● Kako pomembni so ESG kazalniki vašim kupcem oz. naročnikom? Kateri vidiki so najpomembnejši pri nakupni odločitvi?

Na načelni ravni so ti kazalniki našim kupcem pomembni, še posebej v Evropi, manj pa v preostalih delih sveta. Izpostavimo lahko predvsem podnebne metrike, pa tudi delovne pogoje, še posebej, če so proizvodnje organizirane v okoljih, kjer pogoji dela ter skrb za zaposlene niso na takšnem nivoju kot v najbolj razvitih državah.

● Kateri so največji okoljski vplivi vaših izdelkov?

Omeniti velja predvsem dve skupini: tehnično zahtevne materiale in kemikalije.

Uporaba tehnično zahtevnih materialov, med katere med drugim spadajo membrane, večslojni laminati, FR-materiali ..., povečuje ogljični odtis, zmanjšuje možnost recikliranja izdelkov in podaljšuje razgradnjo v okolju.

Kemikalije pa se uporabljajo za zagotavljanje standardov zmogljivosti na področju

vodoodpornosti, odpornosti na ogenj, odpornosti na kemikalije. Žal okoljsko prijaznejše alternative še ne dosegajo zahtevane varnostne ravni.

Se pa v podjetju UNI&FORMA zelo trudimo zmanjševati svoj vpliv na okolje. Naš poslovni objekt v Komendi je zasnovan visokoenergetsko učinkovito – hladimo in ogrevamo ga s pomočjo lastne geotermalne vrtine, nameščeno pa imamo tudi 184 kW sončno elektrarno. Od leta 2023 naprej izračunavamo ogljični odtis organizacije in nekaterih naših ključnih produktov (obseg 1, 2 in deloma 3) in ga poizkušamo vsako leto malo zmanjšati. Naš ogljični odtis je bil v letu 2025 za slabih 5 % manjši kot leta 2023, kljub temu, da je bil naš obseg poslovanja v 2025 večji.

● Kako uravnotežite zmogljivost izdelkov in trajnostnost materialov?

V podjetju UNI&FORMA, z našo blagovno znamko UF PRO, ne iščemo kompromisov pri učinkovitosti, zanesljivosti in varnosti naših oblačilnih sistemov, se pa trudimo za optimizacijo izdelkov skozi njihov celoten življenjski cikel.

Izdelke načrtujemo za dolgotrajno in intenzivno uporabo. Dolga življenjska doba z možnostjo popravil pogosto pomeni manjši skupni okoljski vpliv kot nekatere kratkožive okolju prijaznejše rešitve.

Prednost dajemo materialom z nižjim okoljskim odtisom, seveda, kjer ustrezna alternativa obstaja. Poslužujemo se tudi materialov s kemijsko varnejšimi in manj intenzivnimi obdelavami, kjer to ne vpliva na zmogljivost.

Poleg samih materialov pa je zelo pomembna tudi optimizacija konstrukcije izdelkov. Izboljšano krojenje, večnamenski sloji in čim bolj natančna raba materialov

Jože Kastelic, direktor podjetja UNI&FORMA

zmanjšujejo porabo materialov. Brez vpliva na funkcionalnost.

● **Kako pomembna je dolga življenjska doba izdelkov z vidika trajnosti?**

Zelo pomembna. Vsaka trajnostna izboljšava gre skozi naše interno predpisano testiranje v realnih in ekstremnih pogojih. Trajnost v naši niši pomeni manj menjav oblačil, več zanesljivosti in odgovorne odločitve tam, kjer je to tehnično mogoče.

Kot primer dobre prakse lahko navedemo, da smo z UF PRO sistemi v zadnjih petih letih v celoti opremili dansko policijo. Ugotovili so, da so UF PRO produkti odpornejši in z bistveno daljšo življenjsko dobo od produktov, ki so jih uporabljali do tedaj. Posledično naših oblačil porabijo bistveno manj s čimer so zelo zadovoljni. Danska pa je globalno prepoznana kot vodilna na področju podnebnih in okoljskih politik.

● **Kateri so ključni družbeni izzivi, zlasti v proizvodnih državah?**

UNI&FORMA ima proizvodne partnerje v Bosni in Hercegovini in Vietnamu. Testirali pa smo tudi še nekaj drugih področij, npr. Severno Afriko. Na odločitve o izbiri

partnerja, gre za dolgotrajna partnerstva, vpliva kar nekaj dejavnikov, ki naslavljajo tudi družbene izzive. Med njih prištevamo: delovne pogoje, pošteno plačilo in socialno varnost, prepoved otroškega in prisilnega dela, prepoved različnih oblik diskriminacije ...

.....

● *Največji okoljski izziv niše taktičnih oblačil izhaja iz dejstva, da so izdelki namenjeni ekstremnim razmeram in kritičnim uporabam, kjer funkcionalnost, varnost in zanesljivost nimajo alternativ.*

.....

● **Kako ocenjujete napredek industrije pri delovnih pogojih?**

Po našem mnenju je generalni napredek pri delovnih pogojih opazen, realen, a še ni oziroma ne more biti zaključen. Na bolj sistematično upravljanje delovnih pogojev imata verjetno največji vpliv pritisk mednarodnih

naročnikov oz. partnerjev in večja vključenost v globalne dobavne verige.

Razlike opazamo že med Bosno in Vietnamom. Hitrost napredka je v Vietnamu višja, kot glavni izziv tam vidimo delovni čas, kot glavno prednost pa profesionalen pristop do kupcev in produktivnost. V Bosni sta po našem mnenju glavna izziva raven plač in produktivnost, ki je relativno nizka. Vloga kupcev oz. poslovnih partnerjev je v Bosni zelo pomembna, medtem ko je v Vietnamu ključna.

● **Kakšno vlogo ima ESG v vaši strategiji in odločanju?**

Vloga ESG postaja vse pomembnejša. Še posebej, ker smo slovensko podjetje, sicer v 100% nemški lasti, Slovenija pa je del EU. ESG kriterije poizkušamo sistematično upoštevati pri nekaterih ključnih poslovnih odločitvah, npr. pri razvoju izdelkov, izbiri materialov, odločitvah o dobaviteljih in proizvodnih partnerjih. ESG nam pomaga prepoznavati in obvladovati okoljska in regulatorna tveganja (npr. pri kemikalijah). Trajnost se je že začela pojavljati tudi na javnih razpisih v EU – trenutno jo vidimo kot vir konkurenčne prednosti.

Podjetje UNI&FORMA ima šest vrednot. Vsaj štiri od njih so zelo povezane tudi z ESG (nenehne izboljšave in inovacije, spoštovanje in skrb za zaposlene, integriteta in trajnost).

Ne poizkušamo naslavljaliti vsega hkrati. ESG aktivnosti usmerjamo na tiste teme, ki so za naše podjetje, našo panogo in naš poslovni model dejansko ključne. Med te teme prištevamo delovne pogoje, življenjsko dobo izdelkov, odgovorno dobavno verigo, skladnost in etiko, pa tudi transparentnost. Kot del matične skupine Mehler Systems pravočasno in redno poročamo o vseh ključnih elementih ESG.

● Kako upravljate dobavno verigo med Slovenijo, Bosno in Vietnamom? Kje vidite največja ESG tveganja?

Dobavno verigo upravljamo kot čim bolj uravnotežen sistem med učinkovitostjo, kakovostjo in odgovornostjo. V Sloveniji imamo strateško in upravljalno središče za razvoj izdelkov in tehničnih specifikacij, izbor materialov in dobaviteljev ter kakovostni nadzor in skladnost.

Bosna in Hercegovina ima vlogo bližnje, tehnično manj usposobljene proizvodnje s krajšimi dobavnimi roki, primerne za manjše proizvodne lote, ter potrebnim tesnejšim nadzorom nad kakovostjo. Z logističnega vidika lažje obvladljiva lokacija.

Vietnam predstavlja kapacitetno in stroškovno učinkovitejši del proizvodne verige, predvsem primeren za realizacijo večjih projektov z nekoliko daljšimi dobavnimi roki.

Poleg Bosne, ki predstavlja izključno proizvodno lokacijo, in Vietnama, ki poleg proizvodnje vse bolj zagotavlja tudi dobavo materialov za produkte, ki jih proizvajajo za nas (FOB model) naša dobavna veriga vključuje še mnoge druge države v Evropi, Aziji in Severni Ameriki, kjer kupujemo vse potrebne materiale.

Dobavno verigo upravljamo z naslednjimi mehanizmi: Kodeks ravnanja za dobavitelje, redne presoje in pregledi ključnih in kritičnih partnerjev ter kombinacijo lastnega nadzora in sodelovanja s certificiranimi podjetji za nadzor (npr. TÜV v Vietnamu).

● Kako daleč imate vpogled v dobavno verigo (materiali, izvor)?

V dobavno verigo imamo vpogled predvsem na ravni materialov, ki dejansko sestavljajo naše izdelke. To vključuje tkanine in dodatke, kot so gumbi, zadrge, trakovi in drugi tehnični elementi. Izvor teh materialov poznamo, vemo, od kod prihajajo. Vendar

Ogljični odtis podjetja je bil v letu 2025 za slabih 5 % manjši kot leta 2023, kljub temu, da je bil obseg poslovanja v 2025 večji.

ne segamo globlje v surovinske faze dobavne verige, npr. do izvora niti ali osnovnih surovin v tekstilni industriji.

Velik del naših, zlasti evropskih dobaviteljev, sam aktivno spremlja svoje vhodne materiale.

● Poslovni objekt podjetja UNI&FORMA v Komendi je zasnovan visokoenergetsko učinkovito – hladijo in ogrevajo ga s pomočjo lastne geotermalne vrtine, nameščeno pa imajo tudi 184 kW sončno elektrarno.

● Ali lahko sledite ključnim surovinam?

Naš pristop je osredotočen na materialno raven, ki je za nas relevantna, obvladljiva in neposredno povezana s kakovostjo ter lastnostmi izdelkov, hkrati pa se pri bolj oddaljenih delih verige zanašamo na profesionalnost, transparentnost in interne sisteme naših ključnih dobaviteljev.

● Kateri ESG kriteriji vplivajo na izbor dobaviteljev?

Kriteriji, ki jih najpogosteje izpostavljamo in tudi vključujemo v pogodbe o sodelovanju, so: skladnost z lokalno okoljsko zakonodajo in odgovorno ravnanje z okoljem, uporaba okoljskih standardov, kjer je relevantno (npr. ISO 14001), skladnost z 8 temeljnimi ILO konvencijami, sprejem in spoštovanje

našega Kodeksa ravnanja za dobavitelje, ocena zanesljivosti in dolgoročne partnerske naravnosti.

● Kako preverjate njihovo skladnost?

Skladnost dobaviteljev preverjamo predvsem z auditom in operativnim nadzorom, ki je neposredno povezan z našim vsakodnevnim sodelovanjem. Ključni elementi našega pristopa so torej auditi dobaviteljev, vhodne kontrole materialov in izdelkov ter stalna operativna komunikacija in spremljanje, zlasti pri ključnih dobaviteljih in materialih.

● Kako ravirate ob ugotovljenih neskladjih?

Naš pristop vključuje takojšnjo identifikacijo in dokumentiranje neskladja, jasno komunikacijo z dobaviteljem in zahtevo po pojasnilu ter predlogu korektivnih ukrepov. Sledi spremljanje izvedbe teh korektivnih ukrepov in ponovni nadzor ali preverjanje, če je potrebno.

● Kako razvijate dolgoročne odnose in izboljšave z dobavitelji?

Gradnja dolgoročnih odnosov poteka postopno, z jasnim poudarkom na stabilnosti, zaupanju in stalnem izboljševanju.

Pristopamo k dolgoročnemu sodelovanju s preverjenimi dobavitelji. Vse bolj jasno in detajlno izražamo naša pričakovanja glede kakovosti in skladnosti. Naš standard je redna komunikacija in dialog, zlasti ob spremembah zahtev, materialov ali regulative. Trudimo se za skupno reševanje izzivov, kjer neskladja in omejitve obravnavamo kot priložnosti za izboljšave, ne pa kot takojšen razlog za prekinitev sodelovanja. Trudimo se

Izboljšano krojenje, večnamenski sloji in čim bolj natančna raba materialov zmanjšujejo porabo materialov. Brez vpliva na funkcionalnost.

graditi odnose, ki temeljijo na medsebojnem razumevanju in skupnem interesu za dolgoročno kakovost in trajnost dobavne verige.

● Kako vključujete trajnostnost v razvoj izdelkov?

Kot rečeno, v industriji taktičnih oblačil izhajamo iz izhodišča, da je trajnost učinkovita predvsem takrat, ko je združena s funkcionalnostjo, vzdržljivostjo, udobnostjo in dolgo življenjsko dobo. Zato razvoj usmerjamo v robustne, vendar čim bolj udobne konstrukcije, možnost popravil in obnove ter podaljšanje uporabne dobe oblačila. Eden izmed glavnih elementov pri razvoju oblačil pa je tudi premišljena izbira materialov.

● Ali vidite prihodnost v novih materialih?

Da, vsekakor. Aktivno spremljamo trg materialov, najpogosteje na sejnih in strokovnih dogodkih. Z nekaterimi ključnimi dobavitelji so razvijamo naše ideje in potrebe po specifičnem materialu. Pri razvoju materialov smo začeli sodelovati tudi z Inštitutom Jožef Štefan.

Vendar pa nove materiale uvajamo le, ko so preverjeni v praksi in dokazano izpolnjujejo naše visoke tehnične, varnostne in trajnostne zahteve.

Uvajanje testiranih, preizkušenih in namen-sko razvitih novih materialov ni le del naše-ga razvoja – je ena izmed temeljnih poti, na kateri gradimo prihodnost naših izdelkov.

● Kako usklajujete zahteve profesionalnih uporabnikov s trajnostnostjo?

V neposrednem dialogu in na podlagi realne

uporabe. Uporabnikom predstavljamo trajnostne rešitve, vključno z recikliranimi in okoljsko izboljšanimi materiali, ter jim transparentno pokažemo vplive posameznih izbir. V praksi pa se pogosto odločijo za dlje časa stestirane, bolj vzdržljive in pogosto tudi cenovno ugodnejše rešitve, ki zagotavljajo zanesljivo delovanje v zahtevnih pogojih. Zato trajnost pri profesionalni rabi najpogosteje uresničujemo skozi dolgo življenjsko dobo, manj menjav in možnost popravil, ne pa z nepreverjenimi kompromisi pri funkcionalnosti, vzdržljivosti in udobnosti.

● Kako evropske regulative vplivajo na vaše poslovanje?

Evropske regulative imajo zelo pomemben in neposreden vpliv na naše poslovanje – tako z vidika skladnosti kot tudi konkurenčnosti. Delujejo hkrati kot okvir odgovornega delovanja in kot strateški izziv, zlasti v primerjavi s konkurenco iz manj reguliranih delov sveta.

Evropa je v globalnem merilu, če že ne najbolj pa vsekakor med najbolj reguliranimi trgi, z zelo obsežnimi zahtevami na področjih okolja, delovnih pogojev in človekovih pravic ter sledljivosti in predvsem poročanja. Za UNI&FORMO kot evropsko podjetje to pomeni več administrativnih in poročevalskih obveznosti, višje stroške skladnosti ter več notranjih procesov, nadzora in dokumentacije. Kot že omenjeno, naše podjetje direktno o ESG ne poroča. V imenu celotne Skupine poroča naša nemška lastnica, vendar moramo mi v celotnem procesu poročanja aktivno sodelovati in zagotavljati svoje podatke.

● *Izdelke načrtujejo za dolgotrajno in intenzivno uporabo. Dolga življenjska doba z možnostjo popravil pogosto pomeni manjši skupni okoljski vpliv kot nekatere kratkožive okolju prijaznejše rešitve.*

Pomemben izziv je dejstvo, da mnogi naši globalni konkurenti prihajajo iz bistveno manj reguliranih okolij, kar nas lahko postavlja v manj konkurenčno izhodišče glede cene in fleksibilnosti, še posebej v cenovno občutljivih projektih ali trgih.

Kljub temu pa regulativ ne vidimo zgolj kot omejitev, ampak tudi vse bolj kot strateško prednost. Silijo nas v višjo stopnjo profesionalizacije, transparentnosti, obvladovanja tveganj, krepijo zaupanje kupcev, vsaj evropskih, ter nam pomagajo pri nadgrajevanju temeljev za dolgoročno vzdržno poslovanje.

● Kaj pričakujete glede prihodnjih zahtev po transparentnosti?

Mi nismo strokovnjaki na področju ESG, ne poznamo vse regulative niti vseh detajlov, zato težko komentiramo, kako naj se to področje razvija v prihodnje. Želimo pa si predvsem evolucije v smeri večje smiselnosti, sorazmernosti in globalne usklajenosti. Želimo si torej premik od obsežnega in tehnično kompleksnega poročanja k bolj življenjskim, razumljivim in odločanju koristnim razkritjem.

Želimo si večje mednarodne usklajenosti zahtev, zlasti med EU in drugimi ključnimi trgi. Mogoče je dober predlog dvig globalnega minimuma, ne pa dodatne obremenitve že do sedaj najbolj reguliranih gospodarstev.

Pričakujemo realnejše in bolj izvedljive zelene politike. Bolj izvedljive v praksi, ki bodo omogočale prehode in ne prelomov in konec koncev ne bodo spodbujale selitev proizvodnje v manj regulirana okolja.

UREDBA PPWR

Vse več vprašanj kupcev glede skladnosti embalaže z Uredbo PPWR

Foto: DS Smith

Jasno je, da tradicionalni linearni model »vzemi, proizvedi, uporabi, zavrzi« ni vzdržen. Potiska nas onkraj vseh meja zmogljivosti planeta, zato je bistvenega pomena, da se proizvodi in materiali v obtoku ohranjajo čim dlje časa – pri tem je pomembno, da se količina odpadkov in poraba virov zmanjšujeta. Za zmanjšanje pritiska na naravne vire, izrabo kritičnih surovin, ustavitve izgube biotske raznovrstnosti in doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050 je ključen prehod v krožno gospodarstvo.

Akcijski načrt za krožno gospodarstvo

Zakon o krožnem gospodarstvu, za katerega se predvideva da bo sprejet do konca leta 2026, si prizadeva vzpostaviti enotni trg Evropske unije za sekundarne surovine, ki bo temeljil na razpoložljivosti in povpraševanju po visokokakovostnih recikliranih materialih. Izhajal bo iz že sprejetega Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, ki predstavlja enega ključnih stebrov Evropskega zelenega dogovora oziroma programa trajnostnega razvoja. Vključuje pobude, ki zajemajo celotni življenjski cikel proizvodov, vključno z načrtovanjem oblikovanja proizvodov, zagotavljanjem preprečevanja nastajanja odpadkov in ohranjanja uporabljenih virov. Večina pravnih aktov, predvidenih v okviru Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, je že sprejetih in v veljavi.

Leta 2023 je Evropska komisija posodobila Okvir za spremljanje krožnega gospodarstva, ki je bil prvotno sprejet leta 2018, in dodala nove kazalnike. Na korporativni ravni to pomeni večjo preglednost, primerljivost in razpoložljivost podatkov o materialnih tokovih, učinkovitosti rabe energije in virov ter stopnji krožnosti poslovanja.

S tem se podjetjem omogoča bolj natančno spremljanje lastne okoljske uspešnosti, izboljšanje odločanja na podlagi podatkov ter krepitev robustnosti in odpornosti poslovnih modelov, saj so ti bolj prilagojeni regulativnim zahtevam, tveganjem v dobavni verigi in prehodu na nizkoogljično ter krožno gospodarstvo. Nenazadnje, spremljanje izvajanja in napredka krožnega gospodarstva je ključno za oceno učinkovitosti politik in prepoznavanje dobrih praks.

Uredba o embalaži in odpadni embalaži

Nova Uredba o embalaži in odpadni embalaži (Packaging and Packaging Waste Regulation – PPWR), ki bo začela veljati 12. avgusta 2026, nadomešča prejšnjo direktivo in dodatno harmonizira nacionalne ukrepe, zlasti za področju proizvodnje, recikliranja in ponovne uporabe. Fokusira se na celotno vrednostno verigo in postavlja jasne cilje oz. bistvene zahteve na področju embalažnih materialov in sistemov, predvsem v smislu zasnove embalažnih sistemov v smeri ponovne uporabe in možnosti recikliranja, zmanjšanja kompleksnosti embalažnih materialov, opustitve nevarnih in zdravju

škodljivih snovi (težke kovine in PFAS), zmanjšanja prekomerne količine embalaže in odpadne embalaže ter minimalnih zahtev glede vsebnosti sekundarnih materialov v plastični embalaži.

Uredba PPWR je pravno obvezujoča za vse gospodarske subjekte, ki dajejo embalažo ali embalarane izdelke na trg EU. Ne zadeva torej le proizvajalcev embalaže, temveč celotno vrednostno verigo.

Med zavezanca spadajo:

- proizvajalci embalaže in embalažnih materialov,
- proizvajalci izdelkov, ki svoje izdelke prodajajo v embalaži,
- uvozniki embaliranih izdelkov, ki svoje izdelke prodajajo v embalaži,
- uvozniki embaliranih izdelkov iz držav zunaj EU,
- lastniki blagovnih znamk,
- distributerji in veletrgovci,
- trgovci na drobno,
- spletni trgovci (e-trgovina),
- spletne tržnice in platforme,
- logistični in dostavni ponudniki,
- izvajalci ravnanja z odpadno embalažo.

Uredba (EU) 2025/40 o embalaži in odpadni embalaži (PPWR) tako uvaja nov okvir za trajnostno upravljanje embalaže v Evropski uniji. Nanaša se na vse vrste embalaže, ne glede na uporabljeni material (npr. plastiko, papir in karton, steklo, kovine, les, pluto, tekstil, keramiko ali porcelan), ter zajema tako embalažo v poslovnih odnosih med podjetji (B2B) kot tudi embalažo za končne potrošnike (B2C).

Skladnost embalaže z zahtevami PPWR

Ključno odgovornost pri zagotavljanju skladnosti z zahtevami uredbe imajo torej gospodarski subjekte, ki embalažo ali embalarane proizvode dajejo na trg EU, zlasti proizvajalci, uvozniki in distributerji. Ti bodo morali dokazovati skladnost embalaže z bistvenimi zahtevami uredbe PPWR s pripravo izjave EU o skladnosti, ki bo temeljila na ustrezni tehnični dokumentaciji, podatkih o sestavi in lastnostih embalaže in drugih informacijah, potrebnih za dokazovanje skladnosti v celotni vrednostni verigi.

Nove zahteve poudarjajo pomen večje transparentnosti, učinkovitega prenosa informacij med deležniki ter tesnejšega sodelovanja med proizvajalci embalaže, dobavitelji materialov, proizvajalci pakiranih proizvodov in

drugimi gospodarskimi subjekti v vrednostni verigi.

Kako so pripravljeni proizvajalci embalaže?

Kako so na to pripravljeni proizvajalci embalaže in ponudniki vhodnih materialov v Sloveniji? Vprašali smo jih:

- Katere vidike krožnosti že vključujete v svoje embalažne rešitve?
- Kako pri razvoju embalaže upoštevate zahteve Uredbe PPWR glede zasnove za recikliranje in ponovno uporabo?
- Kolikšen del vaše embalaže je danes že reciklabilen v obstoječih sistemih zbiranja, sortiranja in recikliranja na trgih, kjer poslujete, ter katere izzive pri tem še zaznavate?
- Kako v svojih embalažnih rešitvah uresničujete zahteve Uredbe PPWR glede minimizacije embalaže in preprečevanja praznega prostora?
- Kako obvladujete zahteve glede omejevanja oz. postopne opustitve nevarnih snovi (SOC/SVHC) v embalaži – natančneje v povezavi z Uredbo PPWR (težkih kovin in PFAS)?
- Kako ocenjujete pripravljenost slovenskih podjetij na izvajanje zahtev Uredbe PPWR?
- Kje vidite največje priložnosti in tveganja, ki jih Uredbe PPWR prinaša za proizvajalce in ponudnike embalaže?

DS Smith: »Embalaža že dolgo ni več zgolj zaščita izdelka«

V DS Smith krožnost vključujemo že v fazi razvoja embalaže. Naše rešitve temeljijo predvsem na valovitem kartonu, ki je v Evropi dobro vključen v obstoječe tokove zbiranja in recikliranja. Pri razvoju embalaže se osredotočamo na zmanjševanje porabe materialov, optimizacijo dimenzij in logistike, zasnovo za recikliranje ter na to, da embalaža po uporabi ostane uporaben materialni vir. Pomemben del našega pristopa h krožnosti je tudi sodelovanje s kupci že v zgodnjih fazah razvoja. Embalaža že dolgo ni več zgolj tehnična zaščita izdelka. Pomembno vpliva na stroške, logistiko, skladnost z zakonodajo, uporabo materialov in okoljski odtis celotne vrednostne verige.

PPWR vidimo kot pomemben korak k bolj poenotenim pravilom za embalažo na ravni EU. Pri razvoju embalaže zato sledimo načelom zasnove za recikliranje, pri čemer upoštevamo sestavo materialov, funkcionalnost embalaže, možnost sortiranja in recikliranja ter pričakovane zahteve prihodnjih meril za reciklabilnost. Pri ponovni uporabi je pomembno, da se rešitev presoja glede na konkretno uporabo, logistični model, varnost izdelka in realne okoljske učinke. V vseh primerih je ključno, da embalaža izpolni svojo osnovno funkcijo: zaščiti izdelek, saj je preprečevanje poškodb in izgub pomemben vidik trajnosti. Ker se del podrobnih izvedbenih pravil PPWR še oblikuje, je naš pristop pragmatičen: kupcem pomagamo razumeti zahteve, oceniti obstoječe rešitve in pravočasno načrtovati prilagoditve, brez preuranjenih ali nepreverjenih trditev o skladnosti na področjih, kjer metodologije še niso dokončno harmonizirane.

Nina Maurovič, vodja marketinga in trajnosti za vzhodno regijo EMEA; DS Smith Slovenija d.o.o.

Naše embalažne rešitve temeljijo na valovitem kartonu, ki ima v Evropi dobro razvite sisteme zbiranja in recikliranja. Vendar pri tem ne moremo navajati enotnega odstotka, saj je reciklabilnost vedno odvisna od konkretne zasnove embalaže, morebitnih dodatnih materialov, potiskov, premazov, lepil in tudi od lokalne infrastrukture za zbiranje, sortiranje in recikliranje. Največji izziv vidimo v razlikah med nacionalnimi sistemi in v tem, da se evropska merila za ocenjevanje reciklabilnosti še harmonizirajo. Za podjetja bo zato pomembno, da ne razmišljajo samo o materialu, temveč o celotni embalažni rešitvi: kako je zasnovana, kako se uporablja, kako vstopa v tok odpadne embalaže in ali jo je mogoče dejansko reciklirati v praksi.

Minimizacija embalaže je že danes eden naših ključnih razvojnih principov. Pri projektih proaktivno iščemo ravnovesje med čim manjšo porabo materiala, ustrezno zaščito izdelka, učinkovitim transportom in praktično uporabo v dobavni verigi. Preprosto zmanjševanje materiala ni vedno

trajnostno, če zaradi tega pride do poškodb izdelka, slabše stabilnosti palet ali večjega odpada. Zato embalažo razvijamo na podlagi dimenzij izdelka, zahtev logistike, načina polnjenja in rokovanja ter potreb kupca. Cilj je zmanjšati nepotreben prazen prostor in odvečen material, hkrati pa ohraniti funkcionalnost embalaže. PPWR bo to področje dodatno formaliziral, zato bo za podjetja pomembno, da bodo znala dokazati, zakaj je izbrana embalažna rešitev ustrezna in ne pretirana.

● *V vseh primerih je ključno, da embalaža izpolni svojo osnovno funkcijo: zaščiti izdelek.*

V DS Smithu smo se na zahteve člena 5 Uredbe PPWR pripravljali pravočasno in danes lahko kupcem potrjujemo skladnost naših embalažnih rešitev glede omejitev za težke kovine in PFAS v primerih, kjer te zahteve veljajo. PFAS v embalažo ne dodajamo namerno, skladnost pa zagotavljamo z ustreznimi postopki preverjanja in testiranja. Za nas je pomembno, da strankam zagotavljamo embalažo, ki poleg funkcionalnosti in krožnosti izpolnjuje tudi najvišje zahteve glede varnosti in skladnosti.

Opazamo, da se zanimanje za PPWR med slovenskimi podjetji hitro povečuje, predvsem zaradi vpliva uredbe na stroške, skladnost poslovanja in prihodnje zahteve kupcev. Pripravljenost je zelo različna. Večja in mednarodno vpeta podjetja PPWR praviloma že spremljajo, ker se z zahtevami srečujejo prek korporativnih funkcij, kupcev, dobaviteljev in notranjih sistemov skladnosti. Pri manjših podjetjih pa pogosto opazimo, da razumevanje zahtev še ni povsem enotno. Podjetja vedo, da prihajajo nove zahteve, niso pa vedno prepričana, katere obveznosti veljajo zanje, kdaj začnejo veljati in kakšno dokumentacijo bodo potrebovala. Največji izziv ne bo samo zamenjava materiala ali sprememba dimenzije škatle. PPWR prinaša tudi večjo potrebo po podatkih, sledljivosti odločitev, tehnični dokumentaciji in sodelovanju med nabavo, razvojem, proizvodnjo, marketingom, trajnostnimi funkcijami in dobavitelji. Podjetja, ki bodo začela pravočasno, bodo imela bistveno manj operativnega pritiska kot tista, ki bodo čakala na zadnji trenutek.

Največja priložnost je, da PPWR embalažo dokončno postavlja med strateške poslovne

odločitve. Podjetja bodo morala razmišljati bolj celovito, ne le o ceni posamezne embalaže, temveč tudi o njeni materialni učinkovitosti, reciklabilnosti, logistiki, skladnosti, dokazilih in vplivu na blagovno znamko. Za proizvajalce in ponudnike embalaže je to priložnost za več inovacij, boljše svetovanje kupcem in razvoj rešitev, ki povezujejo funkcionalnost, trajnost in poslovno učinkovitost. Največje tveganje je kompleksnost implementacije. Del pravil se še podrobneje razvija, prakse po državah niso vedno enake, hkrati pa kupci že danes zahtevajo zelo podrobna dokazila. To lahko vodi v administrativno breme, prehitre interpretacije ali zahteve po podatkih, ki niso vedno smiselni ali zakonsko potrebni. Zato bo v naslednjih letih pomembno, da podjetja PPWR ne razumejo kot enkraten projekt skladnosti, saj gre za v resnici za dolgoročen proces prilagajanja embalažnih rešitev, podatkov in sodelovanja v celotni vrednostni verigi.

Za učinkovito izvajanje Uredbe so ključni tudi jasni kriteriji

Matic Štalekar, direktor, GEP Štalekar d.o.o.

Krožnost razumemo kot pomemben del razvoja sodobne embalaže. Naše rešitve iz polnega kartona temeljijo na materialu, ki je obnovljiv, široko reciklabilen in primeren za vključevanje v krožne tokove surovin. Posebno pozornost namenjamo optimizaciji konstrukcije embalaže, zmanjševanju porabe materiala in zagotavljanju čim boljše reciklabilnosti izdelkov. S tem prispevamo k učinkovitejši rabi virov in zmanjševanju okoljskega odtisa skozi celoten življenjski cikel embalaže.

Zahteve PPWR glede zasnove za recikliranje so skladne z usmeritvami, ki jih pri razvoju embalaže že vrsto let upoštevamo. Naše rešitve temeljijo na kartonskih materialih, ki so široko reciklabilni, pri oblikovanju pa stremimo k enostavni strukturi embalaže in zmanjševanju elementov, ki bi lahko oteževali recikliranje. Pri projektih skupaj s

kupci iščemo tudi možnosti za optimizacijo embalaže.

Glede na uporabljene materiale in zasnovo izdelkov ocenjujemo, da je praktično celoten portfelj naše kartonske embalaže primeren za recikliranje v obstoječih evropskih tokovih za papirno in kartonsko embalažo. Embalaža je razvita skladno z načeli standarda EN 13430:2004 in »Design for Recycling«. Ker harmonizirana metodologija za ocenjevanje reciklabilnosti po Uredbi (EU) 2025/40 še ni na voljo, pa uradne razvrstitve po novih PPWR merilih trenutno še ni mogoče podati.

● *Spremljanje izvajanja in napredka krožnega gospodarstva je ključno za oceno učinkovitosti politik in prepoznavanje dobrih praks.*

Glede minimizacije embalaže zahteve ureničujemo predvsem skozi razvoj konstrukcijsko optimiziranih rešitev, ki ob zagotavljanju ustrezne zaščite izdelka omogočajo čim manjšo porabo materiala. Pri načrtovanju embalaže si prizadevamo za zmanjševanje nepotrebne praznega prostora ter učinkovito izrabo materialov in transportnih kapacitet. Pri tem je treba poudariti, da v večini primerov osnovne dimenzijske zahteve in funkcionalne zahteve za embalažo določa kupec glede na lastnosti izdelka, proizvodne procese in logistične potrebe. Kot proizvajalec embalaže zato kupcem svetujemo in predlagamo rešitve, ki omogočajo optimalno razmerje med zaščito izdelka, uporabo materiala in skladnostjo z zahtevami Uredbe PPWR.

Zahteve glede omejevanja oziroma postopne opustitve nevarnih snovi v embalaži pa obvladujemo predvsem skozi nadzor vhodnih surovin in tesnim sodelovanjem z dobavitelji. Od dobaviteljev kartonov, tiskarskih barv, lakov, lepil in drugih uporabljenih materialov pridobivamo ustrezne izjave oz. dokazila, iz katerih izhaja, da navedenih snovi, vključno s težkimi kovinami in PFAS, v svojih proizvodnih procesih zavestno ne dodajajo oz. da jih surovine ne vsebujejo ali pa so prisotne pod predpisanimi mejnimi vrednostmi. Skladnost dodatno preverjamo z naključnimi laboratorijskimi analizami končnih embalažnih izdelkov. Na ta način zagotavljamo, da uporabljeni materiali

izpolnjujejo relevantne zahteve glede varnosti, skladnosti in omejevanja snovi, ki vzbujajo skrb.

Pripravljenost slovenskih podjetij na izvajanje zahtev Uredbe PPWR težko ocenjujemo, saj nimamo celovitega vpogleda v stanje na trgu. Kar zadeva naše kupce, pa ocenjujemo, da se na prihajajoče zahteve aktivno pripravljajo, saj že dalj časa prejemamo vprašanja glede skladnosti embalaže s PPWR, različne vprašalnike ter zahteve po izjavah in dokazilih o skladnosti izdelkov.

- *Uredba PPWR je pravno obvezujoča za vse gospodarske subjekte, ki dajejo embalažo ali embalirane izdelke na trg EU.*

Kot največjo priložnost Uredbe PPWR vidimo v spodbujanju razvoja embalažnih rešitev, ki temeljijo na reciklabilnih materialih in načelih krožnega gospodarstva. Za proizvajalce kartonske embalaže lahko uredba predstavlja priložnost za nadaljnjo krepitev vloge materialov, ki so dobro vključeni v obstoječe sisteme zbiranja in recikliranja. Hkrati pričakujemo večje povpraševanje po trajnostnih embalažnih rešitvah in večjo harmonizacijo zahtev na evropskem trgu. Med največjimi tveganji pa vidimo predvsem kompleksnost novih zahtev, dodatne administrativne obremenitve ter dejstvo, da nekateri izvedbeni akti in metodologije še niso dokončno opredeljeni. Za učinkovito izvajanje Uredbe bodo zato ključni jasni kriteriji, enotna interpretacija zahtev in zadostno prehodno obdobje za prilagoditev vseh deležnikov v embalažni verigi.

Največji izziv pri ponovni uporabi recikliranih materialov je v čistosti materiala

Z vidika krožnega gospodarstva v proizvodnji embalaže ponovno uporabljamo material, ki nastaja kot tehnološki izmet v proizvodnem procesu. Poleg tega pri proizvodnji določene embalaže uporabljamo tudi kupljene reciklirane materiale PCR (Post-Consumer Recycled) in PIR (Post-Industrial Recycled).

Načela recikliranja in ponovne uporabe vključujemo že v fazi razvoja novih izdelkov. Pri tem uporabljamo računalniške simulacije za optimizacijo oblike izdelkov, s čimer zmanjšujemo njihovo maso in posledično porabo materiala. Ker imajo reciklirani materiali praviloma nekoliko slabše tehnične lastnosti od primarnih materialov, obstoječe izdelke ustrezno prilagajamo, da kljub uporabi recikliranih surovin ohranijo zahtevane mehanske in funkcionalne lastnosti.

Gašper Jereb, vodja raziskav in razvoja, Plastik SI d.o.o.

Večina naše embalaže je izdelana iz polipropilena (PP) in polietilena (PE), ki sta v sistemih zbiranja in recikliranja 100-odstotno reciklabilna. Največji izziv pri uporabi recikliranih materialov predstavlja njihova kakovost oziroma čistost. Nečistoče, prisotnost vonjav ter mešanice različnih vrst plastičnih materialov lahko povzročajo nestabilnost proizvodnega procesa in vplivajo na kakovost končnih izdelkov.

Zadnje čase veliko pozornosti namenjamo tudi zahtevam Uredbe PPWR glede

minimizacije embalaže in zmanjševanju praznega prostora. To dosegamo z uporabo enega tipa materiala, ki je 100-odstotno reciklabilen, z optimizacijo pakiranja na paletno enoto in z zmanjševanjem količine transportne embalaže. Kjer je mogoče, uporabljamo tudi reciklirano transportno embalažo.

V zadnjem obdobju opažamo izrazit porast zahtev kupcev po izjavah o skladnosti naših izdelkov z Uredbo PPWR, kar kaže, da se trg na njeno izvajanje intenzivno pripravlja. Z vidika zagotavljanja varnosti in skladnosti pred potrditvijo nove surovine od dobaviteljev tudi mi zahtevamo izjavo o skladnosti z Uredbo PPWR.

Največje priložnosti vidimo v širši uporabi recikliranih materialov in v dejstvu, da bodo kupci embalaže vse pogostejše posegali po optimiziranih izdelkih, izdelanih iz materialov PCR in PIR. Pričakujemo tudi, da bo Uredba PPWR pomembno prispevala k zmanjšanju odlaganja plastične embalaže v okolje.

Po drugi strani kot največja tveganja prepoznavamo nekonstantno kakovost materialov PCR in PIR med posameznimi proizvodnimi serijami. V proizvodnji se srečujemo z več neskladnimi izdelki, ki jih je potrebno zavreči, manjša se produktivnost in povečujejo se stroški proizvodnje. Poleg tega pričakujemo, da bodo zaradi obvezne uporabe recikliranih materialov njihove cene v prihodnje presegle cene primarnih (angl. prime) materialov.

Svetovanje v skladu z Uredbo PPWR – od razumevanja zahtev do uspešne implementacije

S strokovnim svetovanjem o Uredbi PPWR, njenih zahtevah in pri implementaciji v vaše poslovne procese vam v Fit medii d.o.o. / Zelena Slovenija pomagamo zagotavljati skladnost embalaže z zakonodajnimi zahtevami. Izvedemo pregled obstoječe embalaže in embalažnih tokov, identificiramo tveganja, pripravimo načrt prilagoditev in vas usmerjamo pri izpolnjevanju novih zahtev glede reciklabilnosti, zmanjševanja embalaže, uporabe recikliranih materialov in razširjene odgovornosti proizvajalcev. V kolikor je tematika za vas aktualna, nas kontaktirajte in dogovorili se bomo za informativni sestanek. Kontakt: 03 42 66 700, info@zelenaslovenija.si.

Več informacij na povezavi:

<https://www.zelenaslovenija.si/o-zeleni-sloveniji/svetovanje-v-skladu-z-uredbo-eu-o-embalazi-in-odpadni-embalazi-ppwr-packaging-and-packaging-waste-regulation/>

MAG. JANA BLATNIK MIHOVEC IN SAŠA KLAKOČAR OKOLJE V ZDRAVSTVU

V zdravstvu je varnost pacienta prva – okoljski izziv pa vse večji

UKC Ljubljana kot največja zdravstvena ustanova v Sloveniji vsak dan usklajuje zahteve, ki jih ni enostavno povezati: najvišjo raven varnosti pacientov, stroge higienske standarde in zmanjševanje vplivov na okolje. V 35 stavbah letno nastane skoraj 3.600 ton odpadkov, sistem pa vključuje več deset vrst odpadkov, zahtevno logistiko in več kot 200 iztokov odpadnih voda. Kot poudarjata mag. Jana Blatnik Mihovec, dipl. san. inž., svetovalka za področje varstva okolja, in Saša Klakočar, mag. san. inž., strokovna sodelavka, trajnostni prehod zdravstva ni zgolj vprašanje ločevanja odpadkov, temveč sistemskih rešitev – od odgovornejšega razvoja medicinskih izdelkov in javnega naročanja do prenove infrastrukture in preprečevanja onesnaževanja že na izvoru.

MAG. VANESA ČANJTI

● **UKC Ljubljana deluje v 35 stavbah različnih starosti in namembnosti. Kako takšna razpršena infrastruktura vpliva na organizacijo ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami?**

Tako razpršena infrastruktura predstavlja velik organizacijski izziv, saj ima vsaka stavba svoje posebnosti – od starosti instalacij, prostorske omejenosti, različnih internih poti pa do različnih vrst dejavnosti, ki se v njih izvajajo. V praksi to pomeni, da moramo sistem ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami prilagajati posameznim objektom. Poseben izziv predstavljajo starejše stavbe, kjer prostorska zasnova ni bila načrtovana za današnje količine odpadkov in sodobne okoljske standarde. Sistem zato zahteva natančno logistiko, stalni nadzor, usklajevanje številnih deležnikov ter veliko notranje koordinacije.

● **Kolikšne količine odpadkov letno nastanejo v UKC Ljubljana in kako se delijo po posameznih vrstah zdravstvenih in komunalnih odpadkov?**

Kot največja zdravstvena ustanova v Sloveniji dnevno ustvarja različne vrste nevarnih in nevarnih odpadkov. Povprečna dnevna količina odpadkov v zadnjih petih letih znaša 9,8 tone, kar na letni ravni predstavlja 3.595 ton, od tega 214 ton nevarnih odpadkov, pri čemer je 85 % infektivnih odpadkov iz zdravstva. Glavnino predstavljajo odpadki, ki nastanejo kot posledica zdravstvene dejavnosti, lahko so nevarni ali nenevarni. Med njimi je količinsko največ neinfektivnih odpadkov iz zdravstva, sledijo infektivni odpadki iz zdravstva, odpadne kemikalije, odpadna zdravila, ostri predmeti, deli teles in organov, tudi vrečke s krvjo in konzervirano krvjo ter nekaj amalgamskih odpadkov. Ločeno zbiramo več vrst odpadne embalaže, mešane komunalne odpadke, kosovne odpadke, organske kuhinjske odpadke, odpadno električno in elektronsko opremo, iztrošene baterije, prazne tonerje rabljena oblačila, tekstil, idr.

V posameznem letu zberemo tudi do 50 različnih vrst odpadkov.

● **Kako se je v zadnjih letih spreminjala količina zdravstvenih odpadkov in kateri dejavniki najbolj vplivajo na njihovo rast?**

Trend v zadnjih letih kaže, da skupne količine odpadkov iz zdravstva v UKC Ljubljana ostajajo razmeroma stabilne, z manjšimi letnimi nihanji. Po obdobju epidemije Covid so bile količine nekoliko višje predvsem zaradi povečanih higienskih zahtev, uporabe osebne zaščitne opreme ter večje uporabe materialov za enkratno uporabo.

Čeprav skupna količina odpadkov ne narašča izrazito, pa je opazen trend povečevanja npr. odpadnih kemikalij ter odpadnih citotoksičnih in citostatičnih zdravil. To kaže, da zdravstvena dejavnost postaja vse bolj kompleksna tudi z vidika ravnanja z odpadki.

Hkrati ostaja zelo visok delež odpadkov iz zdravstvene dejavnosti brez posebnih nevarnih lastnosti, kar je povezano predvsem z obsegom zdravstvenih storitev, številom pacientov ter vedno večjo uporabo izdelkov za enkratno uporabo. Pomemben delež predstavlja odpadna embalaža, saj je veliko medicinskih izdelkov posamezno pakiranih zaradi zagotavljanja sterilnosti in varnosti.

● **V zdravstveni dejavnosti opazamo izrazit porast izdelkov za enkratno uporabo ter več-materialnih izdelkov, ki jih je težko reciklirati. Kako se ta trend odraža v praksi UKC Ljubljana?**

V praksi to pomeni bistveno večje količine odpadkov in precej zahtevnejše ločevanje. Veliko sodobnih izdelkov je sestavljenih iz kombinacije plastike, kovin, stekla, papirja in drugih materialov, ki jih zaradi varnosti ali sestave ni mogoče učinkovito reciklirati. Zaradi zahtev po sterilnosti in preprečevanju okužb je uporaba izdelkov za enkratno uporabo pogosto nujna, kar dodatno povečuje

Mag. Jana Blatnik Mihovec, dipl. san. inž., svetovalka za področje varstva okolja, in Saša Klakočar, mag. san. inž., strokovna sodelavka, trajnostni prehod zdravstva v UKC Ljubljana

količine odpadkov. Z vidika okolja to predstavlja velik izziv, saj zdravstveni sektor težko sledi ciljem zmanjševanja odpadkov na enak način kot druge dejavnosti.

● **Kako se zdravstveni sektor sooča z nasprotjem med zahtevami po higieni, varnosti pacientov in cilji zmanjševanja odpadkov?**

V zdravstvu je varnost pacientov vedno na prvem mestu. To pomeni, da morajo biti številni postopki in materiali podrejeni higienskim zahtevam, tudi če to povzroča več odpadkov. Izziv je predvsem v iskanju ravnotežja med zagotavljanjem visoke stopnje varnosti ter uvajanjem bolj trajnostnih rešitev tam, kjer je to mogoče brez vpliva na kakovost zdravstvene oskrbe. Veliko poudarka je zato na pravilnem ločevanju odpadkov, zmanjševanju nepotrebne embalaže, optimizaciji procesov ter ozaveščanju zaposlenih.

● **Kateri tipi zdravstvenih odpadkov danes predstavljajo največji organizacijski, finančni ali varnostni izziv?**

Največji izziv predstavljajo infektivni odpadki iz zdravstva. Ti zahtevajo poseben režim zbiranja, skladiščenja, transporta in končne obdelave. Z vidika varnosti so posebej občutljivi ostri predmeti zaradi možnosti poškodb in

okužb. Finančno pa so zahtevni predvsem odpadki, ki zahtevajo posebne postopke odstranjevanja ali termične obdelave. Organizacijsko največji izziv predstavlja zagotavljanje pravilnega ločevanja že na mestu nastanka.

Poseben izziv predstavljajo tudi infektivni odpadki, ki nastajajo pri obravnavi pacientov z zelo nalezljivimi boleznimi. Za takšne odpadke običajna obdelava z avtoklaviranjem ni vedno zadostna, zato je potrebna njihova termična obdelava oziroma sežig. Ker v Sloveniji trenutno ni ustreznih zmogljivosti za sežig tovrstnih zdravstvenih odpadkov, njihovo ravnanje predstavlja pomemben sistemski izziv. V primeru pojava visoko nalezljivih bolezni bi bilo zato treba zagotoviti ustrezne rešitve za varno in zakonito odstranitev teh odpadkov, kar trenutno predstavlja eno izmed odprtih področij slovenskega sistema ravnanja z zdravstvenimi odpadki.

● **Kako obsežen sistem upravljanja zdravstvenih odpadkov zahteva ustanova, kot je UKC Ljubljana – tako z vidika logistike, kadrov kot notranjih procesov?**

Gre za zelo kompleksen sistem, ki vključuje številne interne poti, zbirna mesta, začasne

zbiralnice, usklajevanje zunanjih izvajalcev ter stalno komunikacijo med zdravstvenim in podpornim osebjem. Sistem zahteva jasno določene postopke, redna usposabljanja zaposlenih, nadzor nad pravilnim ravnanjem ter stalno prilagajanje spremembam v zdravstveni dejavnosti in zakonodaji. Pomemben del predstavlja tudi sledljivost in dokumentiranje ravnanja z odpadki.

● **Kako zahtevno je zagotavljati pravilno ločevanje odpadkov v okolju, kjer sodeluje več tisoč zaposlenih različnih profilov?**

To je eden največjih vsakodnevnih izzivov. V tako velikem sistemu sodelujejo različni poklicni profili, ki delajo v različnih režimih in pod časovnimi pritiski. Zato je potrebno stalno izobraževanje, obnavljanje znanja, jasno označevanje zbirnih mest ter sprotno opozarjanje na pravilno ravnanje. Tudi manjše napake pri ločevanju lahko vplivajo na varnost zaposlenih, povečajo stroške ali zmanjšajo možnosti recikliranja.

● **Kakšni so danes okvirni stroški ravnanja z zdravstvenimi odpadki in kateri del procesa predstavlja največji finančni izziv?**

Stroški ravnanja z zdravstvenimi odpadki so visoki in se v zadnjih letih povečujejo. Največji finančni izziv predstavljajo posebni zdravstveni odpadki, ki zahtevajo posebne postopke obdelave in odstranjevanja. Pomemben strošek predstavljajo tudi najem ustrezne opreme za zbiranje, transport, embalaža, skladiščenje, zaščitna oprema ter zagotavljanje skladnosti z zakonodajo. Dodatno breme prinašajo vedno višje količine odpadkov ter rast cen storitev ravnanja z njimi.

● **Kako javno naročanje vpliva na možnosti izbire bolj trajnostnih medicinskih izdelkov in materialov?**

Javno naročanje ima velik vpliv, saj določa pogoje, pod katerimi se izdelki nabavljajo. V praksi pa je pogosto težko uskladiti zahteve po kakovosti, varnosti, dostopnosti in najnižji ceni z okoljskimi cilji. Trajnostni izdelki so pogosto dražji ali pa trg še ne ponuja dovolj ustreznih alternativ za zdravstveno dejavnost.

● **Se pri nabavi že pojavljajo zahteve po bolj trajnostnih ali reciklabilnih izdelkih oziroma ali trg zdravstvenih dobaviteljev temu sploh sledi?**

Da, določene zahteve po bolj trajnostnih rešitvah se že pojavljajo, predvsem pri embalaži in posameznih vrstah materialov. Vendar trg zdravstvenih dobaviteljev temu še ne sledi v zadostni meri, predvsem zaradi zelo strogih zahtev glede sterilnosti, varnosti in certifikacije medicinskih izdelkov.

● **Ali imate občutek, da ponudniki medicinskega materiala prevzemajo dovolj odgovornosti za celoten življenjski cikel izdelkov?**

Na tem področju je še veliko prostora za izboljšave. Večina odgovornosti za ravnanje z odpadki je še vedno na zdravstvenih ustanovah. Pričakovali bi več vključevanja proizvajalcev in dobaviteljev v razvoj izdelkov, ki bi bili bolj primerni za recikliranje ali bi povzročali manj odpadkov.

● **Več strokovnjakov opozarja na nejasnosti pri upravljanju zdravstvenih odpadkov v Sloveniji. Kje vi vidite največje zakonodajne dileme?**

Izzivi se pojavljajo predvsem pri interpretaciji določenih zahtev, razvrščanju posameznih vrst odpadkov ter pri usklajevanju različnih področnih predpisov. Zdravstvene ustanove se pogosto srečujejo z zelo kompleksnimi zahtevami, ki jih v praksi ni vedno enostavno izvajati.

● **Ali so po vašem mnenju predpisi dovolj prilagojeni realnosti velikih bolnišničnih sistemov, kot je UKC Ljubljana?**

Določeni predpisi so zelo splošni in ne upoštevajo vedno kompleksnosti velikih bolnišničnih sistemov. Velike ustanove imajo drugačne logistične in organizacijske izzive kot manjši zdravstveni objekti, zato bi bilo smiselno več prilagajanja realnim razmeram v praksi.

● **Se v praksi dogaja, da različni nadzorni organi isto problematiko interpretirajo različno?**

Da, v praksi se to občasno dogaja. Različne interpretacije lahko povzročajo dodatne organizacijske in administrativne obremenitve ter otežujejo enotno izvajanje postopkov.

● **UKC Ljubljana ima več kot 200 iztokov odpadnih voda. Kako kompleksen je nadzor nad tako razvejanim sistemom in kako obsežen sistem monitoringa to zahteva?**

Gre za izredno kompleksen sistem, ki zahteva stalni monitoring, redne preglede in dobro poznavanje internih instalacij. Zaradi različnih dejavnosti v posameznih objektih nastajajo tudi različne vrste odpadnih voda, zato je potreben sistematičen nadzor nad posameznimi iztoki in potencialnimi tveganji.

UKC Ljubljana glede na vrsto dejavnosti, ki jo opravlja, sodi med povzročitelje industrijske odpadne vode v smislu veljavne zakonodaje. Vendar sama pravna opredelitev odpadne vode kot industrijske še ne pomeni, da gre za pomembnega ali nadpovprečnega onesnaževalca.

Rezultati monitoringa kažejo, da na posameznih iztokih občasno prihaja do prekoračitev predpisanih mejnih vrednosti, zaradi česar UKC Ljubljana v posameznih primerih ne izpolnjuje vseh zakonsko določenih zahtev. Takšne prekoračitve lahko predstavljajo prekršek oziroma neskladnost z zakonodajo, vendar same po sebi ne dokazujejo, da UKC Ljubljana predstavlja enega večjih obremenjevalcev kanalizacijskega sistema ali Centralne čistilne naprave Ljubljana.

Družba VOKA SNAGA d.o.o., kot upravljavec Centralne čistilne naprave Ljubljana, je v preteklosti podala mnenje, v katerem navaja, da odpadna voda iz dejavnosti UKC Ljubljana po svojih lastnostih pretežno ustreza komunalni odpadni vodi ter da zaradi njenega odvajanja niso potrebni posebni ukrepi ali intervencije pri obratovanju in vzdrževanju kanalizacijskega omrežja oziroma čistilne naprave.

● **Katere vrste snovi v odpadnih vodah zdravstvenih ustanov predstavljajo največje okoljsko tveganje in katere parametre posebej spremljate?**

Posebno pozornost namenjamo preprečevanju prisotnosti kemikalij, laboratorijskih reagentov, ostankov zdravil, razkužil ter drugih nevarnih snovi, ki bi lahko vplivale na okolje ali delovanje komunalnih čistilnih naprav. Spremljajo se različni fizikalni in kemijski parametri v skladu z zakonodajo in okoljevarstvenimi zahtevami kot so usedljive snovi, AOX, neraztopljene snovi, pH, temperatura itd.

● **V zdravstvenem sistemu se uporabljajo številne kemikalije, laboratorijska barvila, razkužila in zdravila. Kako obvladujete tveganja njihovega prehajanja v okolje?**

Ključnega pomena je preprečevanje onesnaženja že na izvoru. To vključuje pravilno ravnanje z nevarnimi tekočinami, zbiranje določenih odpadkov ločeno od kanalizacijskega sistema ter stalno ozaveščanje zaposlenih. Pomembno vlogo imajo tudi interni postopki in nadzor nad ravnanjem z nevarnimi snovmi.

● **Kako težko je preprečevati onesnaževanje že na izvoru – še preden odpadna voda vstopi v kanalizacijski sistem – in katere omejitve pri tem predstavljajo stare stavbe ter zastarele interne instalacije?**

Preprečevanje onesnaževanja na izvoru je v zdravstveni dejavnosti zelo zahtevno predvsem zaradi velikega števila različnih procesov, zaposlenih in uporabljenih snovi. V bolnišnici se vsakodnevno uporabljajo

zdravila, laboratorijske kemikalije, razkužila in druga sredstva, zato je ključnega pomena dosledno upoštevanje postopkov ravnanja že na mestu njihove uporabe. Najpomembnejši ukrepi so ozaveščanje in usposabljanje zaposlenih, ustrezni delovni postopki ter nadzor nad ravnanjem z nevarnimi snovmi. Starejše stavbe in kompleksni kanalizacijski sistemi pri tem predstavljajo predvsem izziv pri spremljanju tokov odpadnih voda, ugotavljanju izvora morebitnih obremenitev ter načrtovanju tehničnih izboljšav. Za dolgo-ročno učinkovito obvladovanje tveganj so zato poleg organizacijskih ukrepov potrebne tudi postopne infrastrukturne posodobitve.

● **Katere investicije, tehnološke rešitve ali systemske spremembe bodo po vašem mnenju v prihodnjih letih ključne za učinkovitejšo upravljanje zdravstvenih odpadkov in odpadnih voda – tako z okoljskega kot stroškovnega vidika?**

Ključne bodo predvsem infrastrukturne prenove, digitalizacija nadzora, izboljšanje sledljivosti odpadkov ter uvajanje sodobnejših sistemov zbiranja in monitoringa. Pomembno področje bo tudi razvoj bolj trajnostnih medicinskih materialov in embalaže ter večje vključevanje proizvajalcev v odgovornost za celoten življenjski cikel izdelkov.

Na področju odpadnih voda se pogosto omenjajo različne tehnološke rešitve, kot so dodatni filtracijski sistemi, usedalniki, lokalne čistilne naprave ali druge oblike predčiščenja odpadnih voda neposredno na mestu nastanka. Takšne rešitve bi lahko prispevale k zmanjševanju obremenitev okolja, vendar je njihova izvedba v velikem in prostorsko razvejanem sistemu, kot je UKC Ljubljana, izjemno zahteven projekt. Bolnišnica obsega številne stavbe različnih starosti, dejavnosti in tehničnih rešitev, zato bi uvedba takšnih sistemov zahtevala obsežne posege v infrastrukturo, natančno analizo učinkov ter zelo velika finančna sredstva.

Zato bo tudi v prihodnje ključen poudarek na preprečevanju onesnaževanja na izvoru, odgovorni uporabi kemikalij in zdravil, stalnem izobraževanju zaposlenih ter postopnem uvajanju tehničnih in organizacijskih izboljšav, ki bodo okoljsko učinkovite in hkrati ekonomsko vzdržne.

Zeleni utrip

EVROPSKA KOMISIJA SPREJELA POENOSTAVLJE- NE STANDARDE ESRS

Evropska komisija je 3. julija sprejela revidirane evropske standarde poročanja o trajnosti (ESRS) ter prostovoljni standard poročanja za manjša podjetja. Gre za pomemben del paketa Omnibus I, katerega cilj je zmanjšati administrativna bremena ob ohranitvi kakovosti trajnostnih razkritij.

Prenovljeni ESRS bodo zmanjšali število obveznih podatkovnih točk za več kot 60 odstotkov, podjetjem pa naj bi stroške poročanja znižali za več kot 30 odstotkov. Novi standardi bodo obvezni za poslovna leta od leta 2027 naprej, uporabljati pa jih bo mogoče že za leto 2026, ko bo delegirani akt dokončno potrjen.

Pomembna novost je tudi prostovoljni standard za manjša podjetja, ki niso zavezana poročanju po CSRD, vendar sodelujejo v dobavnih verigah večjih družb. Ta naj bi omejil obseg informacij, ki jih bodo večja podjetja lahko zahtevala od svojih dobaviteljev.

Medtem ko računovodska stroka pozdravlja poenostavitve, vlagateljske organizacije opozarjajo, da bi zmanjšanje obsega razkritij lahko oslabilo primerljivost ESG podatkov. Evropska komisija poudarja, da cilj sprememb ni zmanjšanje pomena trajnostnega poročanja, temveč njegovo večjo učinkovitost in osredotočenost na bistvene informacije.

ECB UVAJA PODNEBNI DEJAV- NIK PRI VREDNOTENJU ZAVA- ROVANJ ZA BANČNA POSOJILA

Evropska centralna banka (ECB) je začela uporabljati nov podnebni dejavnik pri vrednotenju podjetniških obveznic, ki jih banke zastavijo kot zavarovanje za posojila. Pri določanju njihove vrednosti bo upoštevala izpostavljenost podnebnim prehodnim tveganjem, kar lahko zmanjša znesek financiranja, ki ga banke prejmejo na podlagi teh zavarovanj.

Ukrep temelji na lanskoletnih napovedih ECB in rezultatih stresnih testov, ki so pokazali, da lahko podnebne spremembe in prehod v nizkoogljično gospodarstvo pomembno vplivajo na vrednost finančnih sredstev ter povečajo tveganje izgub za evrosistem.

Pri ocenjevanju obveznic bo ECB upoštevala sektorsko izpostavljenost prehodnim tveganjem, emisije toplogrednih plinov, načrte podjetij za razogljčenje, kakovost podnebnih razkritij in značilnosti posamezne obveznice. Največji vpliv se pričakuje v energetskem, transportnem in materialnem sektorju.

Ker zgodovinski podatki ne odražajo prihodnjih učinkov podnebnih sprememb, ECB uporablja scenarijske analize, usmerjene v prihodnost. Metodologijo bo redno posodabljala glede na nove podatke, regulativne spremembe in razvoj metod ocenjevanja tveganj. Neposredni vpliv na banke naj bi bil za zdaj omejen, saj podjetniške obveznice predstavljajo le manjši del uporabljenih zavarovanj. Podoben pristop je nedavno napovedala tudi Bank of England.

EVROPSKI PARLAMENT PODPI- RA ŠIRITEV OGLJIČNE DAJA- TVE CBAM NA VEČ IZDELKOV

Odbor Evropskega parlamenta za okolje (ENVI) je podprl predlog Evropske komisije za razširitev mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM), s katerim želi

EU preprečiti selitev proizvodnje v države z manj strogimi podnebnimi pravili. Poleg širitve seznama izdelkov odbor predlaga tudi strožje ukrepe proti izogibanju pravilom.

CBAM, ki velja od leta 2026, izenačuje stroške ogljika med evropskimi proizvajalci in uvozniki iz tretjih držav. Komisija je decembra 2025 predlagala razširitev sistema z osnovnih surovin, kot so jeklo, aluminij, cement in električna energija, na približno 180 izdelkov z visoko vsebnostjo jekla ali aluminija, med njimi strojne dele, avtomobilske komponente, gospodinjske aparate in gradbeno opremo.

Odbor ENVI predlaga zaprtje vrzeli, ki omogočajo izogibanje pravilom z manjšimi spremembami izdelkov ali delno predelavo, strožji nadzor spletne prodaje ter možnost, da Evropska komisija pri ugotovljenem izogibanju uporabi dejansko državo izvora izdelka.

Poslanci so zavrnil tudi predlog, da bi podjetja obveznosti CBAM lahko izpolnjevala z ogljičnimi krediti iz 6. člena Pariškega sporazuma, saj menijo, da to sodi v prihodnjo prenovo sistema ETS.

Odbor je podprl še začasni sklad za razogljčenje evropske industrije za obdobje 2027–2029 in predlagal razširitev upravičencev tudi na proizvajalce gnojil ter druga podjetja, ki jih prizadenejo višji stroški ogljika. Evropski parlament bo o pogajalskem izhodišču predvidoma glasoval septembra.

LUCIJA MEDVED ZAVAROVALNICA SAVA

Zaupanje ni rezultat komunikacije, temveč njen temelj

Organizacijske vrednote zaživijo šele takrat, ko jih zaposleni soustvarjajo in vsak dan udeležujejo. To je eno ključnih sporočil Lucije Medved, vodje skupine II v Službi za marketing in odnose z javnostmi v Zavarovalnici Sava ter prejemnice naziva Osebnost internega komuniciranja 2026, ki so ji ga podelili na 6. KIK konferenci. Interno komuniciranje razume kot pomemben strateški vzvod za gradnjo zaupanja, pripadnosti in uspešnega uvajanja sprememb. V intervjuju razkriva, kako so skoraj vse zaposlene vključili v prenovno organizacijskih vrednot, zakaj transparentnost nima alternative ter kakšno vlogo bodo pri internem komuniciranju igrali umetna inteligenca in digitalna orodja.

MAG. MARJETKA RAUŠL LESJAK

● Kako razumete vlogo internega komuniciranja v sodobnih organizacijah?

Ko sem več kot 20 let nazaj, tedaj še kot študentka, svojo poslovno pot začela na področju komunikacij, je bilo interno komuniciranje podporna funkcija, ki je skrbela predvsem za pretok informacij. Danes se aktivno odziva na potrebe modernega časa in človeka, zato je mnogo več od tega. Delujemo namreč v okolju hitrih sprememb, zato potrebujejo zaposleni več kot zgolj informacije – želijo razumeti, zakaj se določene odločitve sprejemajo, kakšna je njihova vloga pri tem, kako bodo vplivale na njihovo prihodnost in kako lahko sami prispevajo k skupnemu uspehu. In pomembno je, da jim organizacija prisluhne, saj so konec koncev prav oni srce podjetja, najbogatejši vir izkušenj in znanj. Interno komuniciranje vidim kot eno ključnih strateških orodij za povezovanje ljudi, organizacijske kulture in poslovnih ciljev.

Naša naloga je torej ustvarjati jasnost, graditi zaupanje, povezovati ljudi okoli skupnega namena in vedno stati na strani iskrenosti in transparentnosti v komuniciranju. Če zaposleni čutijo iskrenost, razumejo vizijo podjetja, se z njo identificirajo in jo soustvarjajo,

je uspeh veliko lažje dosegljiv. Zato interno komuniciranje razumem kot nekakšen most med strategijo in ljudmi.

● Katere vrednote vas osebno poganjajo na tem področju?

Ljubezen do lepe slovenske besede mi je bila položena v zibko, za kar sem neznansko hvaležna, prav tako verjetno tudi ljubezen do ljudi oz. dela z njimi. Skozi interno komuniciranje sta se ti dve ljubezni povezali, se očitno še okrepili in danes zares čutim, da sem točno tam, kjer moram biti – v najbolj intimni veji korporativnega komuniciranja, če lahko tako rečem.

Poleg tega pa izredno cenim iskrenost in transparentnost, ki v internem komuniciranju ne smeta umanjati, pa seveda tudi radovednost in nenehno raziskovanje širše slike, ki jo doda kontekst in obogati vsebino.

In seveda trdno verjamem v moč empatije, spoštovanja in povezovanja. Najboljše ideje in najbolj zdrave organizacijske kulture nastajajo takrat, ko ljudje čutijo, da so slišani in vključeni.

● Kako v praksi gradite zaupanje in občutek pripadnosti med zaposlenimi?

Zaupanje ne pride čez noč, gradi se vsak dan in predvsem skozi doslednost med besedami in dejanji. Prav tako je tek na dolge proge gradnje občutka pripadnosti, katerega pogoj je, da je zaposleni slišan in da prepozna svoj doprinos k skupnemu uspehu. Ključno se mi zdi, da zaposleni dobijo priložnost sodelovati pri vsebinah in procesih, ki vplivajo na njihov delovni vsakdan in prihodnost podjetja. Ko ljudje vidijo, da njihovo mnenje nekaj pomeni in da lahko soustvarjajo spremembe, se občutek pripadnosti bistveno poveča.

V Zavarovalnici Sava gradimo pripadnost tudi z aktivno skrbjo za zaposlene skozi mnoge ukrepe, ki odgovarjajo na potrebe modernega zaposlenega, in ustvarjanjem priložnosti za povezovanje med različnimi ekipami, kar je v velikem in geografsko razpršenem podjetju izrednega pomena. Ljudje smo različni, zato je pomembno, da si znamo prisluhniti in spoštovati drug drugega.

In seveda je pomembna tudi transparentna komunikacija. Tudi kadar so teme zahtevne, je bolje komunicirati odkrito, kot ustvarjati informacijsko praznino. To namreč ljudje

-
- *Interno komuniciranje vidim kot eno ključnih strateških orodij za povezovanje ljudi, organizacijske kulture in poslovnih ciljev.*
-

pogosto in zelo hitro zapolnimo s predvidevanji, s tem pa se ustvarja občutek negotovosti, nezaupanja.

- **Interno komuniciranje vse bolj postaja strateška funkcija. Kdaj ste v Zavarovalnici Sava začutili ta premik in kaj ga je sprožilo?**

Premik se je sicer dogajal postopoma, a kot v mnogo drugih ozirih je bil Covid 19 tudi v smislu internega komuniciranja poseben sprožilec. Bil je priložnost, da prav vsako podjetje postavi interno komuniciranje tja, kamor sodi – med strateško pomembne funkcije. Takrat je postalo jasno, da bo uspešen odziv podjetja odvisen tako od preiščljenega izbora ukrepov, ki bodo hkrati odgovorili na širšo situacijo in prisluhnili potrebam zaposlenih, kot od tega, kako jih bomo znali predstaviti, da jih bodo zaposleni razumeli, pozitivno sprejeli, ponotranjili in vpeljali v vsakodnevno delo. Interno komuniciranje je začelo postajati pomemben sogovornik vodstvu pri upravljanju sprememb, kulture in angažiranosti zaposlenih.

Eden takih momentov je bil v Zavarovalnici Sava tudi projekt Azimut – projekt prenove organizacijskih vrednot, poslanstva in vizije, saj je pokazal, da lahko interna komunikacija

aktivno soustvarja organizacijsko kulturo in ne zgolj komunicira rezultatov.

- **Kako lahko kakovostna interna komunikacija konkretno vpliva na poslovne rezultate podjetja, ne le na mehke kazalnike, kot so zadovoljstvo zaposlenih?**

Povezava med internim komuniciranjem in poslovnimi rezultati je bistveno bolj neposredna, kot se pogosto zdi. Ko zaposleni razumejo vizijo in prioritete podjetja, sprejemajo boljše odločitve ter delujejo bolj usklajeno. To vpliva na učinkovitost procesov, hitrost uvajanja sprememb, kakovost storitev in uporabniško izkušnjo.

Konec koncev so zaposleni prvi ambasadorji svojega podjetja. Če razumejo in živijo vizijo ter obljubo blagovne znamke, ju bodo pozitivno prenašali na stranke in ostale deležnike. Zato interna komunikacija nedvomno pomembno vpliva tudi na poslovne rezultate in konkurenčnost podjetja.

- **Projekt Azimut je izpostavljen kot primer dobre prakse. Kaj je bilo ključno, da je prenova vrednot res zaživela med zaposlenimi in ni ostala le na ravni dokumenta?**

Na projekt Azimut smo s sodelujočimi

kolegicami res ponosne in razlog je točno ta, po katerem sprašujete – vključenost. Vrednot v Zavarovalnici Sava namreč nismo oblikovali za zaposlene, ampak skupaj z njimi. Že od začetka smo si zastavili cilj, da proces ne bo zgolj komunikacijski projekt, ampak projekt soustvarjanja. Vrednote so tako nastajale skozi številne delavnice, pogovore in vključevanje zaposlenih iz različnih delov organizacije prek anket.

Drugi pomemben element je bil prenos vrednot v vsakodnevne prakse, zato smo veliko pozornosti namenili konkretnim (novim) dejanjem in povezavi z vsakodnevnimi odločitvami. Ključno nam je bilo, da vrednote zaživijo v dejanjih na vseh nivojih, ne le na papirju. Vrednote so namreč naše vodilo zares šele takrat, ko jih na vseh nivojih dosledno udeležujemo v praksi in smo zgled eden drugemu.

Projekt Azimut pa se ni ustavil pri vrednotah, v nadaljevanju so bile prav te tudi osnova za osvežitev poslanstva in vizije. Z vključitvijo ustreznih deležnikov smo skozi delavnice in posvetovanja skrbno izbrali in povezali pomen, ki sporočajo, zakaj kot zavarovalnica obstajamo in kako želimo prispevati k bolj

varni, zdravi in trajnostni prihodnosti svojih strank, zaposlenih in širše družbe.

● **V projekt se je vključilo skoraj 100 % zaposlenih, kar je izjemen rezultat. Kako dosežete tako visoko stopnjo angažiranosti?**
Res je in to nas je zelo navdušilo. Pri projektu Azimut smo v prvi vrsti veliko časa namenili načrtovanju in nato pojasnjevanju, zakaj projekt sploh izvajamo in kakšen vpliv bo imel na organizacijo ter na vsakodnevno delo. Zaposleni so razumeli, da ne gre zgolj za formalnost, ampak za oblikovanje temeljev prihodnje organizacijske kulture. Sponzor projekta je bil predsednik uprave, kar je dalo vsebini še večjo težo in veljavo.

Lahko torej rečem, da je bila visoka vključenost posledica premišljenega načrtovanja, uspešne komunikacije, skozi katero so zaposleni prepoznali smisel sodelovanja, in uporabe novega načina komuniciranja v fazi spoznavanja vrednot, poslanstva in vizije. Prvič smo namreč v internem komuniciranju uporabili igrifikacijo in omogočili zaposlenim, da zapise, njihov globlji pomen, zgodbe, simboliko barv in ambasadorje vrednot spoznajo na bolj sproščen, igriv način. Spodbujali smo jih tudi k neposrednim dejanjem, ki ustrezajo vrednotam, in opazili, da so na primer sporočila povezanosti in empatije čudovito zaokrožila med sodelavkami in sodelavci. Poslovno pomembno temo smo torej skozi komunikacijo povezali z igrivostjo in sproščenostjo, ji tako dodali poseben pečat in zaposlene zelo neprisiljeno povabili v svet vrednot. Toplo priporočam, kadar je to ustrezno glede na vsebino.

● **Kako usklajujete različne perspektive, od vodstva do zaposlenih na operativni ravni, in jih prevajate v enotna, smiselna sporočila?**

To je eden najpomembnejših delov internega komuniciranja. Vodstvo običajno razmišlja skozi strateške cilje, zaposleni pa skozi vpliv na svoje vsakodnevno delo in življenje. Oba pogleda sta popolnoma normalna, naravna in pomembna. Nalogo internega komunikatorja prepoznavam v razumevanju obeh strani in iskanju skupnega imenovalca. Veliko našega časa je namenjenega popolnemu razumevanju teme sporočanja, poslušanja, spraševanja, raziskovanju različnih potreb, iskanju stičnih točk, pojasnjevanju in preverjanju razumevanja sporočil tako na eni kot drugi strani.

Pri pripravi kakršnihkoli komunikacij zato vedno stremim k najvišji meri transparentnosti, se poskušam postaviti v vlogo naslovnika in si želim odgovoriti na vprašanja: kaj to pomeni za posameznega zaposlenega, bo našel svoj smisel v sporočenem in podobno.

Če znamo strateške cilje prevesti v konkreten pomen za vsakodnevno delo ljudi, postanejo sporočila bistveno bolj relevantna in razumljiva.

● **Kako merite uspešnost internega komuniciranja? Katere metrike so po vašem mnenju danes res relevantne za vodstva podjetij?**

Klasične metrike, kot so odprtost elektronskih sporočil, obiskanost intraneta ali udeležba na dogodkih, so še vedno pomembne, vendar same po sebi ne povedo veliko. Vse bolj so tudi na področju internega komuniciranja relevantni kazalniki, povezani z uspešnostjo sprememb, stopnjo angažiranosti zaposlenih, fluktuacijo, sodelovanjem med ekipami in hitrostjo implementacije pobud. Na vse to lahko namreč vpliva kakovostna interna komunikacija.

● *Ljudje smo različni, zato je pomembno, da si znamo prisluhniti in spoštovati drug drugega.*

● **Katere so največje napake, ki jih podjetja še vedno delajo na področju internega komuniciranja?**

Največja napaka na področju internega komuniciranja v podjetjih je razumevanje komunikacije kot enosmernega procesa. Ta je za nas – komunikatorje, če se srečamo z njo, verjetno najbolj boleča. Komuniciranje že po definiciji vključuje najmanj dva udeleženca in stremi k ustvarjanju skupnega razumevanja. To pomeni, da neizbežno vključuje tudi poslušanje, izmenjavo idej in stališč ter spoštovanje sogovornika. V nasprotnem primeru je to zgolj sporočanje.

Pogosto se v podjetjih podcenjuje tudi pomen vodij kot komunikatorjev. Neposredni vodja je najpomembnejši vir informacij za večino zaposlenih. Je tisti, na katerega se zaposleni ob pomanjkanju informacij obrne in od njega pričakuje transparentnost in jasnost. Če vodij ne vključimo v komunikacijske procese, izgubimo pomemben del vpliva na sprejemanje sprememb in angažiranost zaposlenih.

Še ena pogosta napaka je po mojem mnenju osredotočenost na komunikacijske kanale namesto na vsebino. Ni namreč ključno število komunikacijskih kanalov, temveč to, da so skrbno izbrani glede na različne ciljne skupine zaposlenih ter da zaposleni prek njih prejema relevantne, razumljive in pravočasne informacije.

● **Kako se vloga internega komunikatorja**

spreminja z razvojem digitalnih orodij, umetne inteligence in hibridnega dela?

Z razvojem percepcije internega komuniciranja in digitalnih orodij postaja naša vloga vse bolj strateška in svetovalna. Operativnega dela, sem prepričana, ne bo zmanjkalo, a dandanes nam lahko digitalna orodja in umetna inteligenca pomembno pomagajo pri pripravi vsebin, analizah in personalizaciji komunikacij, ne morejo pa nadomestiti empatije, poslušanja, razumevanja ljudi, kulture in odnosov.

● *Če zaposleni čutijo iskrenost, razumejo vizijo podjetja, se z njo identificirajo in jo soustvarjajo, je uspeh veliko lažje dosegljiv.*

Hibridno delo sicer prinaša dodatne izzive, saj zaposleni niso več vsakodnevno v istem prostoru, a smo bila velika, geografsko razpršena podjetja v resnici na to navajena že prej. Zavarovalnica Sava šteje več kot 1.100 zaposlenih na mnogih lokacijah po Sloveniji, med katerimi so tudi zavarovalni zastopniki, ki svoje delo opravljajo skoraj izključno na terenu, in skoraj 200 v Podružnici Hrvaška. Pomembno je, da se raznolikosti zavedamo ob izbiri komunikacijskih kanalov in sporočil ter da aktivno pristopamo k aktivnostim, ki povezujejo in doprinašajo k pripadnosti zaposlenih. Zaposleni to prepoznavajo in cenijo.

● **Kakšna bo interna komunikacija čez pet let?**

Verjamem, da bo uspešna interna komunikacija prihodnosti temeljila na kombinaciji naprednih tehnologij in zelo človeškega razumevanja ljudi. Želim si, da tudi iskrenosti. Njena ključna naloga bo ostala enaka kot danes: povezovati ljudi okoli skupnega poslanstva, graditi zaupanje in pomagati organizacijam, da s pomočjo zaposlenih uspešno uresničujejo svoje strategije. Razlika bo verjetno v večji prilagojenosti posamezniku, njegovemu delovnemu mestu in potrebam – bolj v smeri izkušnje (ne vsebine!), ki jo ponujajo družbena omrežja v zasebnem življenju.

Hkrati pa mislim in upam, da bo v času vse večje digitalizacije še naraščala vrednost pristnih človeških odnosov. Tehnologija bo v prihodnje še bolj olajšala dostop do informacij, ne bo pa mogla nadomestiti zaupanja, empatije in občutka skupnosti.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

S športom želijo **mlade vračati na igrišča**, v naravo in med vrstnike

Šport je pomemben dejavnik za razvoj otroka – tako fizičnih spretnosti kot karakterja. NLB d.d. skozi podporo lokalnih športnih klubov spodbuja razvoj mladih športnikov, njihovih trenerjev, hkrati pa mlade športnike opremi tudi z osnovnimi finančnimi veščinami. Zavedanje o pravi vrednosti športa so razširili tudi na navijače – starše, kjer želijo vrniti športu njegovo osnovno poslanstvo – veselje do igre.

● **Že enajsto leto izvajate projekt NLB Šport mladim. Kaj je namen projekta in komu je namenjen?**

Projekt NLB Šport mladim že enajsto leto spodbuja otroke in mlade k aktivnemu življenju, razvoju zdravih navad ter kompetenc, kot so vztrajnost, sodelovanje in odgovornost ter mnoge druge. Namenjen je predvsem mladim športnikom v lokalnih športnih klubih po vsej Sloveniji, kjer ustvarjamo okolje, v katerem šport ni le rezultat, ampak tudi pomembna šola za življenje. S projektom želimo prispevati k razvoju zdrave in odgovorne družbe ter mlade vračati na igrišča, v naravo in med vrstnike.

● **Trenutno podpirate 79 športnih klubov različnih disciplin po vsej Sloveniji. Kako izbirate klube, ki jih podpirate in kaj v okviru tega omogočate mladim?**

Klube izbiramo na podlagi vnaprej določene razpisa in jasnih kriterijev, kot so vpetost v lokalno okolje, delo z mladimi skozi vse leto, aktivnost in komunikacija in njihova pripravljenost na sodelovanje pri družbeno odgovornih vsebinah. V tej sezoni podpiramo 79 klubov, v katerih izvaja trenažni proces več kot 11.500 mladih. S tovrstno podporo omogočamo boljše pogoje za trening, dodatne

NLB | Naj ostane razigrano
<https://youtu.be/Z3aNGu4li60>

športne in družbeno odgovorne aktivnosti, povezovanje z vrhunskimi športniki in tudi pridobivanje pomembnih življenjskih znanj, kot je finančno opismenjevanje.

● **Tudi vodstvu klubov v okviru projekta omogočate dostop do dodatnega znanja za delo z mladimi. Čemu pri tem dajete poudarek?**

Poseben poudarek namenjamo razvoju vodstva klubov skozi NLB Športno akademijo, kjer jim omogočamo dostop do različnih znanj, ki so potrebna za vodenje klubov. Predvsem izobražujemo na področjih upravljanja, marketinga, komunikacije, prava in podobno. Verjamemo, da so kakovostno vodeni klubi ključni za razvoj mladih športnikov, zato jih podpiramo pri profesionalizaciji delovanja, pridobivanju sponzorstev, vključevanju lokalne skupnosti ter upoštevanju sodobnih in trajnostnih pristopov v šport.

● **V okviru projekta z novo kampanjo Naj ostane razigrano spodbujate kulturo spoštljivega navijanja, igrivost in veselje do športa – ne zgolj rezultatov. S tem nagovarjate predvsem starše in tiste, ki navijajo. Kako ste se tega lotili in kakšni so odzivi?**

Kampanja Naj ostane razigrano izhaja iz opazovanja, da je šport vse pre pogosto osredotočen zgolj na rezultate, medtem ko se izgublja igrivost in veselje, ki sta za razvoj otrok ključna. Zato smo se kampanje lotili celostno

– z video vsebinami, sporočili v klubih, navijaškimi rekviziti in objavami na družbenih omrežjih, ki nagovarjajo predvsem starše in navijače. Cilj je spodbuditi pozitivno, spoštljivo podporo otrokom in vračati športu njegovo osnovno poslanstvo – veselje do igre. Odzivi so zelo spodbudni, saj kampanja odpira pomembno družbeno temo ter povezuje klube, starše in širšo javnost okoli skupnih vrednot.

● **Za mlade športnike izvajate tudi delavnice za finančno opismenjevanje. Kaj je namen delavnic in kako potekajo? Kdo se jih lahko udeleži? Kaj opazate pri finančnem znanju mladih – so dovolj ozaveščeni in podučeni ter kaj jim predstavlja največje izzive?**

Delavnice finančnega opismenjevanja so namenjene mladim športnikom znotraj vključenih klubov. Njihov glavni cilj je, da mlade na zanimiv in njim razumljiv način naučimo osnov ravnanja z denarjem ter odgovornega finančnega vedenja. Opažamo, da mladi pogosto nimajo dovolj praktičnega znanja o financah, predvsem o upravljanju osebnega denarja, varčevanju in razlikovanju med željami in potrebami. Največji izziv jim predstavlja prenos teoretičnega znanja v vsakdanje življenje. Prav zato delavnice izvajamo interaktivno, skozi primere, ki so povezani s športom in njihovim realnim okoljem, saj tako znanje lažje razumejo in uporabijo v praksi.

DR. MARINKA VOVK PERSPEKTIVA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA

»Merimo dobiček, premalo pa vrednost, ki jo ustvarimo za ljudi in okolje«

Socialno podjetništvo ni več le odgovor na vprašanje vključevanja ranljivih skupin. Postaja razvojni model, ki odpira eno ključnih vprašanj prihodnosti: kaj v gospodarstvu sploh razumemo kot vrednost. V času, ko podjetja merijo ESG vplive, iščejo odpornejše dobavne verige in prehajajo v krožne modele, socialna podjetja že danes povezujejo tisto, kar bo moralo postati del širše ekonomije – odgovorno uporabo virov, lokalna delovna mesta, vključevanje ljudi in merljive družbene učinke. O tem, zakaj cena ne sme biti edino merilo uspeha, zakaj moramo začeti vrednotiti preprečene družbene in okoljske stroške ter kako lahko socialno podjetništvo postane razvojni laboratorij gospodarstva prihodnosti, smo se pogovarjali z dr. Marinko Vovk, ustanoviteljico mreže Centrov ponovne uporabe v Sloveniji in pionirko socialnega podjetništva ter krožnega gospodarstva.

MAG. VANESA ČANJTI

● Že vrsto let razvijate področje socialnega podjetništva in zagovarjate drugačen pogled na ustvarjanje vrednosti. Kako se je razumevanje socialnega podjetništva spremenilo – od začetnih predstav o zaposlovanju ranljivih skupin do širšega socio-ekonomskega modela razvoja?

Socialno podjetništvo se je v Sloveniji sprva pogosto razumelo predvsem kot instrument zaposlovanja ranljivih skupin. To je pomemben del njegovega poslanstva, vendar ne zajame celotne širine tega modela. Danes ga razumemo kot razvojni socio-ekonomski model, ki hkrati ustvarja delovna mesta, rešuje okoljske izzive, krepi lokalne skupnosti in vrača vrednost tja, kjer je klasična ekonomija pogosto ne prepozna. V Centru ponovne uporabe smo že zelo zgodaj dokazovali, da socialno podjetje ni zgolj socialni korektiv, ampak gospodarski subjekt, ki proizvaja merljive družbene, okoljske in ekonomske učinke. Gre za premik od vprašanja, komu pomagamo, k vprašanju, kakšno gospodarstvo želimo razvijati.

Razumevanje socialnega podjetništva se je v zadnjih letih pomembno razvilo. Danes se vse bolj kaže, da socialno podjetništvo ni samo socialni ukrep, temveč širši socio-ekonomski razvojni model. To pomeni, da socialna podjetja ne ustvarjajo samo delovnih mest, ampak hkrati rešujejo konkretne družbene, okoljske in lokalne izzive. V primeru Centra ponovne uporabe to pomeni, da z enim modelom povezujemo zaposlovanje težje zaposljivih oseb, zmanjševanje odpadkov, ponovno uporabo virov, razvoj lokalnih storitev in spremembo potrošniških navad. Zato socialnega podjetništva ne smemo več razumeti kot dopolnilo klasičnemu gospodarstvu, ampak kot pomemben del prihodnjega razvoja. Gre za model, ki dokazuje, da se gospodarska dejavnost lahko izvaja tako, da ustvarja ekonomsko vrednost, hkrati pa meri in ustvarja tudi družbene in okoljske učinke.

● Socialno podjetništvo pogosto razumemo predvsem skozi njegov socialni vidik. Vi poudarjate socio-ekonomski model. Kaj

pomeni ta premik – da socialno podjetje ni samo dobra zgodba, ampak drugačen gospodarski model?

Socialno podjetje ne sme biti razumljeno samo kot dobra zgodba ali projekt solidarnosti. Gre za gospodarski model, ki deluje na trgu, vendar uspeha ne meri izključno skozi dobiček, temveč tudi skozi ustvarjena delovna mesta, vključevanje ljudi, zmanjšanje odpadkov, lokalno dodano vrednost in vpliv na skupnost. Socio-ekonomski model pomeni, da ekonomija ponovno dobi širši namen. Vrednost ni samo finančni rezultat, ampak tudi to, koliko družbenih stroškov preprečimo, koliko virov ohranimo in koliko ljudi vključimo v smiselno delo.

● Razvili ste model spremljanja učinkov socialnega podjetništva s konkretnimi kazalniki. Zakaj je pomembno, da tudi družbene učinke začnemo meriti? Ali obstaja nevarnost, da tisto, česar ne znamo izmeriti, v ekonomskih odločitvah preprosto nima vrednosti? Družbene učinke moramo meriti zato, ker brez merjenja ostajajo nevidni v sistemih

Dr. Marinka Vovk, ustanoviteljica mreže Centrov ponovne uporabe v Sloveniji in pionirka socialnega podjetništva ter krožnega gospodarstva

odločanja, financiranja in javnih politik. Če ne znamo pokazati, koliko vrednosti ustvarimo z vključevanjem ranljivih skupin, zmanjševanjem odpadkov ali ohranjanjem virov, se ti učinki pogosto ne upoštevajo pri ekonomskih odločitvah.

Nevarnost je prav v tem, da sistem priznava predvsem tisto, kar je izraženo v denarju. Zato je naslednji razvojni korak, da družbene učinke ne samo merimo, ampak jih tudi finančno ovrednotimo in vključimo v javna naročila, davčne politike, podporne sheme in ESG poročanje.

● **Kateri kazalniki po vašem najbolje pokažejo resnično vrednost socialnega podjetja? Kateri kazalniki najbolj manjkajo v današnjih ekonomskih ocenah?**

Resnično vrednost socialnega podjetja pokaže kombinacija kazalnikov. Pomembni so število ustvarjenih in ohranjenih delovnih mest, vključevanje ranljivih skupin, količina izdelkov, pripravljenih za ponovno uporabo, zmanjšanje odpadkov, prihranki emisij, lokalna dodana vrednost, število usposobljenih oseb in vpliv na kakovost življenja v skupnosti.

V današnjih ekonomskih ocenah najbolj manjkajo kazalniki preprečenih stroškov. Premalo se upošteva, koliko socialno podjetje prihrani javnim sistemom, na primer pri socialnih transferjih, brezposelnosti, ravnanju z odpadki, zdravstvenih in socialnih posledicah izključenosti ter izgubi človeškega potenciala.

● *V današnjih ekonomskih ocenah najbolj manjkajo kazalniki preprečenih stroškov.*

● **V ESG poročanju podjetja vedno bolj spremljajo okoljske, družbene in upravljalvske vplive. Ali vidite povezavo med ESG standardi in vašim socio-ekonomskim modelom? Ali lahko socialna podjetja postanejo zgled, kako družbene učinke vključiti v poslovno odločanje?**

Med ESG pristopom in socio-ekonomskim modelom socialnega podjetništva je zelo močna povezava. Socialna podjetja že v

svojem osnovnem delovanju izvajamo to, kar večja podjetja danes šele uvajajo v okviru ESG: skrb za okolje, vključevanje ljudi, odgovorno upravljanje in lokalno odgovornost. Socialna podjetja so lahko zgled, ker družbeni učinek pri nas ni dodatek k poslovnemu modelu, ampak njegovo jedro. Zato bi morala postati pomemben partner večjih podjetij pri razvoju ESG dobaviteljskih verig, trajnostnih storitev, ponovne uporabe, popravil in vključujočega zaposlovanja.

● **Krožno gospodarstvo pogosto razumemo predvsem tehnološko – recikliranje, materiali, učinkovita raba virov. Vi opozarjate tudi na socialno dimenzijo krožnosti. Kaj pomeni socialno vključujoče krožno gospodarstvo?** Krožno gospodarstvo ni samo vprašanje materialov, tehnologije in recikliranja. Če krožni prehod ne vključuje ljudi, novih delovnih mest in lokalnih skupnosti, potem je to samo tehnična optimizacija obstoječega sistema, ne pa resnična transformacija. Socialno vključujoče krožno gospodarstvo pomeni, da se znotraj ponovne uporabe, popravil, obnove, sortiranja, predelave in lokalnih storitev ustvarjajo delovna mesta za ljudi, ki jih klasični trg dela pogosto izključuje. V Centru ponovne uporabe dokazujemo,

da lahko predmetom podaljšamo življenje, ljudem pa odpremo nove priložnosti.

● Centri ponovne uporabe so eden najbolj prepoznavnih primerov povezovanja krožnega gospodarstva in socialnega podjetništva. Kaj nam njihova praksa pove o vrednosti stvari, dela in lokalnih skupnosti? Ali smo kot družba še vedno preveč usmerjeni v logiko novo je boljše?

Centri ponovne uporabe kažejo, da stvari nimajo samo tržne cene, ampak tudi uporabno, okoljsko, kulturno in socialno vrednost. Predmet, ki bi postal odpadke, lahko z znanjem, delom in oblikovanjem ponovno postane uporaben izdelek, hkrati pa ustvarja delo in zmanjšuje obremenitve okolja. Praksa centrov ponovne uporabe zato govori tudi o novi vrednosti dela. Delo ni samo strošek, ampak nosilec preobrazbe: iz odpadka nastane vir, iz izključenosti nastane priložnost, iz lokalne potrebe pa nova storitev. V tem smislu centri ponovne uporabe povezujejo krožno gospodarstvo in socialno podjetništvo na zelo konkreten način, saj hkrati zmanjšujejo količine odpadkov, podaljšujejo življenjsko dobo izdelkov, razvijajo lokalne storitve in ustvarjajo vključujoča delovna mesta.

Kot družba smo še vedno preveč usmerjeni v logiko, da je novo boljše. Ta logika pa pogosto spregleda skrite stroške novega izdelka: porabo surovin, energije, transporta, nastajanje odpadkov in izgubo lokalnega dela. Centri ponovne uporabe dokazujejo drugačno logiko: da je lahko popravljeno, obnovljeno, ponovno uporabljeno in lokalno ustvarjeno ne samo okoljsko bolj odgovorno, ampak tudi družbeno in ekonomsko bolj smiselno.

● Evropska politika vedno bolj poudarja odpornost, lokalne vrednostne verige in učinkovito uporabo virov. Ali socialna podjetja lahko postanejo pomembnejši del lokalnih gospodarstev?

Da, socialna podjetja lahko postanejo zelo pomemben del lokalnih gospodarstev, ker delujejo tam, kjer se potrebe dejansko pojavijo: v lokalni skupnosti, pri ljudeh, virih, odpadkih, storitvah in zaposlitvenih izzivih. Njihova prednost je, da povezujejo gospodarsko dejavnost s konkretnimi lokalnimi problemi. Za to pa potrebujemo sistemsko vključevanje socialnih podjetij v lokalne razvojne strategije, javna naročila, zelene storitve, komunalne sisteme, izobraževanje in podporne sheme. Socialna podjetja ne smejo biti obravnavana kot obrobni izvajalci, temveč kot razvojna infrastruktura lokalne odpornosti.

● Pred kratkim je na Bledu potekala strokovna konferenca na temo socialnega podjetništva. Katera ključna sporočila so se izoblikovala? Kje je danes največji razkorak med potencialom socialnega podjetništva in realnostjo?

Ključno sporočilo je, da socialno podjetništvo ni več nišna tema, ampak pomemben del razprav o prihodnosti gospodarstva, vključevanju, trajnosti in družbenih učinkih. Vse več se govori o merjenju učinkov, odgovornem gospodarstvu in povezovanju socialnega podjetništva z zelenim in digitalnim prehodom. Največji razkorak pa ostaja med priznavanjem potenciala in dejanskimi sistemskimi ukrepi. Veliko govorimo o družbenih učinkih, vendar jih še vedno ne znamo dovolj vključiti v financiranje, davčno politiko, javna naročila in realne ekonomske prednosti za tiste, ki jih dokazano ustvarjajo.

● *Družbene učinke moramo meriti zato, ker brez merjenja ostajajo nevidni v sistemih odločanja, financiranja in javnih politik.*

● Kako ocenjujete razvoj socialnega podjetništva v Sloveniji? Imamo veliko znanja in posameznih dobrih praks, vendar ali imamo tudi sistem, ki omogoča rast?

V Sloveniji imamo veliko znanja, močne posamezne prakse in ljudi, ki so socialno podjetništvo razvijali z veliko vztrajnosti. Vendar pa še nimamo dovolj stabilnega sistema, ki bi socialnim podjetjem omogočal rast, profesionalizacijo, investicije in enakovreden položaj na trgu. Razvoj je pogosto odvisen od projektov, osebne angažiranosti in sposobnosti preživetja v neugodnih pogojih. Če želimo resen razvoj sektorja, potrebujemo dolgoročne finančne instrumente, davčne spodbude, vključevanje v javna naročila, merjenje učinkov in jasen status socialnega podjetja kot nosilca družbene inovacije.

● Kaj so danes največje ovire slovenskih socialnih podjetij? Ali so to dostop do financiranja, javna naročila, razumevanje trga, profesionalizacija upravljanja, prepoznavnost ...?

Največje ovire slovenskih socialnih podjetij so sistemske narave. Gre za omejen dostop do stabilnega financiranja, premalo razvojno naravnana javna naročila, neustrezno davčno obravnavo, slabo prepoznavanje družbenih učinkov ter pogosto nerazumevanje, da socialno podjetje deluje na trgu, vendar

Opremljen ladijski kontejner – inovativna preobrazba v trajnostni prostor (vir: Marinka Vovk)

hkrati ustvarja tudi merljivo družbeno, okoljsko in zaposlitveno vrednost. Posebej problematično je, da sistem te dodane vrednosti še vedno ne priznava v finančnem smislu. Socialna podjetja ustvarjamo učinke, ki razbremenjujejo javne sisteme, zmanjšujejo odpadke, vključujejo ranljive skupine in krepijo lokalno skupnost, vendar se ti učinki pri financiranju, davčnih ukrepih in javnih naročilih praviloma ne upoštevajo.

Velika ovira je tudi odnos nekaterih občin, javnih institucij in javnih podjetij, ki bi morala biti naravni partnerji socialnih podjetij, pa jih v praksi pogosto ne vključujejo v sodelovanje ali jih celo izključujejo iz razvojnih priložnosti. To je posebej škodljivo, kadar gre za institucije in podjetja, ki delujejo z javnimi sredstvi in bi morala s svojim ravnanjem podpirati vključujoče, lokalno in družbeno odgovorno gospodarstvo.

● Javna naročila imajo lahko veliko moč pri razvoju odgovornejšega gospodarstva. Ali Slovenija dovolj uporablja možnost vključevanja socialnih in krožnih kriterijev? Kaj bi morali spremeniti, da cena ne bi bila glavno merilo vrednosti?

Javna naročila imajo izjemno razvojno moč, vendar Slovenija tega potenciala še ne uporablja dovolj. Socialni in krožni kriteriji so v zakonodaji mogoči, vendar se v praksi še vedno prepogosto uporablja logika najnižje cene, ne pa logika največje skupne vrednosti za družbo, okolje in lokalno skupnost. Če želimo, da cena ne bo glavno merilo vrednosti, moramo v javna naročila sistematično vključevati merila, kot so ponovna uporaba, popravilo, lokalna izvedba, vključevanje ranljivih skupin, zmanjšanje odpadkov, ogljični prihranki, sledljivost materialov in ustvarjeni družbeni učinki. Takšna merila morajo biti oblikovana tako, da dejansko omogočajo

- *Socialno podjetništvo razumemo kot razvojni socio-ekonomski model, ki hkrati ustvarja delovna mesta, rešuje okoljske izzive, krepí lokalne skupnosti in vrača vrednost tja, kjer je klasična ekonomija pogosto ne prepozna.*

Ponovno uporabljeni zavrženi ladijski kontejnerji (vir: CPU)

sodelovanje socialnih podjetij, ne pa da jih zgolj formalno omenjajo.

V praksi se namreč dogaja tudi nasprotno: javni naročnik pošlje povpraševanje za izdelke iz ponovne uporabe, hkrati pa zahteva na primer 500 popolnoma enakih kosov, iz enakega blaga in vnaprej določene kakovosti materiala. Pri ponovni uporabi je jasno, da takšna zahteva ni skladna z naravo sekundarnih materialov, kjer je vrednost prav v uporabi razpoložljivih virov, manjših serijah, prilagodljivosti in kreativni predelavi.

Zato bi morali javni naročniki znati naročati drugače: ne samo izdelka, ampak učinek. Pri izdelkih iz ponovne uporabe bi morala biti merila prilagojena materialni realnosti ponovne uporabe, torej dopuščati različnost materialov, omejene serije, oblikovalske rešitve, lokalno izvedbo in dokazljive učinke. Šele takrat javno naročanje postane orodje za razvoj odgovornejšega gospodarstva, ne pa mehanizem, ki pod krinko postopkov ohranjanja stare vzorce izbire najcenejših ali vnaprej favoriziranih ponudnikov.

- **Kako vidite sodelovanje med klasičnimi podjetji in socialnimi podjetji? Ali bi lahko socialna podjetja postala pomembnejši del ESG dobaviteljskih verig večjih podjetij?**

Sodelovanje med klasičnimi in socialnimi podjetji je eno ključnih razvojnih področij. Velika podjetja potrebujejo verodostojne ESG rešitve, socialna podjetja pa imajo konkretne modele, izkušnje in učinke na področju vključevanja, krožnosti, popravil, lokalnih storitev in odgovorne rabe virov. Socialna podjetja lahko postanejo pomemben del ESG dobaviteljskih verig, vendar ne kot dobrodelni dodatek, temveč kot profesionalni partnerji. Za to je treba razviti modele sodelovanja, kjer se socialni in okoljski učinki

vključijo v vrednotenje dobaviteljev, pogodb in dolgoročnih partnerstev.

- **Veliko govorimo o zeleni transformaciji, manj pa o tem, kakšna delovna mesta ustvarja. Kako zagotoviti, da krožni prehod ne bo samo tehnološki, ampak tudi vključujoč?**

Zeleni prehod bo uspešen samo, če bo hkrati tudi socialni prehod. Ne smemo ustvarjati samo novih tehnologij, ampak tudi nova delovna mesta, nove kompetence in nove možnosti za ljudi, ki so danes pogosto izključeni iz trga dela. Krožni prehod mora vključevati poklice prihodnosti na področju popravil, diagnostike, obnove, ponovne uporabe, lokalne logistike, sortiranja, oblikovanja iz odpadnih materialov in trajnostnih storitev. To so lahko kakovostna, smiselna in lokalno ukoreninjena delovna mesta, če jih pravočasno vključimo v politike zaposlovanja, izobraževanja in razvoja socialnega podjetništva.

- **Če bi morali oblikovati vizijo socialnega podjetništva v Sloveniji do leta 2035 – kakšno mesto bi moralo imeti v gospodarstvu?**

Do leta 2035 bi moralo socialno podjetništvo v Sloveniji prerasti iz podpornega sektorja v enega ključnih razvojnih stebrov gospodarstva. Njegova vloga ne bi smela biti omejena na odpravljanje posledic socialnih in okoljskih problemov, temveč bi moralo biti vključeno že v samo načrtovanje prihodnjih ekonomskih modelov, lokalnega razvoja, zaposlovanja, oskrbnih verig in trajnostne preobrazbe.

Vizija socialnega podjetništva do leta 2035 je, da postane prostor razvojnih inovacij, kjer se preizkušajo novi modeli dela, lastništva, sodelovanja, krožne rabe virov in vključujoče ekonomije. To pomeni, da socialna podjetja niso več razumljena kot izjema v sistemu,

ampak kot napredni del gospodarstva, ki pokaže, kako je mogoče združiti produktivnost, odgovornost, lokalno odpornost in človekovo dostojanstvo. V gospodarstvu prihodnosti bi morala socialna podjetja imeti enakovreden položaj pri dostopu do trgov, investicij, javnih naročil, razvojnih sredstev in strateških partnerstev. Njihova vrednost ne bi smela biti presojana samo po finančnem rezultatu, ampak po sposobnosti, da ustvarjajo dolgoročno odpornost skupnosti, razvijajo nove kompetence, vračajo vrednost lokalnemu okolju in zmanjšujejo odvisnost od linearnih modelov potrošnje.

- **Socialno podjetništvo odpira tudi globlje vprašanje: kaj pravzaprav razumemo kot uspeh gospodarstva. Ali prihodnost zahteva novo definicijo vrednosti?**

Uspeh gospodarstva v prihodnosti ne more biti več razumljen samo kot rast prihodkov, produktivnosti in potrošnje. Če hkrati naraščajo socialna izključenost, okoljske škode, občutek nesmisla pri delu, apatija ljudi in izguba lokalne odpornosti, potem se moramo vprašati, ali takšno gospodarstvo res ustvarja vrednost ali predvsem prenaša stroške drugam.

Nova definicija vrednosti mora zato vključevati vprašanje smisla, koristi in posledic. Vrednost ni samo to, koliko nekaj stane ali koliko dobička ustvari, ampak tudi to, ali delo človeku daje dostojanstvo, ali zmanjšuje škodo, ali ohranja vire, ali povezuje skupnost in ali ustvarja prihodnost, v kateri ljudje vidijo smisel sodelovati.

UPRAVLJANJE TRAJNOSTNOSTI

Vloga umetne inteligence na področju ESG v Sloveniji

Po podatkih Statističnega urada v Sloveniji tehnologije umetne inteligence uporablja 22 % podjetij z 10 ali več zaposlenimi in samozaposlenimi (21 % v 2024) – 18 % malih, 31 % srednje velikih in 72 % velikih; z vidika skupin dejavnosti pa 17 % podjetij v proizvodnih in 26 % v storitvenih dejavnostih.

MAG. KLEMENTINA ZAPUŠEK

Združenje za informatiko in telekomunikacije (ZIT) je prepoznano kot reprezentativno združenje IKT sektorja v Sloveniji, ki podpira interese svojega sektorja in je aktiven član podpornega okolja za uspešno digitalno preobrazbo slovenskega gospodarstva in družbe. Digitalno ekonomijo v Sloveniji spodbuja tudi s promocijo panoge, digitalizacije in članov ZIT ter organizacijo dogodkov.

Eden izmed ciljev Evropskega digitalnega desetletja in Digitalne Slovenije, ki določata usmeritve za digitalno preobrazbo družbe in gospodarstva, je, da bo do leta 2030 tri četrtine podjetij z 10 ali več zaposlenimi in samozaposlenimi uporabljalo računalništvo v oblaku (plačljive srednje ali bolj napredne storitve) ali tehnologije umetne inteligence (v nadaljevanju: UI) ali izvajalo podatkovno analitiko. Podjetja uporabljajo programsko opremo ali sisteme UI v največji meri za zaščito in varno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (40 %), za organizacijo poslovne administracije ali upravljanje podjetja (35 %), trženje in prodajo (30 %), v proizvodnem procesu (21 %), za raziskovalno-razvojno ali inovacijsko dejavnost (19 %), 11 % v računovodstvu, za nadzor ali upravljanje financ in 6 % v logistiki. Podatki raziskav kažejo, da je pomanjkanje ustreznega strokovnega znanja glavna ovira za neuporabo UI.

Doc. dr. Martin Žnidaršič z Odseka za tehnologije znanja z Instituta "Jožef Stefan"

izpostavlja, da je Slovenija glede na indikatorje digitalnega gospodarstva in družbe večinoma pod povprečjem EU in ima pri tem celo negativen trend. Uporaba UI je med temi sicer eden redkih nadpovprečnih indikatorjev Slovenije, ampak ker je težava podpovprečna digitalizacija, se to težko izkazuje v dobrih rezultatih uporabe.

Raziskava **Kompetenčnega centra za umetno inteligenco Slovenije** o potrebah in uporabi umetne inteligence v Sloveniji 2026 kaže, da je umetna inteligenca v slovenskih organizacijah že široko prisotna, vendar njena uvedba pogosto ostaja parcialna, nepovezana ali slabo upravljana. Ključni izziv zato ni več dostop do tehnologije, temveč sposobnost organizacij, da UI vključijo v delovanje na varen, merljiv in ponovljiv način. Skupno 65,1 % organizacij uporablja umetno inteligenco vsaj na ravni pilotnih projektov, 44,2 % pa jih poroča o produkcijski uporabi ali sistematičnem širjenju rešitev. Hkrati 54,3 % organizacij navaja, da se UI uporablja ad-hoc, na pobudo posameznikov ali ekip,

kar kaže na velik razkorak med uporabo in institucionalizacijo. UI se najhitreje uveljavlja tam, kjer lahko neposredno vpliva na produktivnost in hitrost dela. Najpogosteje jo organizacije uporabljajo na področjih: IT, prodaje in marketinga, podpore strankam ter razvoja izdelkov. Med tehnologijami poleg generativne UI izstopajo še obdelava besedil in dokumentov, avtomatizacija procesov z vgrajeno UI ter napovedni modeli oziroma strojno učenje.

Regijska raziskava **DOBA Fakultete AI Maturity Index 2026** (izvedena med marcem in majem 2026 na vzorcu 503 sodelujočih podjetij) prav tako razkriva, da podjetja v Sloveniji umetno inteligenco že uporabljajo, vendar večinoma ostajajo v prehodni fazi med začetno uporabo in zgodnjo organizacijsko integracijo. Podjetja zgolj v omejenem obsegu vključujejo UI v ključne poslovne procese, odločanje in upravljanje.

Vse te ugotovitve za Slovenijo se ujemajo z najnovejšimi **OECD** analizami, ki, podobno

kot **UMAR**-jeva Kakovost življenja v Sloveniji – Poročilo o razvoju 2026, ugotavljajo veliko neizkoriščenega potenciala med malimi in srednje velikimi podjetji. Poleg dejstva, da je uporaba umetne inteligence v Sloveniji skoncentrirana predvsem v večjih, bolj produktivnih in digitalno naprednih podjetjih, OECD poroča tudi o najnižjem vlaganju Slovenije v umetno inteligenco v Evropi.

Kakšna pa je vloga umetne inteligence na področju ESG, razkrivamo v nadaljevanju.

Umetna inteligenca in ESG

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS meni, da ima UI potencial predvsem na področjih, kjer lahko prispeva k razumevanju podatkov in pri podpori odločitvam. Najbolj očitne in hitro uporabljive primere lahko najdemo na področju okolja, kjer lahko UI z opisnimi ali napovednimi modeli pripomore k boljšim odločitvam ali kontrolnim sistemom. Tovrstna podpora je zelo uporabna tudi na področju upravljanja, če so problemi dovolj jasni in podprti s podatki, kar pa je redkeje kot pri okoljskih problemih. Podobni izzivi so tudi na področju družbe, kjer pa je poleg tega marsikatera naloga lahko podvržena tudi posebej pozorni regulativi, če se je lotimo z umetno inteligenco.

Teodor Prosen

Teodor Prosen, vodja tima za Trajnostno poslovanje in poslovno odličnost v Telekomu Slovenije, izpostavlja, da v Skupini Telekom Slovenije že uporabljajo napredne digitalne in podatkovne rešitve (npr. sistemi ERP, energetskega management) za spremljanje ESG-kazalnikov, ki omogočajo spremljanje ključnih kazalnikov in učinkov ukrepov. Umetno inteligenco vidijo kot naslednji logični korak v nadgradnji analitike, avtomatizaciji in napovedovanju. Trenutno so v fazi postopne integracije napredne analitike, predvsem na področju podatkov in poročanja. V prihodnje pričakujejo, da bo umetna inteligenca pomembno podprla kakovost ESG-podatkov, odločanje na podlagi napovednih modelov ter optimizacijo delovanja omrežij in virov, hkrati pa tudi krepitev

operativne odpornosti ter večjo podatkovno in tehnološko suverenost.

Največji potencial umetne inteligence vidijo na okoljskem področju, predvsem pri optimizaciji in napovedovanju rabe energije ter upravljanju emisij, kar je ključen vplivni dejavnik za telekomunikacijske operaterje. Pomembne priložnosti vidijo tudi na družbenem področju, zlasti pri izboljšanju uporabniške izkušnje in analizi potreb uporabnikov. Na področju upravljanja pa UI omogoča boljše podporo odločanju, večjo preglednost ESG-poročanja ter prispeva k odgovornemu upravljanju ključnih podatkovnih virov.

Podatki ESG

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS meni, da UI včasih le posredno pripomore z dodatno motivacijo za zbiranje podatkov, če se izkaže v začetnih fazah problema in nakaže, da bi bili rezultati z dodatnimi meritvami potencialno še boljši. Preverjanje in izboljševanje kakovosti zbranih podatkov pa je običajen predmet analiz in postopkov metod UI, od vrednotenja na podatkih ustvarjenih modelov, do metod za usklajevanje raznovrstnih podatkov in naprednih načinov za nadomeščanje manjkajočih vrednosti in zaznavanje anomalij v podatkih.

Teodor Prosen iz Telekoma Slovenije pravi, da na ravni skupine že vzpostavljajo enoten sistem za upravljanje ESG-podatkov, kjer umetna inteligenca predstavlja pomemben korak naprej. Njena dodana vrednost je predvsem v avtomatskem povezovanju različnih virov podatkov, zaznavanju nekonistentnosti ter izboljšanju sledljivosti in revizijske zanesljivosti (ESRS, CSRD) podatkov, kar je ključno tudi z vidika nadzora nad kritičnimi informacijami. Kot posebej obetavne prepoznavajo rešitve na področju podatkovnih platform, strojnega učenja za validacijo ter analize nestrukturiranih podatkov. Največji potencial za avtomatizacijo vidijo pri ESG-poročanju (ESRS/CSRD), kjer umetna inteligenca lahko pomembno pospeši zbiranje, konsolidacijo in pripravo razkritij v skladu z ESRS. Pomembno področje je tudi energetsko upravljanje, na katerem UI omogoča optimizacijo porabe in napovedovanje potreb. Dodatno vidijo priložnosti pri spremljanju dobavne verige ter upravljanju skladnosti in tveganj.

ESG tveganja

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS izpostavlja, da so za marsikateri pojav, povezan z ESG,

že bili razviti napovedni modeli na podlagi metod UI. Tudi za slovenske razmere so že bila razvita orodja za opisovanje in napovedovanje poplavljanja, požarne ogroženosti in različna dogajanja v naravnih in kultiviranih ekosistemih. Zanesljivost teh napovedi je zelo različna, odvisna tako od zahtevnosti problema kot od kvalitete podatkov in konkretnega konteksta napovedi. Požarno ogroženost za nek dan lahko običajno precej zanesljivejše napovemo kot količino izposojenih koles ali kak drug pojav, ki je odvisen od velikega števila zelo negotovih spremenljivk. Oceno zanesljivosti običajno naredimo ob rešitvi in nato periodično ali ob vsaki pomembnejši spremembi v kontekstu problema. V praksi se marsikdaj zgodi, da napovedi niso tako točne ali zanesljive, kot je pričakovano. Najpogosteje je razlog za to v nepravilno izvedenih postopkih ocenjevanja zaradi naglice ali pomanjkanja znanja.

Teodor Prosen izpostavlja, da so ESG-tveganja v Telekomu Slovenije že sistematično vključena v poslovne procese in upravljanje, UI lahko ta okvir nadgrajuje predvsem z vidika napovedne analitike. Omogoča zgodnje zaznavanje odstopanj ter boljše razumevanje trendov, na primer pri porabi energije ali tveganjih v dobavnih verigah. Pomembno vlogo vidijo tudi pri scenarijskih analizah, zlasti na področju podnebnih tveganj, ter pri krepitvi odpornosti sistemov in zagotavljanju stabilnega delovanja ključne infrastrukture.

Ocenjevanje ESG uspešnosti podjetij

Dr. Martin Žnidaršič

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS izpostavlja, da so se z ocenami ESG in povezavami z investiranjem ukvarjali v projektu »Kvantitativna in kvalitativna analiza nereguliranih delov finančnega poročanja podjetij,« pri katerem so sodelovali z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani. Statistično, z napovednimi metodami umetne inteligence in s tedanjimi jezikovnimi modeli so analizirali poročila podjetij, med drugim glede ESG vsebin. Iz podatkov je bilo razvidno, kako se je

količina teksta v poročilih in količina teksta, povezanega z ESG, povečevala skladno z uradnimi zahtevami. Jasne so bile tudi velike razlike v zvezi s količino in tematikami ESG poročanja v različnih panogah. Tematike z največjo razliko v zastopanosti v poročilih podjetij z najboljšimi in najslabšimi uradnimi ocenami ESG so bile v pozitivnem smislu: podnebno tveganje in politika, ESG v splošnem, človekove pravice in digitalne storitve za stranke. Večja količina vsebine poročil o teh tematikah je bila torej korelirana z višjo uradno oceno ESG.

Strokovnjakom z ESG področja je bila zanimiva tudi avtomatska razvrstitev tematik ESG, ki je bila narejena glede na dejansko vsebino poročil s pomočjo jezikovnih modelov, ki so primerni za določanje tematik. Razvrstitev v projektu je bila bližje klasifikaciji EFRAG kot SASB.

Pri analizi zastopanosti tematik skozi čas je bila jasna povezava med zastopanostjo tematik in z njimi povezanimi pravili poročanja. Zelo zanimivo je tudi opažanje, da je bila skozi čas povečana zastopanost tematik, ki so v analizah korelirale z višjimi uradnimi ESG ocenami. To bi lahko pomenilo, da tudi podjetja izvajajo podobne analize poročil in ESG ocen ter se morda skušajo prilagajati njihovim rezultatom.

Z metodami umetne inteligence je torej do neke mere gotovo mogoče modelirati vrednotenje ESG, predvsem pa si strokovnjaki s temi orodji lahko olajšajo analiziranje poročil, analiziranje skladnosti resničnih poročil s predlaganimi klasifikacijami, odkrivanje pomanjkljivosti pri ocenah ipd.

Rešitve in dobre prakse

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS izpostavlja, da so rezultati napovednih metod UI v Sloveniji, pa tudi drugod, pogosto uporabljene v optimizacijah na področju logistike, npr. za predvidevanje zaloga in za optimizacijo razvozov. V zadnjem času je aktualno napovedno modeliranje porabe in proizvodnje električne energije, ki ga podjetja že vključujejo v svoje poslovne procese. Pri nekaj takih rešitvah je sodeloval tudi IJS, tudi za Evropsko vesoljsko agencijo, ki z boljšimi modeli omogočajo učinkovitejše in daljše delovanje vesoljskih sond.

Na področju okoljskega modeliranja predstavlja dober primer sistem za napovedovanje gladine morja, imenovan Hidra, ki so ga razvili na Fakulteti za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani v sodelovanju

Združenje za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije skupaj s SRIP GoDigital organizira največjo neodvisno konferenco v Sloveniji s področja digitalizacije GoDigital, kjer vsako leto podelijo nagrado GoDigital za najboljši digitalni projekt leta.

z Agencijo za okolje RS, kjer je tudi v redni uporabi. Zaradi napovedne uspešnosti in izjemno hitrega delovanja se za ta sistem zanimajo tudi drugod po Evropi, tako da bo zelo verjetno prišlo do uporabe tega orodja in posledičnih izboljšav tudi drugje po svetu.

Aktualna tematika je tudi trajnostna mobilnost ali širše področje pametnih mest, ki se je sicer kljub obetavnosti tako pri nas kot na tujem izkazalo za zelo trd oreh. Za te potrebe je bilo razvitih veliko rešitev na osnovi metod umetne inteligence. Nekatere od njih delujejo v raznih aplikacijah. Večinoma gre za napovedne modele, ki podpirajo občasno ali sprotno optimizacijo ali podporo odločanju. V tovrstne namene uporablja rešitve na podlagi UI več slovenskih mest in lokalnih skupnosti.

IJS sodeluje z Mestno občino Kranj pri projektu »KReACTIVE – Kranj's Resilient Ecosystem for Active Transformation, Innovation, and Visionary Engagement«. V Kranju vztrajno in premišljeno delajo na tovrstnih rešitvah in spremljajo digitalizacijo. Delček teh aktivnosti in konkretnih orodij je mogoče zaznati v njihovi aplikaciji Pametni Kranj, a še bolj pomembne so izboljšave, ki pri tem nastajajo v ozadju in bodo omogočale napredek v prihodnosti: novi podatkovni viri in strategije upravljanja podatkov, digitalna infrastruktura, novo pridobljeno znanje in izkušnje.

Teodor Prosen iz Telekoma Slovenije poudarja, da neposredne merljive učinke umetne inteligence kot samostojnega elementa še postopno razvijajo, vendar že dosegajo pomembne izboljšave z uporabo digitalnih

rešitev. Te se odražajo predvsem v boljši energetske učinkovitosti, večji zanesljivosti ESG-poročanja ter boljšem razumevanju uporabniške izkušnje. V prihodnje pričakujejo, da bo prav umetna inteligenca ključni dejavnik nadaljnjih izboljšav, zlasti pri hitrosti obdelave podatkov, kakovosti odločanja in optimizaciji delovanja, pa tudi z vidika dolgoročne odpornosti poslovanja in večje neodvisnosti pri upravljanju podatkov in tehnologij.

Mateja Pucihar Baebler iz Združenja za informatiko in telekomunikacije na Gospodarski zbornici Slovenije izpostavlja priložnosti, ki jih predstavlja agentna umetna inteligenca. Ta nova razvojna stopnja umetne inteligence (UI), ki omogoča prehod od pasivnih digitalnih orodij k sistemom, ki znajo samostojno načrtovati, izvajati naloge, preverjati rezultate in učinkovito sodelovati z ljudmi, vse več podjetij prepoznava kot eno ključnih tehnologij prihodnosti in pomemben vzvod za večjo produktivnost, optimizacijo procesov ter razvoj novih storitev. Ena izmed dobrih rešitev je avtonomno upravljanje dobavnih verig z uporabo UI, ki pomembno prispeva k trajnostnemu poslovanju. Tak sistem s pomočjo naprednega napovedovanja povpraševanja zmanjšuje presežne zaloge in tveganje za pomanjkanje izdelkov, kar vodi do učinkovitejše rabe virov ter manj odpadkov. Na podlagi napovedi optimizira proizvodne načrte in naročila, s čimer izboljšuje izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, zmanjšuje nepotrebno porabo energije in prispeva k nižjim stroškom poslovanja. Pomemben trajnostni vidik predstavlja tudi inteligentno upravljanje dobaviteljev, saj sistem omogoča celovito vrednotenje njihove

uspešnosti, zanesljivosti in skladnosti z zahtevami podjetja. S sprotnim spremljanjem stanja zalog in opozarjanjem na odstopanja v realnem času zmanjšuje tveganje izpadov, preprečuje kopičenje zalog ter povečuje odpornost dobavne verige. Centralizirano spremljanje ključnih kazalnikov uspešnosti zagotavlja večjo preglednost poslovanja in podpira podatkovno podprto odločanje. Prispeva k učinkovitejši rabi virov, optimizaciji procesov, zmanjševanju okoljskih vplivov ter krepitvi odgovornega in trajnostnega upravljanja dobavne verige.

Izzivi z UI na področju ESG

Doc. dr. Martin Žnidaršič z IJS meni, da je najboljše mogoče avtomatizirati procese, ki so zelo formalizirani, strukturirani, dobro podprti s pravimi podatki in se redko spreminjajo. Nestrukturirani podatki, kot je tekst, so dolgo predstavljali težavo za avtomatizacijo, a to se je v zadnjih letih spremenilo. Napredek v razvoju jezikovnih modelov in z njimi povezanimi generativnimi orodji omogoča avtomatizacijo tudi pri nalogah, ki vključujejo tekst, recimo pripravo osnutkov različnih poročil ali njihovih sestavnih delov. Pri tem je potrebna previdnost, ko gre za konkretne podatke ali njihove statistike, saj zaradi narave delovanja jezikovnih

modelov lahko pride do pomot ali drugih nezaželenih sprememb pri na videz preprostem navajanju ali povzemanju podatkov. Popolna avtomatizacija priprave tovrstnih tekstov zato trenutno ni mogoča ali priporočljiva. Vseeno pa zaradi večanja obsega poročanja tudi delna avtomatizacija pri tem prihrani vse več časa in truda.

Teodor Prosen iz Telekom Slovenije opozarja, da ključni izzivi pri uvajanju umetne inteligence v ESG ostajajo kakovost in razdrobljenost podatkov, pa tudi zahteve po razločljivosti in skladnosti z regulativo, kot sta CSRD in EU-taksonomija. Zato pristopa jo postopno, z jasno opredeljenimi procesi upravljanja podatkov in uporabo standardiziranih metodologij poročanja. Poseben poudarek namenja transparentnosti modelov ter zagotavljanju revizijske sledljivosti.

Kako naprej?

Umetna inteligenca predstavlja enega ključnih dejavnikov digitalne preobrazbe, ki lahko pomembno prispeva k učinkovitejšemu uresničevanju ciljev ESG tudi v slovenskem prostoru. Njena uporaba omogoča naprednejše zbiranje, obdelavo in analizo podatkov, izboljšuje kakovost poročanja ter podpira sprejemanje odločitev na področjih okoljskega, družbenega in korporativnega

upravljanja. Kljub številnim priložnostim pa uvajanje rešitev, temelječih na umetni inteligenci, odpira tudi pomembna vprašanja glede kakovosti podatkov, transparentnosti algoritmov, varovanja zasebnosti, kibernetske varnosti ter etične in odgovorne uporabe tehnologije.

V Sloveniji se podjetja in organizacije nahajajo v obdobju, ko se morajo hkrati prilagajati vse zahtevnejšim regulatornim okvirom ter izkoriščati prednosti digitalnih inovacij za izboljšanje svoje konkurenčnosti in trajnostnega delovanja. Uspešna integracija umetne inteligence v procese upravljanja ESG bo zato zahtevala celovit pristop, ki bo združeval tehnološki razvoj, ustrezno zakonodajno podporo, razvoj kompetenc zaposlenih ter sodelovanje med gospodarstvom, javnim sektorjem, raziskovalnimi ustanovami in oblikovalci politik. Pri tem je bistveno, da umetna inteligenca ostane orodje za podporo odgovornemu odločanju in ne nadomestilo za strokovno presojo, etično odgovornost in dolgoročno strateško usmerjenost organizacij. Le z uravnoteženim povezovanjem tehnoloških inovacij, trajnostnih načel in odgovornega upravljanja bo mogoče v celoti izkoristiti potencial umetne inteligence kot pomembnega dejavnika trajnostnega razvoja, večje preglednosti poslovanja in ustvarjanja dolgoročne vrednosti za gospodarstvo, družbo in okolje.

Zeleni utrip

EVROPSKA KOMISIJA PREDSTAVILA AKCIJSKI NAČRT ZA KIBERNETSKO VARNOST IN UMETNO INTELIGENCO

Evropska komisija je predstavila nov akcijski načrt za kibernetsko varnost in umetno inteligenco, s katerim želi okrepiti varnost evropskega digitalnega prostora ter zagotoviti zanesljivo uporabo naprednih sistemov umetne inteligence. Pobuda je del širše strategije Evropske unije za varno in odgovorno uvajanje umetne inteligence ob izvajanju Akta o umetni inteligenci (AI Act).

V Komisiji poudarjajo, da vse zmogljivejši modeli umetne inteligence prinašajo pomembne priložnosti za gospodarstvo, javne storitve in raziskave, hkrati pa odpirajo nova tveganja na področju kibernetske varnosti. Zato želi EU okrepiti svojo

pripravljenost na morebitne zlorabe in povečati odpornost kritične infrastrukture.

Eden ključnih ukrepov akcijskega načrta je vzpostavitev evropskih zmogljivosti za neodvisno ocenjevanje naprednih modelov umetne inteligence, še preden bodo ti široko uporabljeni na evropskem trgu. Takšna preverjanja naj bi omogočila boljše razumevanje njihovih zmogljivosti, omejitev in morebitnih varnostnih tveganj.

Komisija bo pri izvajanju načrta tesno sodelovala z Agencijo Evropske unije za kibernetsko varnost (ENISA). Skupaj nameravata vzpostaviti varno testno okolje, v katerem bodo lahko organizacije iz kritičnih sektorjev preizkušale uporabo umetne inteligence v nadzorovanih razmerah. Med prednostnimi področji so energtika, promet, zdravstvo, finančni sektor in javna uprava.

Po oceni Evropske komisije bo povezovanje strokovnega znanja s področja umetne inteligence in kibernetske varnosti pomembno za zaščito evropskih podjetij, javnih institucij in državljanov pred vse bolj kompleksnimi digitalnimi grožnjami. Ob tem želi EU spodbuditi tudi razvoj zaupanja vrednih rešitev umetne inteligence, ki bodo skladne z evropskimi vrednotami in zakonodajo.

Aksijski načrt dopolnjuje postopno izvajanje Akta o umetni inteligenci, prve celovite zakonodaje na svetu, ki ureja področje AI. Evropska komisija meni, da morata razvoj inovacij in zagotavljanje varnosti potekati z roko v roki, saj bo le tako mogoče izkoristiti prednosti umetne inteligence brez nesorazmernega povečanja tveganj.

MAJA ZDELIČAN DIREKTORICA LJUBLJANSKIH MLEKARN

»Veliki živilski sistemi pomenijo dolgoročno stabilnost«

Ob 70-letnici Ljubljanskih mlekar se podjetje ozira na bogato dediščino, hkrati pa pospešeno vloga v prihodnost. Pod vodstvom Maje Zdeličan, ki je vodenje podjetja prevzela lani, Ljubljanske mlekarne krepijo naložbe v sodobno proizvodnjo, inovativne izdelke z višjo dodano vrednostjo ter projekte, ki naslavlajo dobrobit živali, zmanjševanje okoljskega odtisa in ohranjanje biotske raznovrstnosti. V pogovoru nam direktorica razkriva, kako usklajujejo lokalno mlečno surovino z mednarodno rastjo, kakšne trajnostne ambicije imajo za prihodnja leta ter zakaj je dolgoročno partnerstvo s slovenskimi rejci temelj njihove uspešnosti.

MAG. MARJETKA RAUŠL LESJAK

● Podjetje Ljubljanske mlekarne letos praznuje 70 let. Kaj bi izpostavili kot ključne prelomnice v razvoju in kaj danes predstavlja jedro vaše identitete?

V 70-ih letih so Ljubljanske mlekarne zrasle skupaj z lokalnim okoljem, kmeti in potrošniki ter postale del vsakdana generacij. Prelomnice so bile inovacije v vseh obdobjih (od Lučke, prvega sladoleada na palčki leta 1958, Alpskega mleka kot prvega trajnega mleka leta 1967), razvoj močnih blagovnih znamk, kot so Jošt, Ego, Mu na prelomu tisočletja, in vstop v skupino Lactalis leta 2013. Danes jedro identitete predstavljajo lokalna surovina – mleko slovenskih kmetov, kakovost, visoko zavzeti zaposleni in družbena odgovornost.

● Kako se je v teh desetletjih spremenila vloga Ljubljanskih mlekar v slovenski prehranski verigi?

Ljubljanske mlekarne so bile od nekdaj pomemben igralec v slovenski verigi preskrbe z mlečnimi izdelki, kar se je v zadnjih letih še bolj pokazalo v številnih krizah. Takšna je bila na primer kriza v času pandemije, ko so bile transportne poti prekinjene in je

postalo jasno, kako pomembna je samoskrba s hrano. Veliki živilski sistemi so pomembni za državo, saj pomenijo dolgoročno stabilnost.

● Ste največji odkupovalec mleka v Sloveniji. Kako danes zagotavljate dolgoročno stabilnost in zaupanje z lokalnimi kmeti?

Z več kot 220 milijoni litrov odkupljenega mleka smo največji slovenski odkupovalec mleka, ki sodeluje s preko 2.000 kmetijami preko številnih zadrug. Naša prednost so dolgoročne pogodbe, stabilnost, odprtost mednarodnim trgov z velikimi izvoznimi projekti, kar zagotavlja odkup dodatnih količin mleka. Naš oddelek odkupa mleka z agrooskrbo z roko v roki s kmeti izboljšuje tudi pogoje za prirejo mleka, opravlja svetovalno vlogo, izobražuje o trajnosti. Vse to so aktivnosti, ki dolgoročno gradijo zaupanje med rejci in nami kot predelovalcem.

● Kako usklajujete močno lokalno surovinsko bazo z dejstvom, da polovico proizvodnje izvozite na tuje trge?

Slovensko mleko je temelj naše kakovosti in konkurenčnosti. Poleg proizvodne odličnosti

nam visoka kakovost lokalne surovine omogoča uspešen nastop na tujih trgih. Naši kupci – sestrška podjetja v skupini Lactalis prepoznava našo kakovost in zato smo lahko konkurenčni.

● Podjetje je del skupine Lactalis. Kako to vpliva na strateške odločitve, predvsem na področju trajnosti in investicij?

Članstvo v skupini Lactalis prinaša dostop do globalnega znanja, investicij in najboljših praks. Strategija temelji na dobičkonosni in odgovorni rasti, učinkovitosti in dolgoročnem razvoju – tako proizvodnje kot blagovnih znamk ter naših zaposlenih. Vsako leto vložimo vsaj sedem milijonov evrov v proizvodnjo in logistiko, pri trajnosti pa imamo jasno zastavljene ambicije skupine, h katerim tvorno prispevamo v obliki najrazličnejših projektov.

● Napovedali ste dodatne investicije v višini vsaj 5 milijonov evrov. Katera področja proizvodnje so trenutno v največjem fokusu modernizacije?

Osredotočeni smo na proizvodnjo t. i. svežih izdelkov z visoko dodano vrednostjo. Prednjači razvoj proizvodnje separiranih izdelkov, to so izdelki, pri katerih odstranimo mlečno maščobo in tako na najbolj naraven način dobimo izdelke z višjim deležem beljakovin, kot so na primer skyr in grški tip jogurta.

● Kateri bodo vaši ključni ESG poudarki v prihodnjih letih?

Osredotočamo se na področja, kjer je naš vpliv na okolje velik in kjer posledično lahko z uvedbo trajnostnih izboljšav tudi naredimo največje korake. Tako smo bili zadnja tri leta zelo aktivni na področju dobrobiti živali. V teku sta dva projekta: eden je Naj hlev, projekt ozaveščanja kmetov in potrošnikov o pomembnosti zagotavljanja dobrih bivalnih pogojev za živino, najnovejši pa je certifikat Prosta reja. Gre za strokovno zasnovan certifikacijski sistem prireje in predelave mleka, pridobljenega izključno od krav molznic,

Maja Zdeličan, direktorica Ljubljanskih mlekarn

nastanjenih v 100 % prosti reji. Shema potrjuje prakse reje goveda v mlečni prireji, ki temeljijo na visokih standardih dobrobiti živali, trajnostnem upravljanju in popolni sledljivosti mleka, od hleva do mlekarne.

● **Kako v praksi zmanjšujete okoljski odtis proizvodnje – tako na ravni energije, embalaže kot tudi dobavne verige?**

Okoljski odtis zmanjšujemo s povečevanjem energetske učinkovitosti ter optimizacijo embalaže. Ogljični odtis, konkretno neposredne izpuste iz virov v naši lasti oziroma posredne izpuste zaradi porabe kupljene energije (torej obseg 1 in 2), sistematično spremljamo od leta 2019. Od takrat smo zmanjšali izpuste za 20,46 odstotka.

● **Ali vidite biotsko raznovrstnost kot del širše strategije odpornosti prehranskega sistema ali predvsem kot okoljski projekt?**

Iz razmisleka, kako nadgraditi družbeno odgovorne prakse živinoreje, se je ob 70. obletnici Ljubljanskih mlekarn porodila ideja za projekt, ki nam ga bodo v okviru IFE for Seeds pomagali pripraviti v Društvu za opazovanje ptic Slovenije (DOPPS). Krave, ki so del osrednje komunikacije ob 70. obletnici, prejemajo šopke iz tipičnega travnika – takšnega, kot dejansko cvetijo na kmetiji

našega rejca Mateja Potokarja iz Male Račne.

V okviru projekta bodo v DOPPS letos pilotno poželi en hektar naravovarstveno pomembnih travnikov, zbrana semena pa bodo na voljo rejcem Ljubljanskih mlekarn za vzpostavljanje travniških pasov na njihovih površinah, nekaj pa jih bomo razdelili med potrošnike oziroma zaposlene. Površine vrstno bogatih travnikov se v Sloveniji namreč zmanjšujejo, zato želimo skupaj z DOPPS v prihodnjih letih projekt še razširiti. S projektom želimo ozavestiti kmete o pomembnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti. Področje trajnosti je zelo pomembna tema pri rejcih, saj so tesno povezani z naravnim okoljem, izziv pa predstavlja kako komunikacijsko ustrezno doseči rejce, saj gre za tek na dolge proge.

S pilotno žetvijo »Mlečno je srečno« in šopki kravam ob 70. obletnici ne ostajajo le komunikacijska ideja, ampak postaja tudi konkreten prispevek k okolju, skupnosti in dobrobiti živali.

● **Kako se odzivajo potrošniki na trajnostne pobude v mlečni industriji?**

Posebej mlajši potrošniki spremljajo družbeno odgovorno delovanje podjetij. Nekatere

raziskave kažejo, da bolj zaupajo in raje posežejo po izdelkih podjetij, ki so trajnostno naravnana. Treba pa je poudariti, da je pomemben dejavnik pri potrošniški izbiri tudi cena. Tako je umetnost najti ravnotežje med primerno ceno in hkrati zagotavljati trajnostno poslovanje, ki zahteva višje vložke (ne le denarne, tudi časovne, kadrovske in tako dalje).

● **Kako pomembno vlogo ima inoviranje pri vaši rasti in prilagajanju tržnim trendom?**

Inovacije so ključne za rast in prilagajanje trendom. Z razvojem novih izdelkov krepimo moč blagovnih znamk, saj potrošniki to pričakujejo – govorimo predvsem o domačem trgu.

V konkretnem primeru jogurtov grškega tipa in skyra pa krepimo svoj izvozni portfelj. Gre za izdelke z visoko dodano vrednostjo, ki jih izvažamo na večje trge. Slovenija je relativno majhen trg in ima svoje omejitve. Kljub temu pa je Mu skyr letos dobesedno obnodel Slovence in smo v mesecu maju prodali rekordne količine, ki so bile celo dvakrat višje kot v začetku leta.

● **Osebnostno vodenje žensk v vrhu podjetja je bilo posebej izpostavljeno ob jubileju. Kako vi vidite vlogo vodenja in kulture v podjetju, ki ima tako dolgo tradicijo?**

Na vodilnih položajih imamo več kot 70 % žensk, kar je pomembno sporočilo o vključujočem vodenju, enakih možnostih in sposobnostih. V podjetju imamo dodelan model vodenja, ki se v angleški različici glasi Share, Dare, Care in Inspire. Z njim spodbujamo delitev znanja, drznost in ambicioznost, pa seveda skrb za zaposlene in njihovo nenehno motivacijo. Najbolj se poistovetim z drznostjo. Ko so mi septembra lani v skupini Lactalis ponudili priložnost za prevzem vloge v podjetju s tako dolgo tradicijo in velikim ugledom, sem si jo drznila sprejeti. Zdaj lahko mirno rečem, da je bila to ena najboljših odločitev v mojem življenju.

● **Katere osebne vrednote vas najbolj vodijo pri vašem delu in vodenju podjetja?**

V Ljubljanskih mlekarnah in skupini Lactalis se ravnamo po treh vrednotah: ambiciozno, zavzeto in na preprost način. Blizu mi je na preprost način – vedno želim biti del rešitve, ne problema. Menim tudi, da si mora vsakdo poiskati nekoga, ki ga navdihuje. To je lahko mentor ali pa nekdo tretji izven podjetja. Tretja stvar pa je zdrava mera ambicioznosti. Zastaviti si je treba visoke cilje in si ves čas prizadevati, da jih dosežeš. Morda ne bo vedno uspelo – s tem ni nič narobe. A pomembno je dati od sebe maksimum.

UPRAVLJANJE TRAJNOSTNOSTI

Kdo je kdo na področju ESG?

Poznavanje zakonodaje in standardov, analitično razmišljanje in vključevanje zaposlenih so ene ključnih trajnostnih kompetenc v podjetju Zarja Elektronika d.o.o. Kot pravi Helena Šprah, varnostna menedžerka in koordinatorka za trajnostni razvoj, je njihov cilj, da trajnost vključijo v vsakodnevno odločanje in razvoj podjetja.

● Kako je v vašem podjetju organizirano področje trajnostnosti (ESG)?

V podjetju Zarja Elektronika d.o.o. področje trajnostnosti razvijamo sistematično in v povezavi z obstoječimi sistemi vodenja, predvsem sistemom kakovosti po standardu ISO 9001:2015. Ključno vlogo ima sistem ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001:2015, ki predstavlja temelj za obvladovanje okoljskih vidikov, skladnost z zakonodajo ter nenehno izboljševanje.

Področje ESG je organizirano interdisciplinarno in vključuje vodstvo ter ključne funkcije v podjetju, kot so tehnične službe, nabava in operativno izvajanje. Poseben poudarek namenjamo vključevanju zaposlenih in sodelovanju s podizvajalci, saj pomemben del naših vplivov nastaja na terenu. Trajnostne aktivnosti postopno vključujemo v strateške usmeritve podjetja, tudi v luči priprave na poročanje po direktivi CSRD.

● Kaj je vaš fokus na področju trajnostnosti (ESG)?

Naš poudarek je predvsem na okoljskem vidiku, kjer se osredotočamo na zmanjševanje vplivov na okolje, učinkovito rabo virov ter obvladovanje okoljskih tveganj. Posebno pozornost namenjamo optimizaciji dobavnih in servisnih poti, saj pomemben del našega okoljskega vpliva izhaja iz terenskega dela. Na podlagi analize okoljskih vidikov smo kot ključne prepoznali predvsem porabo energije, goriva ter ravnanje z odpadki, kar usmerja naše ukrepe in cilje. Na področju energije izvajamo ukrepe za izboljšanje učinkovitosti (prehod na LED razsvetljavo) ter aktivnosti za vzpostavitev sončne elektrarne. Hkrati razvijamo ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe, zlasti na področju poplavne ogroženosti, ter postopno krepimo ravnanje z odpadki in ozaveščenost zaposlenih. Naš cilj je trajnost vključiti v vsakodnevno odločanje in razvoj podjetja.

● Katere trajnostne kompetence so za vas ključne?

Trajnostne kompetence vključujejo razumevanje vplivov podjetja na okolje, prepoznavanje tveganj in priložnosti ter povezovanje trajnostnih ciljev s poslovnimi procesi. Pomembno je poznavanje zakonodaje in standardov (npr. ISO 14001:2015), analitično razmišljanje in vključevanje zaposlenih. Ker trajnost zahteva sodelovanje različnih deležnikov, so pomembne tudi komunikacijske in organizacijske sposobnosti. Vedno večji pomen ima razumevanje ESG poročanja in pričakovani trg.

Diagnostični sistem varnosti in zdravja pri delu

Podatki, ki omogočajo odločitve.

Odločitve, ki izboljšujejo varnost in odpornost.

Nov pristop. Tri perspektive ene organizacije.

Naš sistem povezuje tri ključne perspektive in vam pomaga odkriti realna tveganja, prepoznati vzroke ter spremljati učinkovitost ukrepov. Manj nesreč. Manj izpadov. Več varnosti. Več zadovoljnih ljudi.

1. Sistem: kaj pravi sistem

pregled pravil, procesov in zahtev

2. Ljudje: kaj doživljajo zaposleni – psihosocialna tveganja

počutje, obremenitve in dejavniki tveganja

3. Praksa varnosti: kaj se dejansko dogaja

opazovanja, vedenja in dejanska praksa

Kaj pridobi organizacija?

Povezano sliko stanja, ljudi in delovne prakse VZD

Odkritje skritih tveganj in vzrokov nesreč

Merjenje učinkovitosti in rezultatov

Podpora vodstvu pri strateškem odločanju

Manj nesreč, manj izpadov, manj stroškov

Zakaj naš sistem?

Povezano, celostno in praktično

Odkritje ključnih vzrokov

Merjenje in upravljanje učinkovitosti

Izboljševanje varnostne kulture

Ustvarjanje trajne vrednosti

Strokovno. Neodvisno. Uporabno.

30 let povezujemo znanje, prakso in sisteme, ki delujejo.

Pišite nam.

Skupaj gradimo varnejše, bolj zdrave in odgovorne organizacije.

info@fitmedia.si
www.zelenaslovenija.si

Več o storitvah in vsebinah na področju VZD:

www.zelenaslovenija.si

Program za sodobne vodje

VODITELJSTVO DVOJNEGA HORIZONTA®

Program za vodje, ki želijo v času sprememb odločati z več jasnosti, odgovornosti in zaupanja.

**Jasnejša
usmeritev**

Povežite notranjo vizijo z realnimi izzivi okolja.

**Odločitve,
ki gradijo**

Odločajte iz vrednot, ne iz strahu.

**Voditi človeka,
ne le procese**

Ohranite dostojanstvo, smisel in človeškost v dobi tehnologij.

**Notranja
kapaciteta v praksi**

Preoblikujte notranjo moč v trajne organizacijske rezultate.

10 modulov. Ena transformacijska pot.

Notranja kapaciteta. Zunanja učinkovitost. Trajnostna prihodnost.

**Za vodje, ki želijo več notranje stabilnosti,
več vpliva in več smisla.**

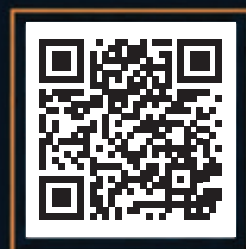

Začetek: jesen 2026

Več informacij: www.zelenaslovenija.si/akademija/

Zelena
Slovenija
AKADEMIJA

ZNANJE. VREDNOTE. VPLIV.